

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav bohemistiky

Bakalářská práce

ČESKÁ RECEPCE ANDERSENOVÝCH POHÁDEK V DRUHÉ POLOVINĚ 19. STOLETÍ

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dalibor Tureček, CSc.

Autorka práce: Eliška Prokopová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 3.

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 10. dubna 2013

.....

Eliška Prokopová

Děkuji vedoucímu práce prof. PhDr. Daliboru Turečkovi, CSc. za ochotné vedení práce a neutuchající zájem. Také děkuji Hansi Christianu Andersenovi za jeho krásné pohádky, které dodnes spojují generace.

Anotace

Bakalářská práce mapuje Andersenovy pohádky – originální v dánštině i přeložené do češtiny. Vytváří bibliografii českých časopiseckých překladů i českých knižních výborů Andersenových pohádek. Dále řeší dobový ohlas jevu, předkládá dobové literární hodnocení Andersenových pohádek a věnuje se rozdílům mezi konkrétními překlady Andersenových pohádek.

Anotation

Bachelor thesis maps Andersen's fairytales – originals published in Danish and their Czech translations. It creates bibliography of Czech translations of Andersen's fairytales that were published in the periodical form or in the form of book collections. It further solves contemporary reception, addresses literary appreciation of Andersen's fairytales at that time and focuses on the differences among concrete translations of Andersen's fairytales

OBSAH

ÚVOD	7
1. 19. STOLETÍ A RECEPCE	9
2. AUTORSKÁ POHÁDKA	11
3. NEJLEPŠÍ POHÁDKÁŘ.....	13
4. VYDÁNÍ.....	16
4.1 V Dánsku.....	16
4.2 V Čechách.....	17
4.2.1 Časopisecky	17
4.2.2 Knižně	20
5. PŘEKLADY	27
5.1 Slavík	28
5.2 Povídka o matce	34
5.3 Malenka.....	41
6. RECEPCE	47
6.1 Shrnutí české recepce.....	47
7. LITERÁRNÍ HODNOCENÍ JEVU	51
8. CENA HANSE CHRISTIANA ANDERSENA A DALŠÍ	62
ZÁVĚR	64
LITERATURA.....	67
PŘÍLOHY	72

ÚVOD

Bakalářská práce řeší recepci pohádek Hanse Christiana Andersena v Čechách v druhé polovině 19. století. Nejprve práce krátce shrnuje charakteristiku literárního provozu v druhé polovině 19. století, v další kapitole nastiňuje problematiku folklorní a autorské pohádky. Třetí kapitola podává krátké informace o životě a díle Hanse Christiana Andersena. Poté následuje část sledující vydávání konkrétních děl, ať již původních v originále či českých překladů vycházejících v Čechách. Velká část práce je věnována konkrétním překladům, na kterých ukazuje rozdíly v pojmání a vnímání Andersenových pohádek překladateli. Následuje shrnutí české recepce jak osobnosti Hanse Christiana Andersena, tak jeho pohádek. Navazuje část věnovaná kritickým hodnocením Andersenových pohádek, které práce shrnuje, cituje a komentuje. Poslední kapitola přináší informace o Ceně Hanse Christiana Andersena a dalších vztazích mezi českou kulturou a dílem Hanse Christiana Andersena.

Práce je zaměřena pouze na recepci pohádek Hanse Christiana Andersena, obecně však bere v potaz i recepci jiných jeho literárních děl. Zároveň je zde sledována recepcí pohádek v druhé polovině 19. století, pro zajímavé hodnocení jevu ale práce sahá až do první poloviny 20. století. Materiál, který je zde analyzován, pochází z rozmezí let 1845 a 1945, hlavní těžiště však leží od roku 1835, kdy vychází první sešit pohádek Hanse Christiana Andersena v Dánsku, do roku 1927, kdy vychází český překlad Andersenových pohádek v podání Gustava Pallase – překladatele z dánštiny, norštiny a švédštiny. To je poslední výbor, který je v práci zmiňován.

V práci jsou shrnuty časopisecké i knižní překlady pohádek Hanse Christiana Andersena. Data byla vytřízena pomocí digitalizovaných autorských lístků Retrospektivní bibliografie české literatury 1775 - 1945¹ Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR a následně vyhledána a zpracována. Práce se také zabývá proměnou překladu Andersenova díla. Obecně část o překladech vychází z *Českých teorií překladu* od Jiřího Levého². Pro tento účel byly vybrány tři pohádky (Malenka, Slavík a Povídka o matce), u nichž bylo provedeno porovnání jednotlivých překladů. Překlady práce

¹ <http://retrobi.ucl.cas.cz/retrobi/>

² Levý, Jiří. *České teorie překladu. 1. díl. 2. vyd.* Praha: Ivo Železný, 1996. 273 s. ISBN 80-237-1735-9.

konfrontuje mezi sebou a s originálem je srovnává pouze v obecné rovině. Problematiku překlad versus originál bakalářská práce neřeší.

Dále bakalářská práce řeší dobový časopisecký ohlas. Články, které jsou v této práci zahrnuty, byly selektovány za pomoci digitalizovaných odkazových lístků v Retrospektivní bibliografii české literatury 1775 - 1945³ Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, a posléze byly vyhledány v digitální knihovně Národní knihovny Kramerius⁴ a v digitální knihovně Kramerius⁵ Moravské zemské knihovny, v Digitalizovaném archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR⁶ a ve fondech knihoven, zejména Národní knihovny v Praze. Práce shrnuje časopisecký ohlas a vybírá zajímavá a relevantní hodnocení Andersenových pohádek (popřípadě jeho osobnosti či jiných jeho děl).

Vše je doloženo grafy pro lepší přehlednost a porovnání. K práci je přiložen seznam Andersenových pohádek společně s datací jejich prvních vydání v Dánsku, také je zde uveden nejlepší český překlad názvu, tak jak jej uvádí publikace Dánské královské knihovny *Bidrag til H. C. Andersens Bibliografi*, která se zabývá českými překlady a adaptacemi Andersenových děl. V příloze práce podává ucelený pohled na bibliografii českých překladů Andersenových pohádek v daném období, a to jak periodických, tak knižních. Mimo jiné se zde můžeme seznámit i s ilustracemi konkrétních vydání Andersenových pohádek.

Práce si klade za cíl seznámit čtenáře s osobností Hanse Christiana Andersena a jeho tvorbou a také ukázat vztah mezi tvorbou Hanse Christiana Andersena a českým prostředím, a to nejen překlady, ale i recenzemi, dobovými články o něm a akcemi, které se v Čechách ve jménu Hanse Christiana Andersena pořádají.

³ <http://retrobi.ucl.cas.cz/retrobi/>

⁴ www.kramerius.nkp.cz

⁵ www.kramerius.mzk.cz

⁶ <http://archiv.ucl.cas.cz/>

1. 19. STOLETÍ A RECEPCE

Literární provoz 19. století se převážně odehrává na poli literárních periodik, která jsou velmi početná. „*První českojazyčné časopisy vznikaly od poloviny 80. let 18. století a souvisely s osvícensky osvětovými snahami. Od počátku 19. století k nim přistupovaly vlastenecké periodické tituly, které nabízely publikační platformu pro přestování českého jazyka, literatury a myšlení o literatuře a jejichž záměrem již bylo prostředkovat komunikaci mezi vlasteneckou elitou a českou společností.*“⁷ Existuje velké množství periodik, která již mají své specializace.

V druhé polovině 19. století probíhala recepce zahraničních děl soustavně. Nejen zprávami o nových knihách, soudobých autorech apod., ale také formou překladové literatury – vydávané převážně právě v periodicích. „*Zatímco časopisy stavějící na původní domácí literární produkci trpěly nedostatkem kvalitních příspěvků (zejm. novel a povídek), časopisy orientované k překladům bohatě využívaly nabídky soudobé evropské i světové literatury a seznamovaly české literární prostředí s nejdůležitějšími uměleckými trendy.*“⁸ Připomeňme, že tehdejší čtenář vnímal světová díla pouze díky českým překladům, které do určité míry vytvářely českým čtenářům obraz dobové světové produkce. Role překladatele tedy měla i funkci zprostředkovávací, jinak než překladem se do našeho kontextu díla světové literatury nedostávala.

„*Překlady cizích literárních děl uveřejňované ve starším typu zábavných časopisů byly převážně anonymní, původní autor nebyl uváděn (nedocení autora zároveň vedlo k nerespektování překládaných textů: volné překlady, tzv. vzdělání, naprosto převažovaly nad překlady věrnými.*“⁹ V druhé polovině 19. století se již tato praxe neuplatňovala (také díky romantickému rozvoji individuality). Jméno originálního autora bylo ve většině případů uvedeno, podobně tomu bylo i se jménem překladatelovým (ačkoli nebylo nutně uvedeno vždy, popřípadě bylo skryto za pseudonymem).

⁷ KUSÁKOVÁ, Lenka. *Literární kultura a českojazyčný periodický tisk (1830-1850)*. 1. vyd. Praha: Academia, 2012, 567 s. ISBN 978-80-200-2034-5. s. 23.

⁸ Tamtéž, s. 332.

⁹ Tamtéž, s. 332.

V periodických přibývá i kritiky překladů a překladatelů vůbec. Autoři článků a kritik se ptají po smyslu překládání. „*I táži se předně, proč překládáme?*“¹⁰ Dále hodnotí překlady jako dobré a špatné, také řeší podíl nakladatelů (a dalších institucí) na vydávání překladů. Celkově již je otázka překladů, autorství a originálnosti diskutována poměrně často.

¹⁰ VORLÍČEK, F. L.: „Stručný přehled nejnovějších beletristických překladů“, *Pražské noviny*, 1852, roč. neuveden, č. 2, s. 2-3.

2. AUTORSKÁ POHÁDKA

Pohádka¹¹ je jedním z nejstarších literárních žánrů. Dnes je chápána jako klasická součást literatury pro děti, vždy tomu tak ale nebylo. „*Původně byly vyprávěny dospělými a zřejmě jim byly i určeny (i když děti byly součástí „poudaček“, vypravěčských rituálů)*“¹².

Pohádky se dají rozlišit dle vzniku na pohádky lidové (folklorní, pohádky, které vznikly na základě starodávných vyprávění, bájných příběhů lidstva a nadčasových pravd, jsou anonymní a vyskytují se v mnoha různých variantách, např.: Popelka) a pohádky autorské (moderní, tj. pohádky, které jsou inspirovány původními, folklorními pohádkami, ale jsou již výtvozem individuálního tvůrčího génia, např.: Broučci Jana Karafiáta).

Pohádka nebyla vždy v centru zájmu literární teorie a historie. Pro svůj obvykle nereálný základ byla opomíjena a upozaděována jako nevýznamný žánr. 19. století a s ním spojený romantismus přinesl zájem o ústní lidovou slovesnost – tedy i o folklorní pohádku. Základním impulsem pro zkoumání pohádek bylo vydání *Pohádek pro děti a domov*¹³ německých sběratelů Jacoba a Wilhelma Grimmů na počátku 19. století. Bratři Grimmové společně s dalšími sbírali lidové pohádky a pověsti, které posléze vydávali. „*V 7. vydání pohádek akceptovali přání čtenářů a přepracovali svazek stylisticky a obsahově speciálně pro děti. Bratři Grimmové tak položili základy nejen pro vývoj germanistiky a folklorní bádání, ale i pro literární zpracování pohádek.*“¹⁴

I u nás se poté začali vědci a spisovatelé zabývat pohádkami. Nejprve formou sběrů a vydávání folklorních pohádek (Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, František Ladislav Čelakovský), posléze i v autorském zpracování témat a forem ústní lidové slovesnosti (Božena Němcová, Eliška Krásnohorská), ze kterého se poté

¹¹ „Staročeský pojem „báchora, báchorka“ má ruský kořen z „bachorit“ (prášit); pojmenování pohádka se vyvinulo z polského „gadati“ – mluvit, dále pak vzniklo „gadka, gadanina“ – hádanka, s předponou „pogadka“. Od konce 18. století se pohádka objevuje v nynějším významu (zároveň také pohádka jako hádanka); pojem se ustálil v sedmdesátých letech 19. století.“ (Čeňková, 2006)

¹² ČEŇKOVÁ, Jana. A KOL. *Vývoj literatury pro mládež: a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2006. ISBN 80-7367-095-x. s. 108.

¹³ *Kinder und Hausmärchen* (3 svazky, 1812, 1815, 1822).

¹⁴ ČEŇKOVÁ, Jana. A KOL. *Vývoj literatury pro mládež: a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2006. ISBN 80-7367-095-x. s. 123.

vyvinula autorská pohádka jako taková (Jan Karafiát, Karel Čapek, Jiří Mahen, Ludvík Aškenazy a další).

3. NEJLEPŠÍ POHÁDKÁŘ

Za nejlepšího světového pohádkáře je považován dánský spisovatel a básník Hans Christian Andersen (1805 – 1875), autor více než 150 pohádkových textů plných životní moudrosti, ale také optimistické naivity, silného mravního postoje a křesťanské víry. „Říká se, že jeho báchorky se řadí co do počtu čtenářů hned za bibli.“¹⁵ Slovník spisovné češtiny uvádí k heslu pohádkář jako příklad velkého pohádkáře právě Andersena.¹⁶ Je tedy vidět, že je Hans Christian Andersen silně zakořeněn v českém kulturním prostoru.

Zajímavé jsou i životní osudy tohoto pohádkáře. 2. dubna roku 1805 se narodil jako syn chudého ševce a milující matky. „Roku 1805 žili v chudobné světničce města Odense novomanželé, kteří se měli nesmírně rádi, mladý obuvník se ženou, on sotva dvacetiletý, nesmírně nadaný, opravdová básnická povaha, ona o několik let starší, neznalá světa ani života, leč upřímného srdce. Ten muž se nedávno stal 'svobodným mistrem' a sám si vyrobil zařízení do ševcovské dílny i manželskou postel; k té použil már, na nichž krátce předtím ležela vystavena rakev s nebožtíkem hrabětem Trampem; černé svláky, které od té doby pak zůstaly na posteli, byly toho připomínkou. Místo hraběcí mrtvol, obklopené flórem a svícny, leželo tam druhého dubna 1805 živé plačící dítě, a to jsem byl já, Hans Christian Andersen.“¹⁷

Narodil se ve městě Odense, které bylo tou dobou druhým – po Kodani – nejvýznamnějším městem Dánska. Již odmalička se projevovala Andersenova bujná obrazotvornost a smysl pro umění. Jeho osud se ale měl ubírat zcela jinak – měl se věnovat otcovu řemeslu. Tomu nakonec zabránila náhoda a vědma, která tvrdila, že Hansi Christianu bylo předurčeno stát se slavným. „Z vašeho syna bude slavný muž! ' prohlásila stařena, 'na jeho počest bude jednou slavnostně osvětleno město Odense!'“¹⁸

¹⁵ PALLAS, Gustav. *Hvězdy severu: Kapitoly z kulturních dějin severských*. Havlíčkův Brod: Jiří Chvojka, 1948. ISBN chybí. s. 135.

¹⁶ MEJSTRÍK, Vladimír a kol. *Slovník spisovné češtiny: Pro školu a veřejnost*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. ISBN 978-80-200-1446-7. s.283.

¹⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. ISBN chybí. s. 17.

¹⁸ Tamtéž, s. 31.

A tak se také stalo. „Do Odense se skutečně vracel za lampionového osvětlení jako slavný umělec...“¹⁹

Po prorockých slovech vědmy se Hans Christian – teprve čtrnáctiletý – vydal do Kodaně. „V pondělí ráno šestého září 1819 jsem se z Frederiksbberského návrší poprvé spatřil Kodaň; tam jsem se svým ranečkem vystoupil a šel jsem parkem, dlouhou alejí, a předměstím do města.“²⁰ Tam se pokoušel uspět v mnoha uměleckých oblastech (studoval taneční a divadelní školu, nějaký čas byl vzděláván ve zpěvu (než se jeho čistý chlapecký hlas proměnil), psal divadelní hry). „Z těžkých počátků se dopracoval k studiu a dostal se pomocí šlechetných příznivců na vysoké školy; dlouho hledal cesty různými pokusy v různých oborech poesie i prosy, ale dlouho se nemohl domoci velikého a pronikavého úspěchu.“²¹

Jeho touha po slávě byla obrovská. Už jako malý se pokoušel psát divadelní hry pro své divadlo z lepenky. Jeho píle neustávala, a přes neutuchající nezáměr společnosti a kritiky stále psal. „Prvé jeho básně vzbudily jakousi pozornost, i první dramatické a feuilletonní práce, ale teprve knihou obrázků z Itálie (r- 1835) se uplatnil jako známý – nikoli však populární – beletrista.“²² Oblíbeným beletristou se nestal. Jeho romány Jenom šumař (*Kun en Spillemand*), O.T. (O.T.) a Dvě baronky (*De to Baronesser*) také Andersenovu dobu nepřežily a dnes jsou čteny pouze jako okrajová díla k Andersenovým pohádkám. „Díla tato také propadla většinou nepaměti a dějiny písemnictví vracejí se k nim jen ve spojitosti se jménem slavného pohádkáře.“²³ V divadelním umění se také příliš neprosadil, ačkoli jeho hry uvádělo Královské divadlo v Kodani a dočkaly se i několika repríz. Dodnes ale jeho dramata nepřežila. „Jediné z jeho uměleckého odkazu, co zůstalo živým a velikým, jsou pohádky.“²⁴

Na svou dobu byl neobyčejně zcestovalý. Vždy, když se mu příliš nedařilo v osobním životě, vydával se na cesty. Miloval Itálii a Německo, obdivoval železnici,

¹⁹ PALLAS, Gustav. *Hvězdy severu: Kapitoly z kulturních dějin severských*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Jiří Chvojka, 1948. ISBN chybí. s. 137.

²⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. ISBN chybí. s. 31.

²¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky*. přel. Jaroslav Vrchlický. 2. vyd. Praha: Šolc a Šimáček, 1924. 175 s. ISBN chybí. Kapitola 1, Hans Christian Andersen (s podobiznou), s. 7-8.

²² PALLAS, Gustav. *Hvězdy severu: Kapitoly z kulturních dějin severských*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Jiří Chvojka, 1948. ISBN chybí. s. 137.

²³ K. L.: „Studie“. *Zlatá Praha*, 1904-5, roč. 22, č. 24, s. 285.

²⁴ PALLAS, Gustav. *Hvězdy severu: Kapitoly z kulturních dějin severských*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Jiří Chvojka, 1948. ISBN chybí. s. 137.

psal také obrázky z cest. Navštívil i Čechy, celkem osmkrát a strávil zde celkem třicet sedm dní. Andersen v Čechách pobýval v letech 1831, 1834, 1841, 1846, 1851, 1854, 1869 a 1872. Poprvé se v Čechách ocitl ve dvaceti šesti letech, naposledy tři roky před smrtí – ve věku 67 let. V Čechách si oblíbil Prahu, dokonce si nakreslil pohled na Karlův most. Viz Příloha č. 37. Také několikrát navštívil Stavovské divadlo. Blízký vztah měl také k severním Čechám, zejména k Českému Švýcarsku, jehož krajinu obdivoval.

Pohádky Hans Christian Andersen psal od roku 1835 do roku 1872. „[...] vyšly (r. 1835) první jeho pohádky – opět jenom nahodilé odbočení od původní dráhy – a založily jeho slávu.“²⁵ Sám se za pohádkáře nepovažoval, chtěl být romanopisecem.

Jeho pohádky ho ale proslavily a učinily nesmrtelným. „Motiv se dostavoval lehce, neboť básník nalézal krásu kolem sebe všude. A ve své básnické tvorbě měnil v zlato všecko, čeho se dotkl.“²⁶ Byly přeloženy do více než 120 jazyků. Příběh o Malé mořské víle (*Den lille Havfrue*, 1837) zná snad každé dítě na světě. Dokládá to i socha malé mořské víly v Kodani (viz Příloha č. 31), která je jednou z nejfotografovanějších soch na světě. „Pohádky Andersenovy jsou jedinečnou četbou na světě: patří mladým i starým – každý v nich nalezne něco pěkného a vznešeného. – Také u nás se jim dostalo vroucího přijetí a konají již v třetí generaci své krásné poslání.“²⁷

²⁵ PALLAS, Gustav. *Hvězdy severu: Kapitoly z kulturních dějin severských*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Jiří Chvojka, 1948. ISBN chybí. s. 138.

²⁶ Tamtéž, s. 138.

²⁷ Tamtéž, s. 138.

4. VYDÁNÍ

4.1 V Dánsku

Andersenovy pohádky v Dánsku vycházely v letech 1835 - 1872. Během těchto let napsal Hans Christian Andersen přes 150 pohádkových textů. Andersenovy pohádky byly vydávány v sešitech, takřka výhradně před Vánocemi. První sešit Pohádek (*Eventyr*) vyšel roku 1835 (Viz Příloha č. 4) a obsahoval dnes již velmi slavné pohádky Křesadlo (*Fyrtøiet*), Mikula a Mikulka (*Lille Claus og store Claus*), O princezně na hrášku (*Prindsessen paa Ærten*) a Iduščiny květy (*Den lille Idas Blomster*). Poslední sešit pohádek vyšel roku 1872 (tedy tři roky před Andersenovou smrtí) a obsahoval například známou pohádku Blecha a profesor (*Loppen og Professoren*). V Příloze č. 39 jsou uvedeny chronologicky všechny pohádky i s daty prvního vydání v Dánsku.

„Od 1843 mění autor název na *Nové pohádky (1843-48, Nye eventyr: 5 svazků)*, aby tak zdůraznil, že jeho příběhy nejsou adresovány výlučně dětskému čtenáři (*Děvčátko se sirkami, Ošklivé kačátko, Stín [...], Sněhová královna, Slavík*).“²⁸ Od roku 1852 se přiklonil k názvu *Povídky (Historier)*, který umožňoval zahrnout více rozmanitých textů (pohádky, povídky, novely i bajky). A od roku 1858 vycházely jeho pohádky pod názvem *Nové pohádky a povídky (Nye eventyr og historier)*.

Jeho pohádky začaly být oceňovány nejprve ve světě, teprve poté se staly oblíbenými i v Dánsku. Nyní jsou oblíbené po celém světě a daly vzniknout bezpočtu adaptací (literární úpravy pro děti, divadelní zpracování, filmové pohádky).

Na konci října roku 2012 byla ve státním archivu v Odense objevena nová pohádka Hanse Christiana Andersena. V prosinci téhož roku experti potvrdili její autenticitu. Jmenuje se Lojová svíčka a datuje se do 20. let 19. století. Nejspíše se jedná o vůbec první Andersenovu pohádku. Ale již v této pohádce ožívuje předmět a ukazuje svět jeho pohledem.

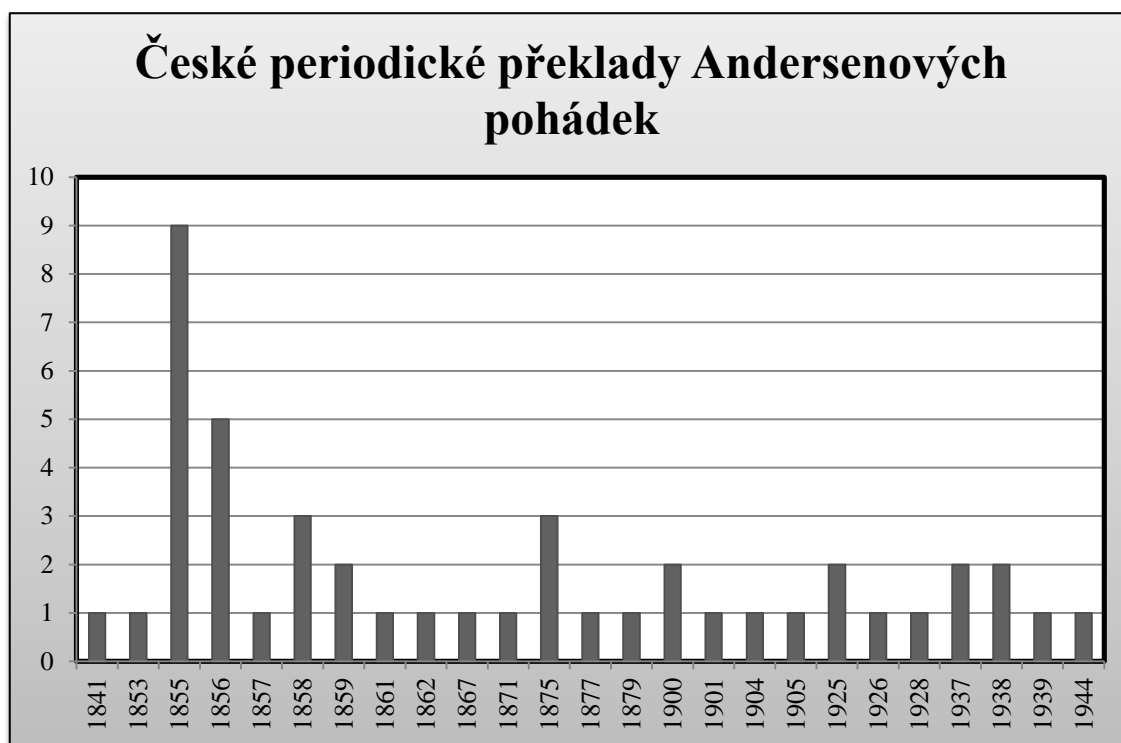
²⁸ MACURA, Vladimír a kol. *Slovník světových literárních děl A - L*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1988. ISBN 01-092-88. s. 67.

4.2 V Čechách

V Čechách vycházely Andersenovy pohádky nejprve časopisecky. Poté se začaly objevovat i výběry z díla Hanse Christiana Andersena v knižní podobě. Téměř bez výhrady byly pohádky vydávány před Vánoci jako vhodný dárek pod stromeček nejen pro mládež.

4.2.1 Časopisecky

Časopisecky vyšlo od roku 1841 do roku 1945 celkem 62 překladových příspěvků v různých periodických, z toho 47 příspěvků byly překlady pohádek. Ještě během Andersenova života vyšlo v Čechách celkem 30 časopiseckých překladů jeho pohádek. V druhé polovině 19. století (tedy do r. 1900) vyšlo celkově 34 časopiseckých překladů pohádek. Viz graf České periodické překlady Andersenových pohádek.

První překlad Andersenovy pohádky v Čechách vyšel velmi brzy, objevil se v Čechách již roku 1841, kdy Jakub Malý v Dennici uveřejnil pohádku Morská panna (*Den lille Havfrue*, 1837) – pouhé čtyři roky po prvním vydání této pohádky v Dánsku.

Poté se ale české překlady na delší dobu odmlčely. Vycházely překlady Andersenových nepohádkových děl (Kniha obrazů bez obrazů -1848, Slavnost Machometova narození - 1846, Zpomínky na jezero Siljanské - 1852).

Další pohádkový překlad byl vydán až roku 1852 a byl jím text Císařovy nové šaty (*Keiserens nye Klæder*, 1837) bez uvedení překladatele. Rok poté vyšla v Koledě další pohádka Děvčátko se sirkami (*Den lille Pige med Svovlstikkerne*, 1846) v překladu Leopolda Hansmanna.

Nejvíce Andersenových pohádek bylo časopisecky uveřejněno roku 1855. Koleda navázala na Hansmannův překlad dalšími překlady, roku 1855 zde vyšly pohádky – Slaviček (*Nattergalen*, 1843) a Jedle (*Grantræet*, 1844), oba příspěvky bez uvedení překladatele. Téhož roku byly vydány čtyři překladové příspěvky v týdeníku Lumír v překladu Josefa Mikuláše Boleslavského – Nestála za nic! (*Hun duede ikke*, 1852), Pod vrbou (*Under Piletræet*, 1852), Každý na své místo (*Alt paa sin rette Plads!*, 1852) a Holger Danske (*Holger Danske*, 1845). Josef Mikuláš Boleslavský ale těmito překlady neskončil, vydal téhož roku ještě tři pohádkové překlady ve Zlatých klasech – Hoch o berlách (*Engelen*, 1843), Pět v jednom lusku (*Fem fra en Ærtebælg*, 1852) a Borovice (*Grantræet*, 1844).

Lumír ve spolupráci s Josefem Mikulášem Boleslavským poté uveřejnil dalších osm Andersenových pohádek. Roku 1856 vydal pohádky: Kouzelné střevíce (*Lykkens Kalosker*, 1838), Malý a velký Kalouš (*Lille Claus og store Claus*, 1835), Stará svítilna (*Den gamle Gadeløgte*, 1847), Lili, lépe známou pod názvem Ošklivé kačátko, (*Den grimme Ælling*, 1843) a Vodní panna (*Den lille Havfrue*, 1837). Následovalo roku 1857 Čtvero panovníků (*Aarets Historie*, 1852), o rok později Nevěrný stín (*Skyggen*, 1847) a Sousedé (*Nabofamilierne*, 1847).

Roku 1858 ještě vyšla pohádka Čáповé (*Storkene*, 1839) ve Vlasteneckém kalendáři, opět v překladu Josefa Mikuláše Boleslavského. Další pohádka Je to pravda! (*Det er ganske vist!*, 1852) byla uveřejněna roku 1859 v Obrazech života v překladu J. Novotného. Téhož roku byla vydána v Poutníku od Otavy pohádka Dívka židovská (*Jødepigen*, 1855) v překladu A. F. Čtvrtečky. Tato pohádka byla vydána záhy znovu, již roku 1861, tentokrát v překladu Josefa Mikuláše Boleslavského v Hlasech ze Siona. Roku 1862 vychází v Rodinné kronice pohádka Motýl (*Somerfuglen*, 1860) překlad nejspíše opět Josef Mikuláš Boleslavský, jelikož v témže ročníku Rodinné kroniky je pod jeho jménem uveřejněna pohádka Život – Dle Andersena (*Psychen*, 1861).

Po těchto překladech následovala pětiletá pauza, kterou přerušil roku 1867 ilustrovaný československý časopis Praha uveřejněným překladem O čínském slavíku (*Nattergalen*, 1843). Jméno překladatele však není uvedeno.

Dalším solitérem je pohádka Matka (*Historien om en Moder*, 1848), která byla vydána v překladu Eduarda Valečky v Českém lvu 1871. Následovala až roku 1875 pohádka Hrdlo lahve (*Flaskehalsen*, 1857) uveřejněná pod názvem Nová pohádka H. C. Andersena v Moravské orlici – ve stejný čas, na den přesně, však byla uveřejněna i v Poslu z Prahy, zde pod názvem Hrdlo lahve – Báchorka od H. C. Andersena. Jméno překladatele není uvedeno ani v jednom případě. Z textů je ale znát, že se jedná o jiný překlad. Jde o poslední překlady díla žijícího autora. Tyto texty pocházejí z dubna roku 1875, Andersen umírá 4. srpna tohoto roku.

První česky uveřejněná pohádka Hanse Christiana Andersena po jeho smrti byla pohádka Dvanáct cestujících v poštovním voze (*Tolv med Posten*, 1861) v České včele. Opět bez udání překladatele. Poslední pohádka vydaná do konce 19. století byla Co lze všechno vynaléztí (*Hvad man kan hitte paa*, 1869) v překladu J. Soukala uveřejněná v Národních listech roku 1879.

Následuje pauza trvající celých dvacet jedna let. Další pohádka je časopisecky vydána až roku 1900, a to v Národních listech. Jedná se o pohádku Matka (*Historien om en Moder*, 1848) v překladu Františka Sekaniny. Následuje Právo lidu vydáním pohádky Smrček (*Grantræet*, 1844) v překladu Jaroslava Vrchlického a o rok později, tedy 1901, je vydána další pohádka přeložená Jaroslavem Vrchlickým Čápi (*Storkene*, 1839). Dalším uveřejněným překladem je roku 1904 Sedmikrása (*Gaaseurten*, 1838) v podání překladatele Karla Maška. Ten poté roku 1905 publikuje další pohádku Anděl (*Engelen*, 1843), tentokrát ve Světozoru.

Poté se časopisecké překlady odmlčí až do roku 1925, kdy vydaly Lidové noviny pohádku Králové, dámy a kluci (*Herrebladene*, 1868), opět bez uvedení překladatele. Následují dva překlady Jaroslava Vrchlického v Národním osvobození, roku 1925 Skřítek u hokynáře (*Nissen hos Spekhøkeren*, 1852) a roku 1926 Zamilování (*Kjærestefolkene*, 1843). Roku 1928 je pak vydána pohádka Sportovní porota²⁹ ve

²⁹ Pohádka nesoucí název v českém překladu Sportovní porota je uvedena v autorských listcích Ústavu pro českou literaturu AV ČR, nicméně v publikaci Adama Frostiga o českých překladech Andersenových uvedena není. Mohlo by se ale podle názvu jednat o pohádku jinak známou pod jménem

Světozoru. Následující překlad je až z roku 1937 a je jím Zlé kníže (*Den onde Fyrste*, 1840), téhož roku je vydána, po více než sto letech od jejího prvního vydání v Dánsku, pohádka Princezna na hrášku (*Prindsessen paa Ærten*, 1835) v Právu lidu. Rok na to Právo lidu vydává další pohádku, tentokrát Pohanku (*Boghveden*, 1841). Tentýž rok, 1938, vychází ve Tvorbě Vrchlického překlad Pohádky o límci (*Flipperne*, 1848). Dále je publikována pohádka O velké lásce³⁰ anonymně v Rudém právu roku 1939.

Poslední pohádka v námi určeném časovém rozmezí byla Čajová konévka (*Theepotten*, 1863) vydána roku 1944 v Národní práci. Opět bez uvedení jména překladatelova.

Rok 1855 byl pro české periodické překlady neplodnějším (celkem 9), a to hlavně proto, že byly překládány pohádky z roku 1852, což je rok, kdy Hans Christian Andersen vydal nejvíce svých pohádek (celkem 14). Nejčastěji se objevuje vydání pouze jedné pohádky za rok (př.: roky 1841, 1861, 1877. Viz graf České periodické překlady Andersenových pohádek.)

4.2.2 Knižně

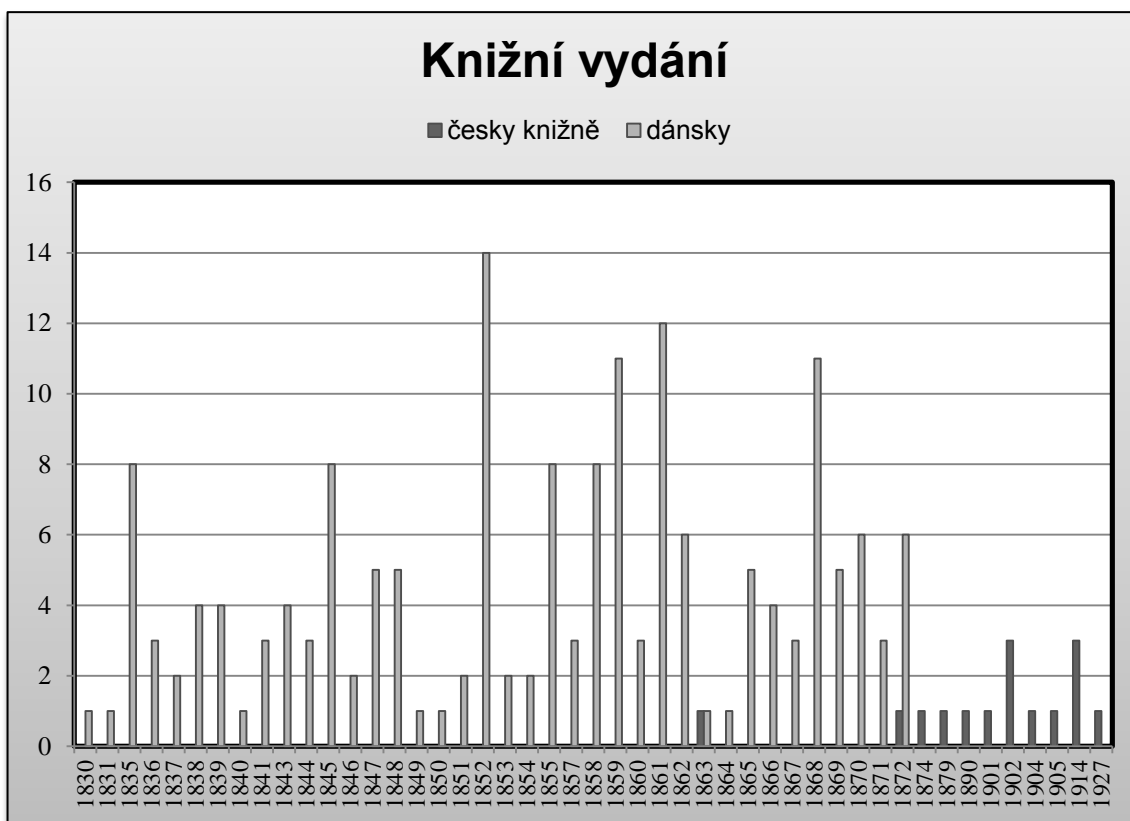
Knižně pohádky vycházely ve výběrech – především před Vánoci jako hezký dárek pod stromeček. „Světové vydání Andersenových pohádek v českém rouše z pera Jaroslava Vrchlického pokračuje péčí nakladatelství F. Šimáčka tak rychle, že české obecnstvo bude mít před vánocemi již v ruce I. díl pro který uchystány budou i skvostné desky, tak že bude to vhodný dárek vánoční...“³¹

Pro snadnější orientaci je zde přiložen graf Knižní vydání, ve kterém jsou ve světle šedém sloupci zobrazena první vydání Andersenových pohádek v Dánsku ještě za jeho života a v tmavě šedém sloupci jsou zobrazena česká knižní vydání.

Závody ve skoku (*Springfyrene*, 1845). Bohužel se nám nepodařilo nalézt ročník 28 Světozoru, abychom mohli ověřit pravdivost této domněnky.

³⁰ Ten samý případ, avšak ze jména pohádky nejsme schopni vydedukovat, o kterou Andersenovu pohádku by se mohlo jednat.

³¹ ANONYM: „Světové vydání Andersenových pohádek“. *Čas*, 1900, roč. 14, č. 57, s. 3.

První výbor Andersenových pohádek vyšel v Čechách roku 1863 pod názvem *H. C. Andersena Povídky a báchorky*³² v překladu Josefa Mikuláše Boleslavského nákladem knihkupectví I. L. Kobera v Praze. V proslovu překladatel vyjadřuje naději, že budou v českém prostředí pohádky Andersenovy stejně oblíbené jako kdekoli jinde. „Slavný dánský spisovatel Andersen došel uznání u všech národů; nepochybuji, že i v českém rouše dojdou jeho vypravování oblíby; necht' každý je čte s tím samým potěšením, s jakovýmž jsem po dlouhou dobu je překládal.“³³ Tento výbor obsahuje 23 Andersenových pohádek včetně dnes již klasických pohádek Škaredé mládě (*Den grimme Ælling*, 1843), Vodní panna (*Den lille Havfrue*, 1837) a Děvčátko se sirkami (*Den lille Pige med Svovlstikkerne*, 1846). Tento výbor je bohatě doplněn ilustracemi. Viz Příloha č. 6 a Příloha č. 7.

³² ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena Povídky a báchorky*. přel. Josef Mikuláš Boleslavský. 1. vyd. Praha: I. L. Kober, 1863. ISBN chybí.

³³ Tamtéž.

Další výbor vyšel roku 1872 opět u I. L. Kobera, tentokrát v překladu Karla Bohuše Kobera pod názvem *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*.³⁴ Obsahuje 28 pohádek, mezi nimi se nachází pohádka Maličká (jinak známá jako O Malence, *Tommelise*, 1835), Statný cínový vojáček (*Den standhaftige Tinsoldat*, 1838) a Císařovy nové šaty (*Keiserens nye Klæder*, 1837). Toto vydání zdobí 43 dřevorytů. Viz Příloha č. 8, 9, 10, 11.

Následující knižní vydání Andersenových pohádek přišlo již o dva roky později, tedy roku 1874. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*³⁵ vyšlo nákladem knihkupectví Mikuláše a Knappa s obrázky dle původních nákresů Františka a Ludvíka Richterových, Osterwalda a Löfflera. Viz Příloha č. 12, 13, 14. Obsahuje všechny klasické pohádky Hanse Christiana Andersena: O Malence (*Tommelise*, 1835), Křesadlo (*Fyrtøiet*, 1835), Společník na cestách (*Reisenkammeraten*, 1835), Císařovy nové šaty (*Keiserens nye Klæder*, 1837) Květinčky Boženčiny (*Den lille Idas Blomster*, 1835), Slavík (*Nattergalen*, 1843), Škaredé mládě (*Den grimme Ælling*, 1843), Statečný vojáček cínový (*Den standhaftige Tinsoldat*, 1838) Uspavač (*Ole Lukøie*, 1841), Sněhová královna (*Sneedronningen*, 1844), Bezová maminka (*Hyldemoer*, 1844) a Matka (*Historien om en Moder*, 1848).

Poté následovala roku 1879 publikace s názvem *Nové báchorky od J. Kr. Andersena*³⁶ v překladu Josefa Jiřího Stankovského. Jedná se o útlý svazček obsahující sedm pohádek, většinou dosud ještě nevydaných: Chrobák (*Skarnbassen*, 1861), Sněhulák (*Sneemanden*, 1861), Péro a kalamář (*Pen og Blækhuus*, 1859), Kohout ve dvoře a kohout na střeše (*Gaardhanen og Veirhanen*, 1859), Čajová konvice (*Theepotten*, 1863), Co dělal, vždy dobře udělal (*Hvad Fatter gjør, det er altid det Rigtige*, 1861) a Dítě ve hrobečku (*Barnet i Graven*, 1859). Toto vydání je bez ilustrací.

Pokračováním knižních výborů byly *Čarovné zjevy* z roku 1890 překladatele Jana Dolenského nákladem knihkupectví Bedřicha Stýbla. Celkem obsahuje 16 pohádek, obsahuje zejména známé a často vydávané pohádky: Malenka (*Tommelise*,

³⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

³⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 314 s. ISBN chybí.

³⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Nové Bächorky od J. Kr. Andersena*. přel. Josef Jiří Stankovský. 1. vyd. Praha: knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1879. 52 s. ISBN chybí.

1835), Křesadlo (*Fyrtoiet*, 1835), Statečný vojáček cínový (*Den standhaftige Tinsoldat*, 1838), Bezová matička (*Hyldemoer*, 1844), Slavík (*Nattergalen*, 1843) i Roznašečka sírek (*Den lille Pige med Svovlstikkerne*, 1846). I tento výbor je ilustrovaný, viz Příloha č. 15.

Roku 1901 vyšly v překladu Jaroslava Vrchlického *Andersenovy pohádky: světové vydání*³⁷ s ilustracemi prof. Hanse Tegnera. Viz Příloha č. 16-21. Jedná se o bibliofilské vydání, které bylo původně realizováno v Kodani, a poté vycházelo v jednotlivých národních jazycích po celém světě. „*Original světového vydání Andersenových pohádek podniknut je s ohromným nákladem dánskou firmou E. Bojesen v Kodani, jež našla ve slavném malíři Hansovi Tegnerovi nesmrtelnému poetovi rovnocenného ilustrátora; [...] nejpřednějším nakladatelským firmám všech kulturních národů byla zadána vydání pro jich jazyk, tak že označení 'světové vydání' jest úplně opodstatněno.*“³⁸ Druhý díl vyšel roku 1902 stejně jako jeho třetí pokračování. Vyšlo u F. Šimáčka. „*České vydání podařilo se získati nakladatelství F. Šimáčka v Praze, jež uvede je na náš knihkupecký trh v celém obrazovém bohatství vydání původního a v překladu mistra českého slova Jaroslava Vrchlického, čím zajištěno, že obecnstvu dostane se stlumočení hebounké prosy Andersenovy formou nejdokonalejší.*“³⁹ Všechny díly celkem obsahují 43 pohádek, mezi nimiž nechybí snad jediná z klasických Andersenových pohádek. Najdeme zde Mikula a Mikulka (*Lille Claus og store Claus*, 1835), Děvčátko se sirkami (*Den lille Pige med Svovlstikkerne*, 1846), Povídka o matce (*Historien om en Moder*, 1848), Hrášková princezna (*Prindsessen paa Ærten*, 1835), Malá mořská víla (*Den lille Havfrue*, 1837) aj.

Roku 1902 vyšel první díl třídílného vydání Andersenových pohádek *H. CH. Andersen: Pohádky a povídky I.*⁴⁰ upravených Karlem Maškem. Pokračoval druhým dílem roku 1904 a třetí díl vyšel roku 1905. Celkem toto vydání obsahuje 89 pohádek (první díl 36, druhý díl 36, třetí díl 17). „*Nejslavnější pohádky a povídky Andersenovy dostaly se českému čtenářstvu překladem Jaroslava Vrchlického, pořízeným k Tegnerovým ilustracím světového vydání. Ale vedle pohádek tam obsažených zbývá*

³⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. 199 s. ISBN chybí.

³⁸ ANONYM: „Světové vydání Andersenových pohádek v českém rouše“. *Lidové noviny*, 1900, roč. 8, č. 252, s. 9.

³⁹ Tamtéž, s. 9.

⁴⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersenova Pohádky a povídky I.* přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1902. ISBN chybí.

jich ještě mnoho, které – třeba nedosáhly popularity oněch, přece v ničem si nezdají cenou uměleckou – (ač to snad zbytečno, poukazují aspoň na pohádky o zvonu, rusalčím kopci, andělu, Holgrovi Dánském; na rozkošná vypravování o jehle, motýlovi, běhounech, krůpěji vody, usedavém žalu...“⁴¹ A opravdu zde nenajdeme ty nejznámější Andersenovy pohádky, ale v úctyhodném rozsahu tento výběr přináší ty méně známé.

Velmi zajímavý výběr vychází roku 1914 v edici Světové pohádky⁴² vedené Gustavem Pallasem. Jako první z řady vychází Hans Christian Andersen: Úplný soubor jeho pohádek a povídek v překladu Gustava Pallase s ilustracemi Karla Šimůnka. Viz Příloha č. 22-26. Vyšly čtyři svazky tematicky rozčleněné dle toho, komu jsou texty určeny. Celkově ve všech čtyřech svazcích vyšlo 148 pohádkových textů doplněných ilustracemi.

První svazek Pohádky a povídky pro děti⁴³ obsahuje 28 pohádek, zejména těch již v Čechách vydaných a považovaných za klasické. Malenka (*Tommelise*, 1835), Idunčiny květinčky (*Den lille Idas Blomster*, 1835), Soudruh na cestách (*Reisenkammeraten*, 1835), Císařovy nové šaty (*Keiserens nye Klæder*, 1837), Divoké labutě (*De vilde Svaner*, 1838), Statečný cínový vojáček (*Den standhaftige Tinsoldat*, 1838), Sněhová královna (*Sneedronningen*, 1844), Slavík (*Nattergalen*, 1843), Ošklivé kachňátko (*Den grimme Ælling*, 1843), Stehovací jehla (*Stoppenaalen*, 1845), Děvčátko se sirkami (*Den lille Pige med Svovlstikkerne*, 1846), Pastýřka a kominiček (*Hyrdinden og Skorsteensfejeren*, 1845) i Červené střevíčky (*De røde Skoe*, 1845).

Druhý svazek Pohádky a povídky pro mládež dospělejší⁴⁴, vydaný také roku 1914, obsahuje 38 pohádek. Patří sem pohádky pro pochopení složitější, a tedy určené staršímu publiku. Najdeme zde například pohádky Přezuvky Štěstěny (*Lykkens Kalosker*, 1838), Povídka o matce (*Historien om en Moder*, 1848), Bezová matička (*Hyldemoer*, 1844), Pohanka (*Boghveden*, 1841), O nezpůsobném chlapečkovi (*Den uartige Dreng*, 1835), Mořská ženka (*Den lille Havfrue*, 1837), Starý náhrobní kámen (*Den gamle Gravsteen*, 1852), Pasák vepřů (*Svinedrengen*, 1841), Růže s hrobu

⁴¹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky I.* přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1902. 255 s. ISBN chybí.

⁴² PALLAS, G. *Světové pohádky. Souborná vydání pohádek umělých i lidových.* 1. vyd. Praha: B. Stýblo. 1914. ISBN chybí.

⁴³ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

⁴⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 314 s. ISBN chybí.

Homérova (*En Rose fra Homers Grav*, 1862) a O dívce, která šlápla na chléb (*Pigen, som traadte paa Brødet*, 1859).

Následující svazek je určen ještě vyspělejší mládeži. Nese název Pohádky a povídky pro mládež dospělejší (pro vyšší stupeň chápavosti)⁴⁵ a obsahuje celkem 30 pohádek. Mezi nimi najdeme například Bolest zubů (*Tante Tandpine*, 1872), Usedavý žal (*Hjertesorg*, 1852), Židovské děvče (*Jødepigen*, 1855), Bludičky jsou ve městě, řekla bahenní žena (*Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekonen*, 1865), Bronzový kanec (*Metalsvinet*, 1862), Dcera krále bažin (*Dynd-Kongens Datter*, 1858), Vaenö a Glaenö (*Vænø og Glænø*, 1867) či Lístek z nebe (*Et Blad fra Himlen*, 1855).

Poslední – čtvrtý – svazek obsahuje pohádky nezařazené. Jmenuje se příznačně Ostatek pohádek a povídek⁴⁶ a obsahuje celých 52 pohádek. Například Zlý kníže (*Den onde Fyrste*, 1840), Hlásný Ole (*Taarnvægteren Ole*, 1859), Blecha a profesor (Loppen og Professoren, 1872), O skřítkovi a paničce (*Nissen og Madammen*, 1867), Petr, Petřík a Petříček (*Peiter, Peter og Peer*, 1868), Dva bratři (*To Brødre*, 1859) a Velký mořský had (*Den store Søslange*, 1871).

Celkově tento Pallasův výbor uvádí do českého prostředí všechny dostupné pohádky Hanse Christiana Andersena, chybí jen ty, které nebyly vydány v souborných dílech ještě za života Andersenova. Ukazuje tedy jeho tvorbu v největší možné šíři.

Poslední výbor, který zde bude uveden, pochází z roku 1927 *Vybrané Andersenovy pohádky*⁴⁷ přeložené z dánštiny Gustavem Pallasem s bohatými ilustracemi Artuše Scheinera. Viz Příloha č. 27-29. Vydání Nakladatelství J. Otty v Praze obsahuje 12 tradičních a slavných pohádek dánského spisovatele: Křesadlo (*Fyrtoiet*, 1835), Soudruh na cestách (*Reisenkammeraten*, 1835), Malenka (*Tommelise*, 1835), Sněhová královna (*Sneedronningen*, 1844) a Slavík (*Nattergalen*, 1843). Překvapivě ale neobsahuje ani Malou mořskou vílu ani Císařovy nové šaty.

Celkem za Andersenova života (1805 – 1875) vyšly v Čechách tři knižní vydání jeho pohádek (v překladu J. M. Boleslavského, B. Pešky a Karla Bohouše Kobery).

⁴⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší (pro vyšší stupeň chápavosti)*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 253 s. ISBN chybí.

⁴⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Ostatek pohádek a povídek*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 261 s. ISBN chybí.

⁴⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Vybrané Andersenovy pohádky*. přel. Gustav Pallas. il. Artuš Scheiner. 1. vyd. Praha: J. Otto, 1927. 164 s. ISBN chybí.

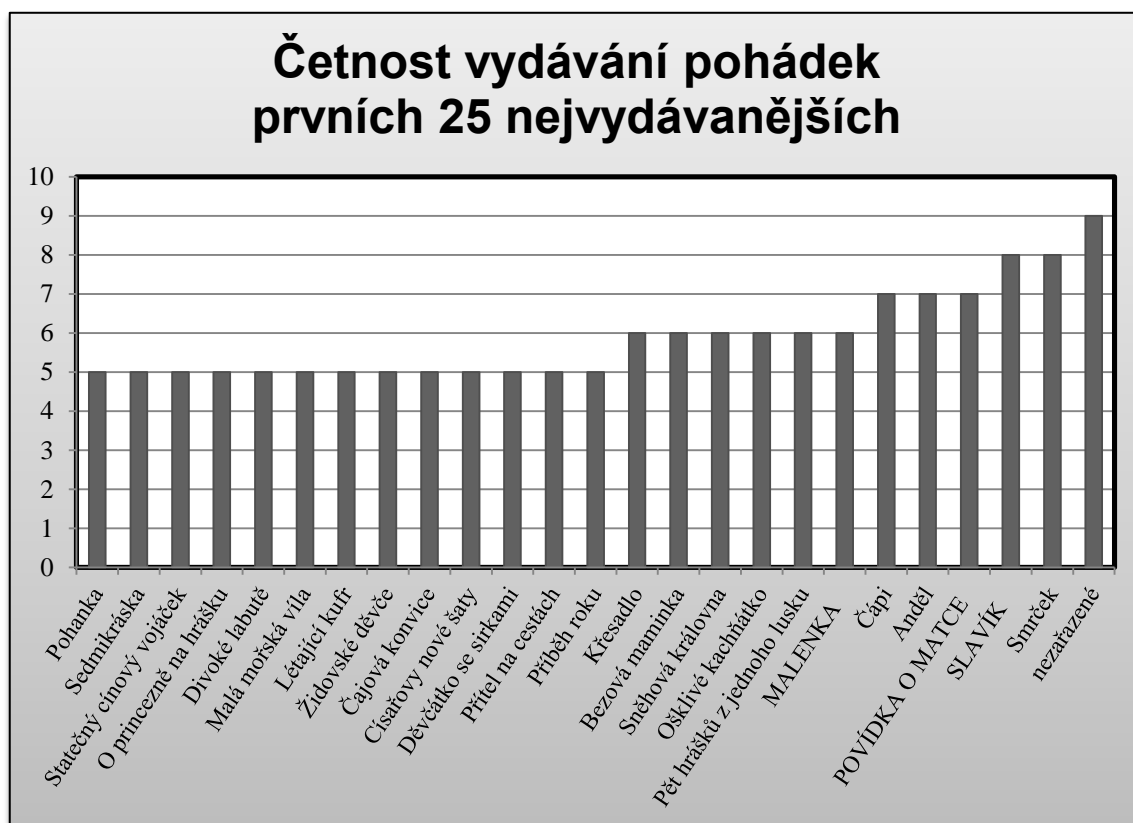
V druhé polovině 19. století vyšlo již celkem pět výborů (k překladatelům Andersenova pohádkového díla se připojil Jan Dolenský a J. J. Stankovský). Během první poloviny 20. století začalo knižních vydání přibývat (překladatelské řady rozšířil Jaroslav Vrchlický a Gustav Pallas) a roku 1914 bylo vydáno souborné dílo, které obsahovalo všechny dostupné pohádky. To ovšem neznamenalo konec překládání Andersenových pohádek.

Vydávání Andersenových pohádek se stalo prestižním. Na vydávání jeho díla se podíleli takřka všichni důležití knihkupci a předháněli se ve zpracování (knižní vazba, ilustrace aj.). Dodnes se Andersenovy pohádky v Čechách vydávají a jsou velmi oblíbené. A není výjimkou, že jsou tradičně vydávány v předvánoční době, tak jako tomu bylo již od počátku vydávání Andersenových pohádek v Čechách. Překladatelské řady dodnes rozšířili Jan Rak, Oldřich Liška, Břetislav Mencák, Jiřina Vrtišová, Božena Kollnová-Ehrmannová a František Fröhlich. František Fröhlich dokonce plánuje kompletní překlad Andersenových pohádek. „*Spíš se držím divadelních her. A pohádek, chtěl bych přeložit všechny pohádky Hanse Christiana Andersena, mám jich asi dvě třetiny.*“⁴⁸

⁴⁸ MECHALICKÁ, J.: „Na severu nežijí rampouchy“, *Lidové noviny*, 2013, roč. 26, č. 76, Orientace, s. 27.

5. PŘEKLADY

Andersenovy pohádky nejsou jednoduchým materiálem pro překladatele. Autor je znám svým strohým až úsporným jazykem, pečlivým výběrem konkrétních slov. Je známo, že jeho rukopisy se téměř nedaly přečíst, škrтал a vepisoval nová slova a opět je škrтал. Viz Příloha č. 5. Každé dílo prošlo pečlivou stylizací, přísným vypouštěním nerelevantních prvků a zužováním významu. Nicméně Andersen byl vždy schopen vyjádřit to, co měl v úmyslu. Často mu byla vytýkána přílišná jednoduchost až prostota jazykového projevu, zejména v počátcích vydávání pohádek. Dnes je pro tento svůj jazykový styl naopak oceňován a uznáván, leckdy i napodobován.

Pro porovnání českých překladů jsme vybrali tři typické Andersenovy pohádky, které měly velké zastoupení ve vydávaných výběrech a časopiseckých překladech.

Nejvíce zastoupené byly dvě pohádky – Smrček (*Grantræet*, 1844), ta bohužel nebyla k nalezení ve všech variantách a tak jsme pro porovnání použili pohádku se stejnou četností Slavík (*Nattergalen*, 1843). Další hojně zastoupená pohádka je Povídka o matce (*Historien om en Moder*, 1848) a jako poslední jsme vybrali pohádku Malenka

(*Tommelise*, 1835) se třetím nejvyšším početním zastoupením. Texty Slavík a Malenka jsou zastoupeny šesti konkrétními překlady, kterým se zde budeme věnovat, Povídka o matce se vyskytuje v sedmi překladech.

5.1 Slavík

Slavík (*Nattergalen*, 1843) je jedna z neznámějších Andersenových pohádek (po Sněhové královně a Malé mořské víle se dělí o třetí místo s Děvčátkem se sirkami). Pohádku Slavík zde máme v šesti překladech, a to: Slavík z roku 1872 v překladu Karla Bohouše Kobera, Slavík z roku 1874 v překladu Bedřicha Pešky a Josefa Mikuláše Boleslavského, Slavík z roku 1890 v překladu Jana Dolenského, Císařův slavík z roku 1901 v překladu Jaroslava Vrchlického a dva překlady Gustava Pallase (z let 1914 a 1927).

Překlad Karla Bohouše Kobera z roku 1872 je prvním knižním překladem, do této doby vyšla tato pohádka dvakrát v časopiseckém překladu bez uvedení překladatele (Koleda 1885, Praha 1867). V tomto vydání není uvedeno, zda překladatel překládal z originálu nebo z nějaké zprostředkovatelské kultury. Dá se ale předpokládat, že se jedná o překlad z němčiny. Tento překlad užívá velké množství přechodníků, nejspíše proto, že pohádky Hanse Christiana Andersena, ačkoli krátké, bývají významově velmi nasycené, přechodník umožňuje překladateli zachovat délku původní pohádky společně s jejím obsahem. „[...] *slavíka stavíce v čelo všeho*,“⁴⁹, „[...] *a pak vzdychnuvše si, porozuměli sobě*;“⁵⁰, „[...] *a lid uslyšev jej, byl tak vesel*“⁵¹. Zeměpisně děj zachovává v Číně a zachovává také všechny popisy tamější kultury, ať jsou jakkoli smyšlené. „*Jest v Čínsku, vždyť víš, císař též Číňan, a všichni při jeho dvoře jsou také Číňané*.“⁵² „*A lid uslyšev jej, byl tak vesel, jako by se byl hodně napil čaje, neb tak obyčej v Číně, a pak volaje: „Tsing – tsing!“ – vyzvihoval druhé prsty kývaje*.“⁵³ Výběr jazykových prostředků nese svědčí o zaměření na konkrétní věkovou skupinu. Kober také vypouští jen minimum z původního textu a nemění význam ani obsah. Nevíme, do jaké míry je to ovlivněno původní předlohou k tomuto českému překladu.

⁴⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. ISBN chybí. s. 152.

⁵⁰ Tamtéž, s. 156.

⁵¹ Tamtéž, s. 158.

⁵² Tamtéž, s. 151.

⁵³ Tamtéž, s. 158.

Druhý překlad je již z roku 1874, tedy vyšel o pouhé dva roky později. Nijak zvlášť nás tedy nepřekvapí, že si je s překladem Koberovým velmi podoben. To nás také vede k domněnce, že by autoři mohli čerpat ze stejné předlohy. Autory překladu jsou Josef Mikuláš Boleslavský a Bedřich Peška. Na rozdíl od Koberova překladu se zde již neobjevují přechodníky s takovou frekvencí, ačkoli se dají nalézt. „... *tázal se slaviček, domýšleje se, že jest císař přítomen.*“⁵⁴ Často jsou nahrazeny, vedlejší větou či jsou jiným způsobem vynechány. „[...] *a nezapomněli zmíniti se o slavičku, ano zaznamenali jej co znamenitost největší;*“⁵⁵ Tento překlad užívá hojně zdobnělin a jiných emocionálně zabarvených slov. „*Aj aj!*“ *pravil císař. 'Slaviček!'*“⁵⁶ Slavík je zde častěji označován jako 'slaviček' nebo 'ptáček'. Vyskytují se zde i zajímavá adjektiva 'zlatolistá', 'zlatoskvoucí', 'aksamitových' a místo smrti zde sedí císaři na prsou 'Morana'.

Třetím překladem je Slavík Jana Dolenského z Čarovných zjevů⁵⁷. Ten se zdá být nejhorším ze všech exemplářů. Bohužel nevíme, jakou roli na tom měl konkrétně překladatel a jakou roli sehrála předloha, ze které byla pohádka překládána. V tomto překladu je mnoho pasáží vynecháno či upraveno tak, že neodpovídají ostatním českým překladům. Chybí počáteční pasáž o tom, že je nutné vyprávět i staré příběhy, aby se nezapomněly. Rys velmi typický pro Andersenovy pohádky. Chybí zde i kritika dvořenina, který neurozeným lidem odpovídá velice nezdvořile, chybí pasáže o dvorních dámách, které si berou do úst vodu, aby zněly jako slavici i pasáž o věčné nespokojenosti služebnictva. To ochuzuje Andersenovy texty o mnohé, tato nenápadná satira je totiž jedním ze základních kamenů Andersenovy poetiky. Je zde vynechán i tak poetický kus jakým je zdravení se mezi sebou slovy „sla“ a „vík“, které vede k jednotnému porozumění. I kritika akademismu pomocí tlustého svazku o slavíkovi, který je psán nejtěžšími čínskými slovy, je zcela zamlčena. Tento překlad ořezává Andersenovu pohádku na pouhý obsah a ten je tlumočen také celkem nedostatečně. Jazyk je jasný, srozumitelný, přechodníky se takřka nevyskytují – až na úplně poslední část. Ta je naopak přechodníky přehlčena. ani mnoho zdobnělin nenajdeme.

⁵⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báčorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. ISBN chybí. s. 70.

⁵⁵ Tamtéž, s. 68.

⁵⁶ Tamtéž, s. 68.

⁵⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

Následující překlad pochází z pera Jaroslava Vrchlického a je datován rokem 1901, čili se již dostáváme do 20. století. Zde již najdeme uvedeno, že Jaroslav Vrchlický překládal z dánštiny. Jeho překlad je velice čtivý a plynulý, bez jakýchkoli výpustek. Přechodníky, které se vyskytovaly ve starších překladech, zde většinou nenajdeme. „[...] a když se dva potkali, tu řekl jeden 'sla' a druhý řekl 'vík', pak zavzdychli a již si oba rozuměli.“⁵⁸ Menší užívání přechodníků však vede k prodloužení pohádky, ale obsah zůstává zachován. Téměř zcela zde chybí zdobněliny. Najdeme zde prodloužené pasáže o Číně a čínské kultuře. Vrchlický zde přidává různá vysvětlení a čínské pojmy, „A všickni vykřikli 'Ó!' a vztyčili prst do výše, což sluje 'slikpot', a kývali při tom hlavami.“⁵⁹

Posledním překladatelem Slávika v námi určeném období se stal Gustav Pallas, autor a překladatel soustřeďující se právě na skandinávské kultury. Také je na počátku uvedeno, že jde o překlad z dánštiny. Za základní považujeme překlad z roku 1914, který je určen pro děti. Překlad z roku 1927 je pouze lehce upraven. Obsahově se tento velmi podobá překladu Jaroslava Vrchlického. Také se jedná o překlad, který je velmi plynulý a čtivý. Bez příkras, bez zdobnělin, dokonce i bez přechodníků. Je zde již vidět snaha přeložit Andersena, ne pouze jeho pohádky. Tento překlad hodnotíme jako nejlepší.

Všimněme si ale hlavně rozdílů mezi překlady. Viz Příloha č. 42. První věta pohádky se téměř neliší (až na překlad Dolenského). V překladu Koberově čteme „*Jest v Čínsku, vždyť víš, císař též Číňan, a všichni při jeho dvoře jsou také Číňané.*“⁶⁰, v překladu Bedřicha Pešky a Josefa Mikuláše Boleslavského čteme „*V Čínsku je císař tamější Číňanem a všickni kolem něho jsou také Číňany.*“⁶¹, Vrchlický píše „*V Číně, jak asi víš, je císař Číňan, a všichni, které má kolem sebe, jsou Číňané.*“⁶² a nakonec Pallas

⁵⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí. s. 6.

⁵⁹ Tamtéž, s. 7.

⁶⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

⁶¹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

⁶² ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

„V Číně, jak asi víte, je císař Číňan a všichni jeho dvořané jsou Číňané.“⁶³ Najdeme pouze nepatrné změny, které jsou dány vývojem jazyka. U Jana Dolenského ale čteme „Daleko od nás jest velká říše. Říkají tam v Číně.“⁶⁴ Úplně vypouští císaře i ostatní, uvádí jen, kde se příběh odehrává. Podobnou chybu však již nedělá s poslední větou pohádky. Ta zní ve všech překladech téměř identicky. Viz níže.

Zajímavé je, jaké uvádějí překladatelé tresty, které slibuje císař, pokud mu nebude slavík večer doveden. Karel Bohouš Kober uvádí nepříjemný trest: „*A nebude-li zde, dám všechno služebnictvo u dvora skopati, až bude po večeři.*“⁶⁵ Peška s Boleslavským o něco přitvrzují: „*Nepřijde-li večer sem, rozkážem po večeři, aby se veškerému služebnictvu u dvora na břicho natlouklo.*“⁶⁶ Dolenský žádnou výhrůžku nepřipouští: „*Chci slavíka toho slyšeti. Jsem mu nakloněn.*“⁶⁷ Vrchlického císař je o něco zlostnější: „*A nepřijde-li, dám celému dvoru po večeři břicha sešlapat!*“⁶⁸ U Pallase se opět navracíme k trestu podobajícím se trestu Boleslavského a Pešky: „*A nepřijde-li, tedy dám všem dvořanům nabouchati po večeři na břicho!*“⁶⁹ Podíváme-li se do dalších překladů, najdeme ještě naplácání vařečkou na břicho. Nespokojenost s hrozícím trestem dvořenín vyjadřuje ve všech překladech kromě Dolenského vzkřiknutím „*Tsing-pe!*“ (tento výkřik se liší pouze pravopisem – ve starších překladech najdeme *Tsink-pe!* v novějších již figuruje hláska g). A trest se zde objevuje znovu, tentokrát je to domnělý trest pro ty, kdo by nerozuměli dílu mistra hudby napsanému 'nejtěžšími čínskými slovy'. U Kobera se lidé obávají bití bambusem: „[...] *a všichni lidé říkali, že to četli, sice by byli po večeři dostali bambusem na paty.*“⁷⁰ Boleslavský s Peškou trestají bambuskou: „[...] *že to dílo četli a jemu rozuměli; jinak byli by bývali*

⁶³ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

⁶⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁶⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

⁶⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

⁶⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁶⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí

⁶⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

⁷⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

*hlupáci a byli by dostali bambuskou na břich.*⁷¹, Dolenský jakoukoli zmínku o učeném díle vypouští a Vrchlický s Pallasem trestají stejným způsobem jako prve.

Rozdíl najdeme i v tom, jaké pocty se slavíkovi dostane, když přijde na zámek zpívat. Kober pro slavíka přichystal 'zlatou tyčku', Boleslavský s Peškou by rádi viděli slavíka zpívat na 'zlatém prutu', Dolenský slavíkovi přisoudil 'zlatý podstavec', Vrchlický zas 'malý, zlatý sloup', jen pro Pallase by slavík zpíval na 'zlatém bidélku'. Zajímavé také je, jak popisují rozbitého umělého slavíka. Kober uvádí jen, že je stroj opotřebován: „[...] *pravil konečně, že ho spraví, ale že se ho musí pak šetřiti, jelikož stroj jest již příliš upotřebovaný, a bylo by nemožno jej tak spraviti, by šel jako nový.*“⁷², podobné řešení volí i Peška s Boleslavským: „[...] *hodinář trochu ptáka opravil, ale doložil, že ho musí šetřiti, že je stroj příliš spotřebován a že není možno aby jej spravil tak, aby vydával takový zpěv jako dříve.*“⁷³, již Dolenský ale uvádí podrobnější specifikaci rozbití ptáka: „[...] *radil, aby byl slavík šetřen, jelikož čípky jsou prý v něm porouchány a nových nelze zasaditi, má-li být zpěv řádný.*“⁷⁴, Jaroslav Vrchlický vidí do problému ještě lépe: „[...] *ale ihned doložil, že musí býti velice šetřen, neboť čípky byly již otřelé a bylo by nemožno vsaditi tam nové, tak aby hudba jistě hrála.*“⁷⁵ stejně jako Gustav Pallas: „[...] *jest nutno šetřiti ho, neboť prý jsou čípky v něm ošoupaný a že není možno vsaditi nové tak, aby hudba šla jistě.*“⁷⁶ Rozdílné je také informování o císařově nemoci. Pro děti asi nejpřijatelnější verzi uvádí Gustav Pallas: „*Všichni měli svého císaře opravdu rádi a ten onemocněl a říkalo se, že již se neuzdraví.*“⁷⁷, poté stavíme překlad Vrchlického: „*Vážili si všichni svého císaře opravdu velice, a nyní se*

⁷¹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

⁷² ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

⁷³ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

⁷⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁷⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

⁷⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

⁷⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

roznemohl a nemohl, jak se povídalo, děle býti živ.“⁷⁸, následuje překlad Dolenského: „[...] neboť milovaný císař roznemohl se velmi nebezpečně. Lékaři pravili, že snad již nebude dlouho živ.“⁷⁹

Také smrt samotná má v každém překladu jinou podobu⁸⁰. U Kobera nalezneme 'smrt', Boleslavský s Peškou uvádějí 'Morana', Dolenský opět užívá 'smrt', a Vrchlický s Pallasem shodně užívají názvu 'Smrt'. Ve všech verzích překladu kromě Dolenského císař otevře oči a vidí, že mu na prsou leží smrt. Ve verzi Jana Dolenského je tomu poněkud jinak, císaři se pouze zdá, že je to smrt. „*I přimhouřil oči, a tu se zdálo, že jest to smrt, která jej tak tísní.*“⁸¹ Účinek přímého pohledu do očí smrti je tak omezen. Dalším zajímavým prvkem je domov smrti, o kterém zpívá slavík. Všechny překlady se shodují na 'tichém hřbitovu', Pallas dokonce užívá deminutivum 'tichý hřbitůvek'; dále se překlady shodují na 'bílých růžích', které tam rostou. Překlady se již neshodují na tom, která květina na tomto hřbitově voní. U Kobera: „[...] *kde květinčky kvetou, příjemně voníce,*“⁸², Peška a Boleslavský se v tomto ohledu shodují s Vrchlickým, u nich voní bez. „[...] *keř bezový vůni líbeznou vydává*“⁸³ a u Vrchlického: „[...] *kde voní bez*“⁸⁴. V překladu Jana Dolenského na hřbitově smrti voní šeřík. „[...] *kde voní čeřík*“⁸⁵, Gustav Pallas neuvádí konkrétní květinu „[...] *kde voní křoviny*“⁸⁶. Ve všech verzích, s mírnými rozdíly, na hřbitově roste zelená tráva, již zavlažují slzy pozůstalých.

Na závěr je zde uvedeno několik posledních vět každého překladu uspořádaných chronologicky pro celkový vhled do atmosféry daných překladů.

⁷⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

⁷⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁸⁰ Smrt jako postavu práce podrobněji řeší v kapitole 5.2 Povídka o matce.

⁸¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁸² ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

⁸³ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

⁸⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

⁸⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁸⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

„Tu se vrátili sluhové a dvůr, aby se podívali na mrtvého svého císaře; - - ba, tu stáli a dívali se – a císař pravil: 'Dobré jitro!'“⁸⁷

„Tu vstoupili do komnaty služebníci, aby ohledali mrtvolu císařovu; - - stáli tu, a císař je pozdravil: 'Dobré jitro, pánové!'“⁸⁸

„Přišli sluhové hodlající se na mrtvého císaře podívat. Kdo vypraví však, kterák se ulekli vidouce císaře úplně uzdraveného a slyšíce jej blahosklonně říci: 'Dobré jitro!'“⁸⁹

„Sluhové vešli, aby se podívali na svého mrtvého císaře – ale byli jako vyjeven, když je císař uvítal: 'Dobré jitro!'“⁹⁰

„Služebníci vešli, aby se podívali na svého mrtvého císaře. – Zarazili se a císař pravil: 'Dobré jitro!'“⁹¹

5.2 Povídka o matce

Povídka o matce (*Historien om en Moder*, 1848) je další z pohádek, které se vyskytovaly nejvíce. Šest získaných překladů: Matka v překladu Eduarda Valečky z roku 1871, Povídka o matce v překladu Karla B. Kobera z roku 1872, Matka z roku 1874 v překladu Bedřicha Pešky a Josefa M. Boleslavského, Matka v anonymním překladu v Moravské orlici z roku 1875, Matka v překladu Františka Sekaniny z roku 1900, Povídka o matce v překladu Jaroslava Vrchlického z roku 1901 a překlad Gustava Pallase Povídka o matce z roku 1914.

Překlad Eduarda Valečky je vůbec prvním překladem této pohádky do češtiny. Tento překlad je velmi čtivý, psaný jednoduchým jazykem, kterému porozumí mladí i

⁸⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

⁸⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

⁸⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

⁹⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

⁹¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

staří. Časté jsou přechodníky, ale jen v případech, kdy je to vhodné. „*Seděla matka u svého děťátka majíc strach, že by jí zemřít mohlo.*“⁹² Vyskytují se zde i deminutiva 'hrnčec', 'koutek', 'děcko', avšak v únosné míře. Hlavní postava pohádky je vždy uvedena jako 'matka', jedinou emocionalitu nalezneme ve spojení 'zarmoucená matka', což je jediný přívlastek, který je k matce přiřazen, takže nabývá vlastnosti stálého epiteta. Co se týče vynechávání pasáží a zkracování textu, to se v případě Matky neděje ani u Valečky, ani u jiných překladatelů. Jediné, co se liší, je popis květin rostoucích v zahradě smrti. Viz níže. Délka pohádky odpovídá ve všech exemplářích, ačkoli je zřejmé, že překladatelé nevycházeli ze stejných předloh.

Dalším překladem je Povídka o matce Karla Bohouše Kobera z roku 1872, čili pouhý rok po vydání výše zmíněného překladu. Tento překlad však není tak čtivý a plynulý jako předchozí, na vině je nadužívání přechodníků. Kober nedokáže nevyužít příležitosti k přechodníkovému tvaru, a tak čteme: „[...] *postavivši pivo v malém hrnci na kamna*“⁹³, „*Venku v sněhu seděla žena v dlouhých černých šatech, pravic: [...]*“⁹⁴, tam, kde v jiných překladech přechodník nenajdeme. U takto krátkého textu se to však jeví neobratné a ztěžuje to čtení. Stálý přívlastek 'zarmoucená' u matky taktéž najdeme, o dítěti se několikrát vyjadřuje jako o 'dítku', jinak se zdrobněliny nevyskytují.

Třetím překladem je text překladatelské dvojice Bedřich Peška a Josef Mikuláš Boleslavský z roku 1874 vydaný opět velmi krátce po předchozím. První věta je naprosto shodná s první větou Koberova překladu: „*Seděla matka u svého děťátka majíc strach, že by jí zemřít mohlo*“⁹⁵. Nachází se zde přechodník jako v minulém překladu, tento je však na dlouhou dobu poslední a mnoho se jich již v tomto textu nevyskytuje, což činí tak krátkou pohádku plynulejší. Jinak se zde již nevyskytují nějaké jazykové zvláštnosti.

Dále stojí za zmínku anonymní překlad z roku 1875 uveřejněný v Moravské orlici. Opět přichází pouhý rok od posledního překladu, je ale o něco úspornější. První věta pohádky je podstatně zkrácena. „*Seděla matička u svého dítěte a obávala se, že jí*

⁹² VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

⁹³ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

umře.⁹⁶ Avšak vyjadřuje vše podstatné a obsahově odpovídá dřívějším překladům. V tomto překladu se setkáme se zvýšenou emocionalitou. Zatímco dříve byla hlavní postava vždy jen 'matka', zde se setkáváme s 'matičkou'. Celkově je tento překlad expresivnější. Místo střídmeho popisu umírajícího dítěte nám překladatel píše: „*I bylo skutečně velmi bledé, oddychovalo tak zhluboka, jakoby se mu srdéčko utrhnouti chtělo, očka se již zavřela, a matička pohlížela ještě smutněji na to maličké stvoření.*“⁹⁷ Místo chudé ženy přichází žena 'chudobná', vítr vane 'nemilosrdně do očí' a keř na rozcestí podává svůj ubohý osud značně expresivně: „*Je mi k smrti zima – ledovatím.*“⁹⁸ I přes tuto expresivitu však nenalezneme velké množství zdobnělin, snad jen 'květinka' či 'chaloupka'. Dále zde autor přidává typizované pohádkové fráze jako např.: „*Jde, jde, až dojde;*“⁹⁹ nebo „*Ukaž mi cestu a najdu ji třeba na konci světa.*“¹⁰⁰ či „*A jak jsi sem přišla? Vždyť sem ani ptáček nadoletí.*“¹⁰¹

Následující překlad pochází až z roku 1900, kdy tuto pohádku vydaly Národní listy v překladu Františka Sekaniny. Tento překlad zdá se být ještě expresivnějším již z počátku pohádky: „*Kdysi v zimní noci seděla matka u lůžka svého nemocného dítěte. Byla nekonečně smutna, neboť umírala strachem, aby jí jedináček neumřel;*“¹⁰² I popis počasí venku je značně expresivní: „*[...] neboť venku zuřil vítr a led a sníh hvízdal divokou melodii.*“¹⁰³ Je zde zdůrazněn božský prvek, poprvé se zde objevuje pojmenování 'Všemohoucí', také matka, když se probudí, vzkřikne „*Bože můj, co to?*“¹⁰⁴ Také zde nalezneme množství deminutiv 'hrneček', 'ručičky', 'stařeček' aj. Překlad je to ale velmi čtivý.

O rok později vyšel překlad Jaroslava Vrchlického, ten již nese název Povídka o matce, což je podle Frostiga¹⁰⁵ nejlepší možný překlad názvu pohádky a objevuje se již u Kobera. Časté užívání neosobních konstrukcí vede pohádku k patetickému vyznění, což se právě v tomto případě hodí. „*Vtom bylo zaklepáno na dveře, a vešel chudý, starý muž, který na pohled byl zahalen do koňské houně. Taková udržuje v teple, a tepla měl*

⁹⁶ ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

⁹⁷ Tamtéž, s. 1-2.

⁹⁸ Tamtéž, s. 1-2.

⁹⁹ Tamtéž, s. 1-2.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 1-2.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 1-2.

¹⁰² SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.

¹⁰³ Tamtéž, s. 10.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 10.

¹⁰⁵ FROSTIG, Adam. *Bidrag til H. C. Andersens Bibliografi*. København: Det Kongelige Bibliotek, 1979. 201 s. ISBN 87-7023-338-1.

ubožák zapotřebí, bylať zima, venku všecko pokryto ledem a sněhem, a drsný vichr fičel člověku vstříc.“¹⁰⁶ Boha zde již Vrchlický označuje jménem 'Pánbůh'. Najdeme zde kontaktní prostředky „*Ale nastojte!*“¹⁰⁷, zdobněliny 'děťátko', 'očka' i slova s expresivním zabarvením 'miláček', 'ubožák'. Překlad se čte velmi příjemně.

Posledním překladem je překlad Gustava Pallase z roku 1914. Název odpovídá Vrchlickému a Koberovi – Povídka o matce. Tento překlad se podobá Vrchlického překladu, nicméně je úspornější, jazyk je jednodušší. Zřetelná snaha o přiblížení se k originálu. Užívá krátké věty, místo obvykle často se opakujícího označení 'zarmoucená matka', které zde samozřejmě také nalezneme, užívá jednoduchého zájmena 'ona'. V Pallasově podání nevyznívá pohádka tak pateticky.

V této pohádce jsou velmi zajímavé rozdíly mezi překlady. Viz Příloha č. 42. Délkou se takřka neliší, pokud je něco vynecháno, jedná se o větu či o krátkou popisnou pasáž. O to zajímavější jsou nalezené rozdíly.

Nejzajímavější je postava smrti. U Valečky, Kobera, Pešky s Boleslavským i v anonymním překladu nalezneme smrt s malým písmenem, Vrchlický, Sekanina i Pallas už shodně dávají personifikované smrti velké písmeno. Následuje ale další problém. V dánských pohádkách bývá smrt reprezentována mužem, v Čechách obvykle ženou. Valečka se s Boleslavským a Peškou shoduje doslova: „*A stařena – byla to sama smrt – kývala tak podivně, což by i dobře jako ne znamenalo.*“¹⁰⁸ I v anonymním překladu z Moravské orlice je smrt reprezentována coby žena: „*A stařenka – byla to smrt sama – kývala hlavou tak podivně, neřekla ani tak ani tak.*“¹⁰⁹ Jiné je to v překladu Františka Sekaniny, ten totiž při první zmínce o Smrti „*Stařeček onen byla Smrt’.*“¹¹⁰ vkládá poznámku pod čarou, ve které vysvětluje dánskou verzi Smrti. „**V dánských pohádkách representuje Smrt’ muž.*“¹¹¹ Tím to však opět nekončí. Do chaloupky vstupuje stařeček, ale když matka vyběhne z domu, paní Noc o Smrti referuje jako o ženě: „*Smrt byla v tvém domečku; viděla jsem ji vycházet odtamtud s dítětem, které*

¹⁰⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹⁰⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹⁰⁸ VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

¹⁰⁹ ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

¹¹⁰ SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.

¹¹¹ Tamtéž, s. 10.

hbitě unášela;¹¹², poté se o smrti mluví neutrálně nebo ve femininní podobě. Toto se týká všech překladů, ve kterých smrt reprezentuje muž – čili u Kobera „*A starý muž, vždyť to byla již smrt, podivně kýval, znamením to ano i nikoliv*“¹¹³ i u Vrchlického „*Ale stařec – byla to sama Smrt – přikývl tak podivně, že mohlo to znamenati ano i ne*“¹¹⁴ V těchto překladech smrt reprezentuje muž pouze v jedné jediné chvíli, a poté se opět sklouzne k ženskému rodu. Má to však cenu? Samozřejmě je jednodušší zamlčet celou dánskou tradici na úkor určitých znalostí. Je otázkou zda se má překladatel přizpůsobovat původnímu kulturnímu pojetí či tomu, pro něž je dílo překládáno. Každopádně by se měl držet jednoho či druhého a pokud možno mezi nimi nekolísat.

Dalším zajímavým rozdílem je ohřívání piva pro zimou trpícího pocestného (ať už je to stařec či stařena). Valečka uvádí: „[...] *postavila hrnčec s pivem do kamen, aby se jím stařena zahřála*“¹¹⁵, Kober již sofistikovaně ohřívá pivo v hrnci: „[...] *postavivši pivo v malém hrnci na kamna, aby se pro něho ohřálo*“¹¹⁶, Peška s Boleslavským se navrácí ke způsobu Valečkově: „[...] *postavila hrneček s pivem do kamen, aby se jím stařena zahřála*“¹¹⁷ V následujícím překladu, který pochází z Moravské orlice, se již nejedná o pivo, ale o víno: „[...] *postavila hrnek s vínem na kamna, aby se jím stařena zahřála*“¹¹⁸. Sekanina s Pallasem shodně uvádějí hrneček, zatímco Vrchlický se snaží dodat vznešenosti matčině domácnosti pomocí džbánu. „[...] *postavila matka trochu piva v malém džbánečku do trouby, aby je pro cizince ohřála*“¹¹⁹

Podstatný rozdíl je v popisu květin, které rostou v zahradě smrti. U Valečky se nám nedostává podrobnějšího popisu. „*I šly do velké rostlinárny smrti, kde květiny a stromy podivně mezi sebou rostly, některé čerstvé, jiné chorobné*“¹²⁰ Žádné konkrétní květiny, pouze zmínka o květinách a stromech a o tom, že některé byly zdravé a jiné ne,

¹¹² SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.

¹¹³ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹¹⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹¹⁵ VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

¹¹⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹¹⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

¹¹⁸ ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

¹¹⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹²⁰ VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

překlad Pešky a Boleslavského se do posledního písmena shoduje. Anonymní překlad z Moravské orlice se liší jen počátečním slovem, které vyjadřuje časovou následnost. „*Potom šly do velké rostlinárny smrti,*“¹²¹ Všechny tři překlady shodně užívají termínu 'rostlinárna smrti'. Jinak je tomu v překladu Karla Bohouše Kobera, žena s matkou vstupují do 'velkého zahradního domku smrti', po zmínce o podivně rostoucích květinách ale přichází jejich výčet: „*Tu stály jemné hyacinty pod skleníky, tam opět obrovské piony; zde kvetly vodné květiny, některé hezky zdravé, jiné churavěly [...] Tu stály hezké palmy, duby a vodokleny, zde stála petržel, tu kvetl tymián,*“¹²² Hyacinty se objevují ve všech překladech, které se konkrétními druhy květin zabývají. Taktéž se objevuje kvetoucí tymián. František Sekanina popisuje 'obrovské podzemní síň Smrti' takto: „[...] *kde nejpodivněji spleteny bizzarně rostly podivné stromy a podivné květy. Tu byly nádherné hyacinty pod skleněnými zvonci zrovna vedle velikých vlčích máků a růžových květů, tam rostly různé vodní rostliny [...] A ještě dále bylo vidět nádherné palmy, duby a platany, rozpušky a rozkvetlé thymiány voněly u jejich nohou.*“¹²³ Vrchlický ve 'velikých sklenících Smrti' mění vlčí máky za pivoňky a přidává petržel, vynechává však duby a platany: „[...] *kde rostly stromy i květiny v podivuhodné směsici. Tu stály pod skleněnými zvony útlé hyacinty a velké nádherné pivoňky, tu rostly vodní rostliny [...] I palmy nádherné zde byly, a pak zase petržel a kvetoucí tymián.*“¹²⁴ Gustav Pallas popisuje v 'květnici Smrti' i duby a platany, používá také pivoňky. „[...] *kde rostly květiny a stromy podivně promíchány. Stály tu jemné hyacinty pod skleněnými báněmi, a byly tu velké, jako strom silné pivoňky. Rostly tu vodní rostliny [...] Stály tu krásné palmy, duby a platány, byla tu petržel a květoucí dymián.*“¹²⁵

Nejzajímavější je ale pasáž, kdy je zmiňováno, že v zahradě smrti rostou květiny života lidí po celém světě. Gustav Pallas se snaží zachovat originální zeměpisné určení: „*Ti lidé ještě žili, jeden v Číně, jeden v Gronsku, kol dokola po světě.*“¹²⁶ Vrchlický taktéž zachovává původní zeměpisnou polohu: „[...] *ještě žil, jeden v Číně, druhý*

¹²¹ ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

¹²² ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹²³ SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.

¹²⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹²⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 314 s. ISBN chybí.

¹²⁶ Tamtéž.

v Grónsku, ba všude po širé zemi kolem;¹²⁷ I Sekanina zachovává Gronsko, avšak Eduard Valečka toto upravuje pro Čechy, ačkoli zanechává Čínu jako místo exotické: „[...] kterýž byl buď v Čechách, buď v Číně; zkrátka z celého světa tu byli.“¹²⁸ stejně tak tomu je ve překladu Bedřicha Pešky a Josefa Mikuláše Boleslavského. Karel Bohouš Kober mění tuto část jiným způsobem: „[...] člověk ještě žil jeden v Číně, druhý na severu, a tak kolem celého světa.“¹²⁹ Nejzajímavější změnou prošla pohádka v rukou překladatele Moravské orlice, tam se autor nezmiňuje ani o Grónsku, ani o Čechách, nýbrž rovnou o Moravě: „[...] životem lidským, který byl buď na Moravě, buď v Číně; jedním slovem, byly z celého světa.“¹³⁰

Celkově se od sebe překlady této pohádky mnoho neliší, tam kde se však liší, jedná se o zásadní posun. Pro porovnání uvádím poslední věty pohádky tak, jak jsou přeloženy v každém jednotlivém překladu.

„A smrt šla s děckem do neznámé říše.“¹³¹

„A smrt' odešla s dítětem do neznámé říše.“¹³²

„A smrt šla s děckem do neznámé říše.“¹³³

„A smrt šla s dítětem do neznámé země.“¹³⁴

„Smrt mezitím odcházela s dítětem do tajemných krajů.“¹³⁵

„Smrt však odcházela s jejím dítětem do 'neznámé země'“¹³⁶

„A Smrt odešla s jejím dítětem do neznámé země.“¹³⁷

¹²⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹²⁸ VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

¹²⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹³⁰ ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

¹³¹ VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

¹³² ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹³³ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

¹³⁴ ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

¹³⁵ SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.

¹³⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

5.3 Malenka

Malenka (*Tommelise*, 1835) je jedna z prvních vydaných Andersenových pohádek. Je poměrně známá, Walt Disney podle ní roku 1994 natočil film *Thumbelina*. Zde se vyskytuje v šesti překladech, a to pouze v překladech z vydaných výborů. Za námi zvolenou dobu tato pohádka nevyšla ani jednou v periodickém překladu. Objevila se tedy v překladu Koberově, Boleslavského a Pešky, Jana Dolenského, Jaroslava Vrchlického a opět ve dvojím překladu Gustava Pallase.

Koberův překlad z roku 1872 je tedy opět prvním uvedením této pohádky do české kultury. Pohádka nese název *Maličká*, jako jediný se zde Kober odlišuje (následuje *O Malence a Malenka*). Jazyk je jednoduchý bez příkras, nevyskytuje se zde mnoho přívlastků, pokud nejsou nezbytně nutné. Co se týče vynechaných pasáží, za zmínku stojí pouze pasáž na konci pohádky, kde v jiných překladech král květin již Malenku nechce 'Malenkou zváti', a tak jí vymyslí nové jméno. To se zde nevyskytuje z jednoduchého důvodu, dívka se od počátku jmenuje *Maličká*. *Maličká* je užito v názvu jako proprium, v textu je někdy užíváno i jako apelativum. Také se v tomto jediném překladu vynechala informace, že za vysokými horami je 'blankyt nebeský dvakráté výše než u nás', jinak vše zachovává.

Překlad Bedřicha Pešky a Josefa Mikuláše Boleslavského následoval o dva roky později. Tento překlad je o něco více zdobný, uvádí více přívlastků, expresivita je již také na vyšším stupni. Například z Koberovy 'ošklivé žáby' udělají Peška s Boleslavským 'ohydnou žábu' pro zdůraznění, nejdou však tak daleko jako např. Jan Dolenský nebo Gustav Pallas, kteří z ní učiní 'ohydnou ropuchu'. I Malenka je popisována mnohem podrobněji a expresivněji: „[...] *malouké pramalouké děvčátko, sličné a utěšené nejsou větší než je maliček, a paní dala jemu jméno Malenka.*“¹³⁸ Boleslavský s Peškou jsou oproti Koberovi velmi mnohmluvní a vše spojené s Malenčiným neštěstím se snaží zdůraznit, občas až zveličit. Také přidávají dramatickosti, například když Malenku unese chroust, místo aby se o motýla

¹³⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 314 s. ISBN chybí.

¹³⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báčorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

přivázaného k listu obávala, dokonce vzdychá. „*Ubohý!*“ vzdychla, *'pojde hladem, jestliže z vazby vysvobozen nebude!*“¹³⁹ Překlad se čte velmi dobře, svou mnohomluvností však neodpovídá Andersenově stylu.

Dalším překladem je Malenka z roku 1890, která vyšla v Čarovných zjevech Jana Dolenského. Tento překlad je zcela nevyhovující, autor – popřípadě autor předlohy, z které byla pohádka překládána – vynechává celé dlouhé pasáže, snad z domnění, že nejsou vhodné pro děti, jak je uvedeno v článku *Mravnost v beletrii*¹⁴⁰, který se právem pohoršuje nad tímto překladem. Dolenský vynechává jakékoli pasáže o manželství, svatbě či námluvách, nahrazuje vztah ženich-nevěsta vztahem sourozeneckým, čímž pohádku posouvá zcela zásadním způsobem. Například 'nudný krtek' si nepřišel požádat o ruku Malenky, ale jako dobrý soused ji přijal jako svou schovanku, když myška zestárla. Dokonce je vynechána i zmínka o tom, že Malenka byla nejkrásnějším děvčátkem, které kdy král květin spatřil. Tento překlad je také asi nejexpresivnější. Malenka je popisována jako 'bledovlasá děvka', osoba, na kterou se 'hlubokým žalem sklíčená selka' obrací pro radu je zde popsána jako 'shrbená staruška' místo staré čarodějnice. Také místo poklony, kterou žába obvykle Malence činí se zde 'vypnula nad vodu jak jen mohla', chrousti o Malence zkráceně řeknou pouze „*Jak je ošklivá!*“¹⁴¹ bez jakéhokoli udání důvodu, čímž pohádka ztrácí další významný rys Andersenových pohádek – rozdíl mezi lidským a zvířecím pohledem. Také užívá velké množství zdobných. Stojí za zmínku, že Dolenskému nestačil 'krásný bílý motýlek', a tak jej raději učinil 'překrásným pestrobarevným motýlem'.

Další překlad, tentokrát již z roku 1902, je zajisté vhodnějším exemplářem. Napsal jej Jaroslav Vrchlický. Dostáváme se opět k úspornějšímu jazyku, ne zcela bez příkras i expresivně zabarvená slova zde najdeme „*Ubohé děvčátko začalo trpce plakati.*“¹⁴², místo žáby Malenku unáší 'veliká ropucha', chroust o ní tvrdí, že 'jest čarokrásná' a vlaštovka má pro dívku 'vroucí díky'. Malenka je často popisována jako

¹³⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báčorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

¹⁴⁰ ANONYM: „Mravnost v beletrii“. *Lumír*, 1890, roč. 18, č. 8, s. 96.

¹⁴¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

¹⁴² ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

'ubohé děvčátko', ale to je expresivita, která je pochopitelná a v příběhu nijak nevádí. Vrchlický také nevynechává žádné podstatné pasáže.

Posledním překladem je Malenka z roku 1914 od Gustava Pallase (znovu pak vyšla roku 1927 s mírnými úpravami). Tento překlad se velmi podobá výše zmíněnému překladu Vrchlického, ale je o něco méně expresivní. Místo, aby krtek vlaštovku 'odkopl', jak tomu čteme u Vrchlického, zde do ní jen 'strčil'. Avšak nalezneme zde 'ohyznou ropuchu', či zvolání „*Hu! Ten byl právě tak ohyzný a škaredý jako jeho matka.*“¹⁴³, Malenčino neštěstí je také vyjadřováno expresivně „*Ubohá maličká dala se do velmi žalostného pláče.*“¹⁴⁴, „*Ubohá Malenka se postavila přede dveře, právě jako jiné chudé žebravé děvčátko, a prosila*“¹⁴⁵ Také množství zdobnělin. Objevuje se zde stálý přívlastek u krtka, a to „*nudný krtek*“¹⁴⁶ Stejně jako Vrchlický Pallas nevynechává téměř nic.

I zde jsou k nalezení zajímavé rozdíly. Jako první uvedeme rozdíly v počátku, kdy je zmínka o ženě, která by moc chtěla děťátko. U Kobera shodně s Vrchlickým je to 'žena' bez přívlastků a bez příkras, u Pallase pak 'paní' a u Pešky s Boleslavským 'jistá paní', Dolenský z ní dokázal vykouzlit 'hlubokým žalem sklíčenou selku'. U všech překladů kromě Dolenského žena získá od čarodějnice zrnko ječmene, Dolenský uvádí pouze 'zrníčko'. Zajímavá je také odměna, kterou čarodějnice za zrnko získá. Kober platí 'dvanácte grošův', Boleslavský s Peškou 'dvanácte bílých grošův', Vrchlický 'osm grošů stříbrných' a Gustav Pallas dokonce 'zlat'ák'. Dolenský se materiální odměně vyhýbá, a tak selka jen poděkuje a platbu přenechá Bohu „*Zaplat' Bůh, babičko!*“¹⁴⁷. Zvláštní je také popis květiny, která ze zrnka vyroste. V ostatních překladech kromě Boleslavského s Peškou čteme o květině, která vypadá jako tulipán, ale v Peškově a Boleslavského překladu to bylo 'skutečné lilium'. Další rozdíl je v barvě. Kober, Dolenský a Pallas uvádějí 'červené a žluté listy', Peška s Boleslavským 'modré a žluté lístečky' a Vrchlický má 'rudězlaté listy'.

¹⁴³ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

Zatímco Koberova 'ošklivá žába' popisuje Malenku jako „*hezká paní pro mého syna*“¹⁴⁸, Peškova a Boleslavského 'ohyzná žába' ji popisuje jako „*švarná nevěstička*“¹⁴⁹, 'ohyzná ropucha' Dolenského tvrdí „*bude ti sestřičkou*“¹⁵⁰, pro Vrchlického 'velikou ropuchu' je Malenka „*pěkná ženuška pro mého synka*“¹⁵¹ a Pallasova 'ohyzná ropucha' ji hodnotí „*To by byla hezká žena pro mého syna!*“¹⁵². U žáby najdeme další podstatný rozdíl, a to citoslovce, které vydává. V každém překladu žába vydává jiný zvuk. Koberova dělá „*kuňk kuňk*“¹⁵³, u Boleslavského s Peškou slyšíme žabu vydávat „*kvak kvak kuňk*“¹⁵⁴. Dále to začíná být ještě zajímavější. Dolenského citoslovce pro žabu zní „*koax, koax – brekekeké, brekekeké!*“¹⁵⁵, Vrchlický uvádí „*krax krax, brekekex*“¹⁵⁶ a Pallasova žába zní takto „*Kvak, kvak, brekekekeks!*“¹⁵⁷. Citoslovce vlaštovky jsou podobným případem. Také nenajdeme shodu mezi jednotlivými překlady. Koberova vlaštovka připomíná spíše slepici „*Pip, pip!*“¹⁵⁸, Boleslavského a Pešky vlaštovka švitoří „*Švit, švit!*“¹⁵⁹, vlaštovka Jana

¹⁴⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹⁴⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

¹⁵⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

¹⁵¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹⁵² ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

¹⁵³ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹⁵⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

¹⁵⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

¹⁵⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹⁵⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

¹⁵⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹⁵⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

Dolenského mluví téměř latinsky „*Quivít, quivít!*“¹⁶⁰. Vrchlického vlaštovka připomíná cvrčka svým „*Cvrk, cvrk!*“¹⁶¹ a Pallasova téměř kvíká „*Kvivít, kvivít!*“¹⁶².

Pro lepší náhled do překladů jsou zde uvedeny chronologicky věty z konce pohádky.

„*Tu ssundav se své hlavy korunu, dal ji na hlavinku maličké, ptal se, jak se jmenuje, a chce-li býti jeho chotí. Ba byl to jiný ženich než syn staré žáby a – krtek. Proto odpověděla maličká: 'ano'*“¹⁶³

„*I vzal korunku s hlavy a posadiv jí Malence na hlavičku tázal se jí, jak se jmenuje, a chce-li býti jeho paní a královnou všech květin. To byl mužiček, to byl ženich docela jiný než synek staré žáby a než pan krtek v hedvábném kožiše. Malenka nedala mu košem*“¹⁶⁴

„*Sňal s hlavy zlatou korunku a vložil ji na hedvábné vlasy děvušky. Tázal se jí, kterak se jmenuje a zdali by chtěla býti královnou andělů květin.*“¹⁶⁵

„*Proto sňal zlatou korunu s hlavy, nasadil ji děvčátku a ptal se jí, jak se jmenuje a chtěla-li by se státi jeho chotí. Bude pak královnou všech květin. Ovšem, to byl věru jiný muž než synek ropuchy neb krtek s černým sametovým kožichem. Malenka proto dala krásnému princovi slovo,*“¹⁶⁶

„*Potom si sňal svoji zlatou korunku a posadil jí ji na hlavu a tázal se jí, jak se jmenuje a chce-li se státi jeho manželkou, že by se stala královnou všech květin! Ano,*

¹⁶⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

¹⁶¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

¹⁶² ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

¹⁶³ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

¹⁶⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

¹⁶⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

¹⁶⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

*tohle byl přec muž, docela jiný nežli syn ropuchy a krtek s černým sametovým kožichem.
Řekla tedy spanilému princovi: ano“¹⁶⁷*

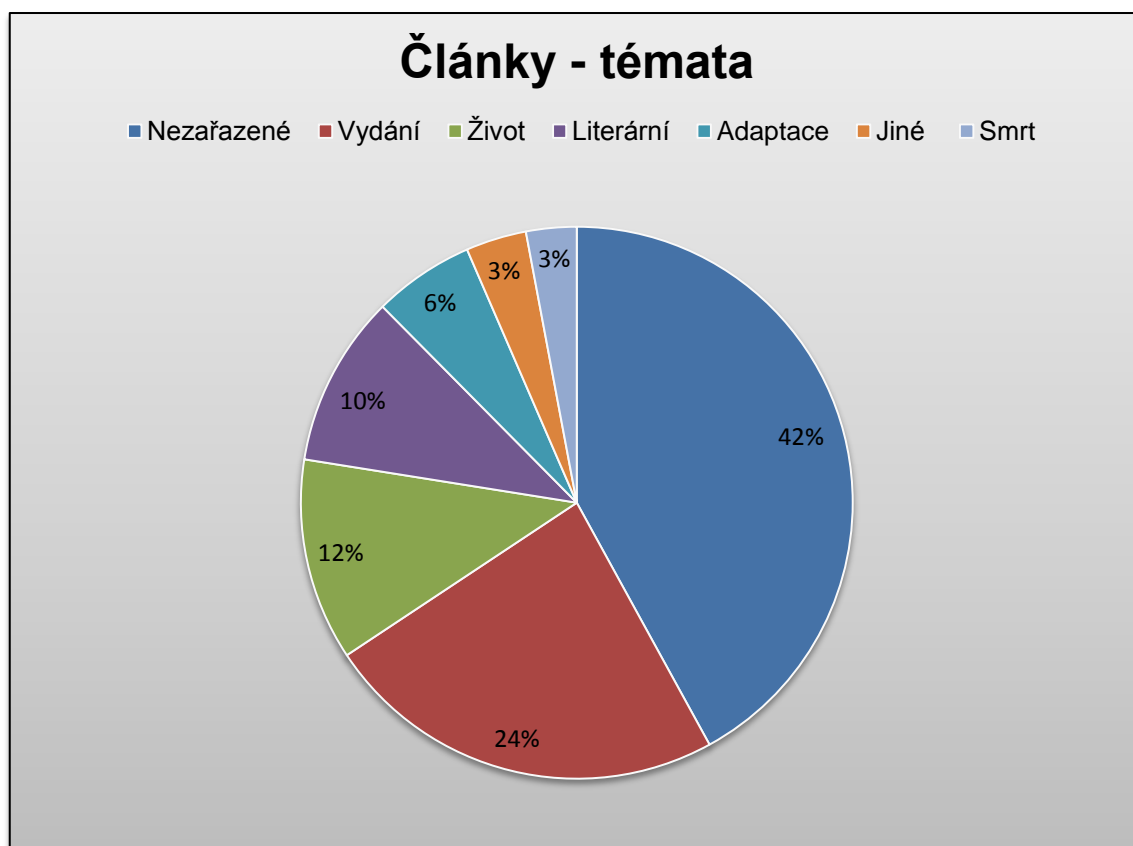
¹⁶⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

6. RECEPCE

6.1 Shrnutí české recepce

V druhé polovině 19. století vyšlo v českých periodických 38 článků odkazujících k Hansi Christianovi Andersenovi. V období od roku 1835 do roku 1945 jich vyšlo celkem 173.

Příložený graf Články - témata dělí články dle tématu, kterým se zabývají. Nejvíce (42%) nalezneme článků nezařazených – jsou zde zastoupeny články, které se nepodařilo dohledat (a tedy nebyly k dispozici), a jejichž název je nejasný, takže z něj nelze prokazatelně odvodit zaměření. Anebo jsou zde zastoupena témata, která jsou natolik specifická, že je nešlo uspokojivě zařadit.

Článků věnujících se vydávání Andersenových pohádek v českém prostředí je celých 24%. „*V Národní kněhtiskárně I. L. Kobra chystá se právě do tisku skvostné vydání Andersenových povídek a báchorek, ježto do češtiny uvedl p. J. M. Boleslavský,*

a z nichžto některé i v Lumíru umístěny byly.¹⁶⁸ Obvykle v takovýchto článcích bývá nějaká zmínka o životě Hanse Christiana Andersena. „Neméně zajímavá jest i osobnost a osudy básníka samého; syn chudého ševce, bídou a nouzí obklopen, psal již co devítiletý chlapec divadelní kusy a zabýval se nejraději čtením básnických děl, opovrhujíc jehlou krejčovskou, ku které dle rozsudku otcova odsouzen býti měl.“¹⁶⁹

Z 12% se články věnují životu Hanse Christiana Andersena. Dánský pohádkář byl velice zajímavou osobností 19. století. Jeho osudy byly pro dobové publikum velmi zajímavé. „Żiwot tohoto w některých překladech i českému obecnstwu známého básníka dánského je tuze zánimawý, než aby krátká o něm zpráva na swém místě býti nemohla.“¹⁷⁰

Pouhých 10% článků se zabývá Andersenovými pohádkami z literárního hlediska, nejen pouze jejich vydáváním. Samozřejmě i v článcích o životě Hanse Christiana Andersena jsou pohádky zmíněny a literárně hodnoceny. „Není to skwělost barew, žhawost obraznosti nebo lepost řeči, která nás jímá, nýbrž psychologická prostota, která těmto báhorkám zwláštního kouzla udílí. ...při každém slowě cítíme puls žiwota, protože básník do každého pulsowní tep swého vlastního žiwota wložil.“¹⁷¹ Nicméně tato hodnocení bývají pouze ilustrací k básníkovu životu. V článcích hodnotících literární povahu Andersenových pohádek nacházíme různá hodnocení.

Článků věnujících se různým adaptacím Andersenových pohádek je celkem 6%. Divadlo, recitace aj. „Divadlo Vinohradské věnovalo v době vánoční několik odpoledních představení dětem. Hrála se dánská báhorka v 8 obrazech, kterou dle Andersenovy známé pohádky Křesadlo pro jeviště upravila Elith Reumertova (přel. Bořivoj Prusík, po prvé dne 18. prosince).“¹⁷²

Pouhá 3% článků nějakým způsobem reflektují jiná Andersenova díla než pohádky, zejména román Improvisator (*Improvisatoren*, 1835). „Tutěz vyšel v překladě spis plodného Daňana J. H. Andersena nadepsaný 'Improvisator', přenešený na půdu českou od J. Boh. Müllera.“¹⁷³ Nebo také vlastní životopis Pohádka mého života (*Mit*

¹⁶⁸ ANONYM: „Povídky a báhorky“. *Lumír*. 1862, roč. 12, č. 32, s. 767.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 767.

¹⁷⁰ ANONYM: „Životopisný příspěvek“. *Květy*. 1848, roč. 13, č. 53, s. 213.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 219.

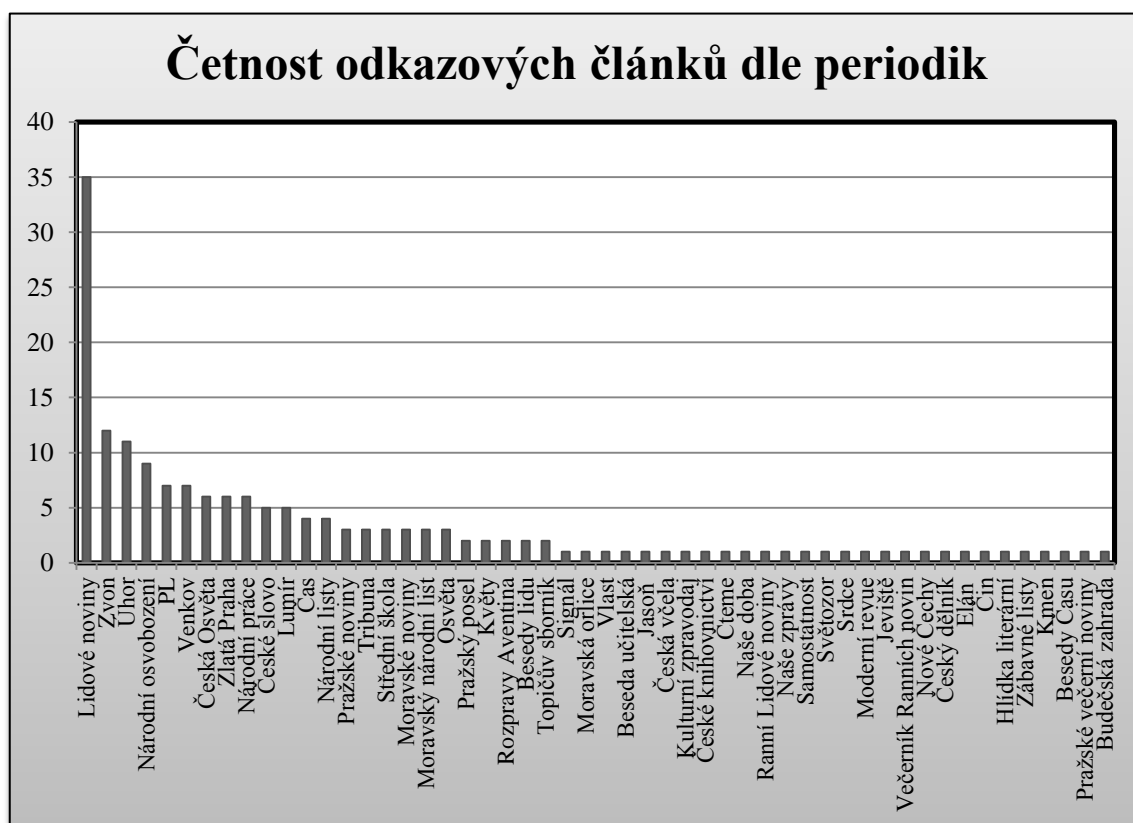
¹⁷² JELÍNEK, H. Divadlo. *Lumír*. 1913, roč. 41, č. 4, s. 185-186.

¹⁷³ VORLÍČEK, F. L.: „Stručný přehled nejnovějších beletristických překladů“, *Pražské noviny*, 1852, roč. neuveden, č. 5, s. 1.

lív eventyr, 1855, 1872). „Slavný vlastní životopis Andersenův Pohádka mého života, významný také pro psychologii báčhorkářského tvoření vůbec, nebyl u nás doposud znám; pouze G. Pallas ho použil vydatně ve svém cenném úvodě k pohádkám Andersenovým. Nyní tuto krásnou autobiografii přeložil Viktor Šuman a uveřejňuje v obrázkovém rodinném týdeníku sokolském Jas.“¹⁷⁴

Stejně procento článků (3%) také reflektuje úmrtí pohádkáře Hanse Christiana Andersena. Od nekrologů, po informování o různých akcích k uctění výročí jeho smrti.

175

Články byly vydávány v různých periodických. Pro přehlednost připojuji graf Četnost odkazových článků dle periodik. Nejvíce článků o Hansi Christianu Andersenovi bylo uveřejněno v *Lidových novinách* (celkem 35), četností následuje periodikum *Zvon* s dvanácti články a vítěznou trojici uzavírá periodikum *Úhor* s jedenácti články. Jak je z grafu vidět, existovalo poměrně mnoho periodik, která za

¹⁷⁴ NOVÁK, Arne. „Vlastní životopis Andersenův“, *Lidové noviny*, 1928, roč. 36, č. 70, s. 7.

¹⁷⁵ ANONYM: „Státní knihovna v Kodani k uctění 50. výročí smrti Andersenovy chystá výstavu jeho rukopisů, portrétů, dopisů a knih“, *Zvon*, 1925, roč. 2, č. 46, s. 644. + ANONYM: „K padesátému výročí smrti dánského básníka“, *Národní osvobození*, 1925, roč. 2, č. 217, s. 4.

celou dobu otiskla o Andersenovi pouze jeden článek (*Budečská zahrada, Signál, Česká včela, Hlídká literární* aj.).

7. LITERÁRNÍ HODNOCENÍ JEVU

Vyjadřování českých autorů o Andersenově díle probíhalo v druhé polovině 19. století především časopisecky. Hodnocení Andersenova díla se však nalézají i mimo periodika, zejména v úvodech, předmluvách či doslovecích konkrétních vydání Andersenových pohádek a jiných děl. Neméně časté je zapojení hodnocení literární tvorby Hanse Christiana Andersena do různých životopisných příspěvků o něm, jelikož životní osudy tohoto pohádkáře velmi lákaly dobové publikum. „*Životopis tohoto zvláště nadaného spisovatele poskytuje příkladný obraz ruchu a snažnosti duševní při zevnějším nedostatku a okolnostech nejnepříznivějších.*“¹⁷⁶

První časopisecká zmínka pochází z roku 1845, ačkoli první překlad Andersenova díla do češtiny proběhl na poli periodik již v roce 1840, kdy (pravděpodobně) Jakub Malý v Dennici vydal Výjimky z obrazní desky měsíce¹⁷⁷, soubor vyprávění měsíce o dění na světě. V tomto příspěvku zároveň Dennice informovala, že hodlá své obecnstvo později blíže seznámit s tímto autorem. Viz Příloha č. 30.

První článek informuje čtenáře o tom, že v *Bibliotéce zábavného čtení* J. B. Malého vyšla povídka „*zajímavého Dánského spisovatele H. C. Andersena*“¹⁷⁸ Můj bratr Arthur. Tento článek neobsahuje žádné literární hodnocení Andersenova díla, ale je sám o sobě zajímavý. Nejedná se totiž o povídku Hanse Christiana Andersena. Jde o text Karla Baggera z roku 1835, který byl vydán v Kodani a v českém překladu je chybně připsán Hansi Christianu Andersenovi. Na tuto chybu poté poukazuje článek Bohuslava Čermáka až z roku 1885, který rozkrývá problém autorství tohoto textu. „*Proč český překlad jmenem H. C. Andersenovým, tedy cizím, přizdoben, říci nemožno. Pseudonym Baggerův¹⁷⁹ hraje tu najisto slušnou roli, však proč zaměněn jmenem Andersonovým, neznámo, [...] Celá věc jest velmi nejasná a poněvadž i překladatel neznámý, těžká k rozluštění. Zajímavo jest ale vždy, že chyba 40 let se vlekoucí, nikomu*

¹⁷⁶ SABINA, K.: „Slovo o románu vůbec a o českém zvláště“. *Lumír*, 1858, roč. 8, č. 26, s. 613-620.

¹⁷⁷ MALÝ, J.: „Výjimky z obrazní desky měsíce“. *Dennice* 1841, díl III., sv. 1, s. 23-48.

¹⁷⁸ ŠTORCH, Karel B.: „Jiné nowější knihy“. *Česká včela*, 1845, roč. 12 č. 39, s. 158.

¹⁷⁹ jeho pseudonym zní Joh. Hérring

*nenapadla a nikoho k opravě nepovzbudila, ač jest svého způsobu pravé unikum.*¹⁸⁰ První článek pojednávající o Hansi Christianu Andersenovi tudíž nepojednává o Hansi Christianu Andersenovi, nýbrž o Karlu Baggerovi.

Další článek stojící za zmínku je článek Karla Sabiny *Slovo o románu vůbec a o českém zvláště* z roku 1858, ve kterém Sabina pojednává o světových a domácích románech a jejich pisatelích. Nalezneme zde krátký životopis Andersenův, hodnocení jeho pohádek a krátkou bibliografii. Zcela jasně zde Karel Sabina Andersena vyzdvihuje coby pohádkáře. „*V rozličných oborech literárních se zkoušeje, proslul obzvláště báchorkami, o nichž se směle říci dá, že jsou mistrovské, jakož o Andersenu, že jest nejznamenitější vypravovatel báchorek ze všech žijících spisovatelů.*“¹⁸¹ Co se týče dalších Andersenových prací, ty již nejsou hodnoceny tak kladně. Andersenův román *Improvisator* nevnímá jako jeho nejlepší román (tradičně tak bývá hodnocen), navíc tvrdí, že popis Itálie v tomto díle není dostačující. „*[...] nedostává se mu předc dostatečné místní barvitosti Italska, kdež román jedná a osoby jeho se pohybují.*“¹⁸² Což přímo protiřečí článku *Stručný přehled nejnovějších beletristických překladů* Františka Ladislava Vorlíčka z roku 1852, který se zabývá právě hodnocením překladu tohoto románu. Ten naopak vyzdvihuje Andersenovo líčení Itálie jako nebývale dobré. „*Jím provázení jsme všemi vrstvami italského lidu, tak že ani nepozorujice v zapletenosti osudu hlavní osoby nabýváme známosti, kterýbychom v suchopárném cestopisu se ani nedočtli. Líčit se nám zde podnebí, obyvatele, život a obyčeje krásné Italie těmi nejživějšími barvami, že až diviti se jest, jak Avdersen, syn chladného Dánska, všechny osoby ve svém díle důsledně a po italsku charakterizuje.*“¹⁸³ Karel Sabina na konec svého článku vložil opětovně kladné hodnocení pohádek Andersenových, aby zdůraznil jejich hodnotu oproti jiným autorovým dílům. „*Leč opětovati zde sluší, že i románopisec nedosáhl oné výše, kterouž co vypravovatel pohádek zajímá a kde úplně zasluhuje chvály kritiky, kteráž se v tom sjednocuje, že každou řádkou báchorek jeho rozený básník se osvědčuje, že původní, tvořivá síla*

¹⁸⁰ ČERMÁK, B.: „Kdo napsal novelu *Můj bratr Arthur*?“ *Národní listy*, 1885, roč. 25, č. 188, s. 3.

¹⁸¹ SABINA, K.: „Slovo o románu vůbec a o českém zvláště“ *Lumír*, 1858, roč. 8, č. 26, s. 613-620.

¹⁸² Tamtéž, s. 613-620.

¹⁸³ VORLÍČEK, F. L.: „Stručný přehled nejnovějších beletristických překladů“, *Pražské noviny*, 1852, č. 5, s. 1.

*obraznosti, svěží barvitost a mladistvý zápal je všecky provívá a že Andersen pohyblivým svým rozmarem všecky básníky danské po Oehlenschlaegrovi převyšuje.*¹⁸⁴

Roku 1885 vydává v Osvětě František Bílý článek Výpravná prosa, ve kterém se zabývá prózou Vítězslava Háalka. V sekci, která je věnována Háalkovu dílu Komediant autor uvádí, že se Hálek mohl při psaní inspirovat Andersenovým Improvisátorem. „[...] Komediant jest a zůstane prací zajímavou a v jednotlivostech výbornou, i mělli naň Andersenův Improvisátor jakýsi vliv.“¹⁸⁵ V tomtéž čísle Osvěta publikoval Jakub Malý stať o Františku Douchovi, který působil v oboru literatury pro děti. V tomto článku je přepsán jeho dopis knihkupci Datlovi¹⁸⁶, ve kterém vysvětluje, proč neupraví Andersenovy pohádky pro mládež. Jeho vysvětlení je prvním zcela negativním hodnocením Andersenových pohádek v českém prostředí. Jeho odsudek je velmi razantní. „*Prosil jsem onehdy, aby se na mně nežádalo jakéhokoliv propůjčení se k věci, kteráž by naší mládeži byla závadná, ať obsahem či připojenými obrázky. Přejete si nyní (kdežto jsem k nezávadným svou činnost připověděl), abych Vám také ku předloženým zároveň obrázkům přece napsal knížku pro dítky vzděláním a zkrácením Andersenovy báchorky Grootte en kleine Klaas, i pravíte, abych, jinakli nelze, to učinil bez udání svého jména. Nemějte za zlé, když upřímně vyznám, že mi také to nemožno za příčinou mých zásad, jichžto co do mravního vzděláním naší mládeže nemohu zapřítí. Zde mé důvody. Vím dobře, jaký jest rozdíl, když se báchorky, pověsti atd. vydávají pro jisté kruhy s hlediště národopisného, a když mají býti na poučnou zábavu dětem. Nuže, zdali se má útlým dítkám dáti do rukou báchorka (nad to s vyobrazením) tohož obsahu: manželka, která cizího muže dobře hosti a jej kryje v bedně, když se manžel vrátí; - urážlivý zrovna žert s mrtvolou babičky a vražda na druhé babičce pro peníze; - pak to potupení ctihodného stáří hozením šedého stařečka v pytli do vody; - konečně zlodějství ukradením stáda, vůbec to zbohatnutí samým podvodem, jako při nějakém poprasku. A to vše dětem, kde ostatně ani špetky poezie!*“¹⁸⁷ Dále doporučuje, aby ani nikoho jiného o tuto práci neprosil, jelikož by to bylo dětem škodlivé. To, že cizina tyto pohádky vydává i pro děti je pro něj nepřijatelné a nechce se řídit tímto příkladem. Jakub Malý oceňuje tento silný mravní postoj Františka Douchy.

¹⁸⁴ SABINA, K.: „Slovo o románu vůbec a o českém zvláště“. *Lumír*, 1858, roč. 8, č. 26, s. 613-620.

¹⁸⁵ BÍLÝ, F.: „Výpravná prosa“. *Osvěta*, 1885, roč. 15, č. 2, s. 187.

¹⁸⁶ dopis datován 26. června 1874, Podmokly u Děčína

¹⁸⁷ MALÝ, J.: „František Doucha“. *Osvěta*, 1855, roč. 15, č. 213-214.

Následující článek je pravým opakem předchozího. Jedná se o článek z Lumíra z roku 1890¹⁸⁸ a týká se toho roku vyšlého výboru Andersenových pohádek Čarovné zjevy¹⁸⁹ v překladu Jana Dolenského. Autor článek počíná slovy „*Mravnost v beletrii je velmi žádanou věcí a mravnost v knihách pro děti jest požadavek nezbytný. Ale tak daleko, jak jsou u té věci někteří z našich paedagogů, přece snad by se jíti nemělo.*“¹⁹⁰ Kriticky hodnotí v tomto roce vydaný soubor přepracovaných pohádek Hanse Christiana Andersena Čarovné zjevy, který ve jménu mravnosti zcela vynechává jakékoli zmínky o manželství, manželech, manželkách a sňatcích z pohádky Malenka. Táže se, proč by mělo pro děti býti závadné sdělení, že stará ropucha Malenku unesla pro syna, aby se stala jeho ženou a s ním bydlila. „*Na místě toho čtete v českém spracování: ...vplížila se do světnice ohyzdná ropucha... 'To jest roztomilé dítě!' pravila ropucha... (A když přišla k svému synkovi a ten křičel, napomenula ho)... 'Mlč, nekřič, zbudíš ji. Bude ti sestřička, budeš si s ní hrávati.*“¹⁹¹ Poukazuje v článku na mnohá zaměnění slov týkajících se manželství na slova příbuzenských vztahů, která se v tomto podání Malenky objevují. Autor je pohoršen, zejména takovýmto přepracováním – zvláště Andersenových textů. Článek proto končí velmi emotivně. „*Slovo ženich je nemravnost, nevěsta jest nemravnost, manžel jest nemravnost, děcko jest nemravnost, a to v povídkách Andersenových! To už je přece více než úzkoprsost.*“¹⁹² Autor chápe pohnutky, které vedou pedagogy k upravování textů pro děti, ale v případě Hanse Christiana Andersena to považuje za nešťastné.

Dalším článkem, který obsahuje hodnotící ráz je článek z roku 1900 vydaný v Českém knihovnictví. Oznamuje vydání Andersenových pohádek v překladu Jaroslava Vrchlického s ilustracemi Hanse Tegnera. Oceňuje Tegnerovy ilustrace a Andersenovy pohádky vnímá jako výjimečnou dětskou četbu, která zcela odpovídá jejich potřebám. Oceňuje jejich prostotu a moralizující tendenci. „*Andersenovy pohádky nabyly světové pověsti svojí dětskou prostotou, jasným a nehledaným podáním a zcela nepozorovatelně moralizujícím rázem.*“¹⁹³ Jako další cennou charakteristiku Andersenových pohádek chápe jejich umírněnost, s jakou se běžně dětské čtenáři

¹⁸⁸ ANONYM: „Mravnost v beletrii“. *Lumír*, 1890, roč. 18, č. 8, s. 96.

¹⁸⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

¹⁹⁰ ANONYM: „Mravnost v beletrii“. *Lumír*, 1890, roč. 18, č. 8, s. 96.

¹⁹¹ Tamtéž, s.96.

¹⁹² Tamtéž, s.96.

¹⁹³ ANONYM: „Pohádky“. *České knihovnictví*, 1900-1, roč. 1, č. 3, s. 78.

nesetkávají. „*Dětská duše nalezne právě proto zálibu, třebaže napínavostí a vzrušujícím rázem ani přibližně se nevyrovnají průměrné dětské četbě. I v tom však je jejich cenný význam: dětská duše netouží po senzacích.*“¹⁹⁴ Zároveň článek nakonec odsuzuje příliš dobrodružnou dětskou četbu, které se dětem poslední dobou dostává a nastiňuje problém následného čtenářského vkusu. „*Přílišné rozrušování fantasmie četbou (obvyklou) pohádkovou jen upravuje půdu pozdější dějové nenasytnosti, která v četbě svádí ke krvavým románům a v životě odvrací od tiché prosté práce.*“¹⁹⁵

V. Červinka roku 1904 uveřejnil ve Zlaté Praze článek o vydání Andersenových pohádek upravených Karlem Maškem. Kromě upozornění na toto vydání však také hodnotí Andersenovy pohádky jako celek. „*Osobité kouzlo Andersenových báchorek, prýštliví z naivní a přece fascinující obrazotvornosti, nevyprchalo jejich stářím. Báchorkový svět Andersenův je podivuhodný soubor básnické fantasmie, bystré mravoličné charakteristiky a dobrácké škádlivé satiry.*“¹⁹⁶ Ohledně vhodnosti Andersenových pohádek zaujímá zcela jasné, kladné stanovisko. „*Slohová kompozice jeho povídek, ve své prostotě zcela jednoduchá, někdy až kusá, ale vždycky prodchnutá zjasňujícím a zjemňujícím souladem úsměvného životního creda básníkovy, jest oním podmaňujícím kouzlem umělecké individuality, která báchorky a povídky jeho učinila vítanými mladým i starým.*“¹⁹⁷ V článku následuje hodnocení Maškovy verze Andersenových pohádek vydané překladem z německého souborného vydání, na němž se sám Andersen několik let před smrtí podílel. Toto vydání hodnotí jako velmi zdařilé, odpovídající Andersenově poetice, i jazyk hodnotí zcela kladně. „*Český jejich text, s pietou pořízený dle souborného německého vydání, které Andersen sám pořídil několik let před svou smrtí, odpovídá báchorkovému ovzduší celého výběru jemným a přiléhavým básnickým výrazem.*“¹⁹⁸

Roku 1905 vyšel v Zlaté Praze článek ku příležitosti stého výročí narození Hanse Christiana Andersena. Tento článek podává krátký životopis Andersenův, avšak nejvíce se věnuje jeho pohádkám. „*Dětské pohádky to jsou, oceněné dříve cizinou než domovem autorovým, jež nesou jméno Andersenovo nad vlnami času.*“¹⁹⁹ Andersenovy

¹⁹⁴ ANONYM: „Pohádky“. *České knihovnictví*, 1900-1, roč. 1, č. 3, s. 78.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 78.

¹⁹⁶ ČERVINKA, V.: „Světová knihovna“. *Zlatá Praha*, 1903-4, roč. 21, č. 24, s. 278.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 278

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 278

¹⁹⁹ K. L.: „Studie“. *Zlatá Praha*, 1904-5, roč. 22, č. 24, s. 285.

pokusy románové jsou zde odsouzeny jako práce rozvleklé a příliš měkké, odsouzení je zde doplněno upozorněním, že dnes již tato díla nejsou čtena. Naopak pohádky jsou zde oceňovány jako snad jediné umělé pohádky blížící se tolik k pohádkám národním. „*On jediný ve výtvorech svých přiblížil se dokonalosti pohádek národních (...)*“²⁰⁰ Dále oceňuje zručnost, s jakou Andersen dokáže oživit předměty, rys tak charakteristický pro pohádky Hanse Christiana Andersena. Článek také dělí Andersenovy pohádky na několik typů. „*Pohádky jeho dají se rozdělití ve čtverý proud; jednak pohybují se v živlu čistě pohádkovém, jednak podmalovává je autor symbolicky, jiné prosycuje satirou, jiné konečně nesou se rázem povídkovým.*“²⁰¹ Autor článku ale neupřednostňuje žádný z těchto typů, oceňuje Andersenovy pohádky jako celek, zejména pro jejich satirické ladění. „*Škádlivá satira ovšem ozývá se skoro všude,*“²⁰²

K otázce vhodnosti Andersenových pohádek dětem se tento článek staví na Andersenovu stranu, ačkoli připouští, že se nejedná o typickou četbu pro děti a mládež. Cení si zároveň toho, co četba těchto pohádek může mladému čtenáři přinést. „*Nejsou to povídky pro mládež v tradičním smyslu; jdou hlouběji do života, dotýkají se věcí, v pohádkách neobvyklých, ale jsou průpravou pro zralejší četbu i pro život.*“²⁰³

Mimo jiné je zde zmíněn vliv Andersenova stylu na další literární autory, bohužel bez uvedení konkrétních příkladů. „*Způsob Andersenův arci nezůstal bez vlivu na spisovatele a zejména v německé literatuře se povídkové práce subtilnějších sujetů jen jen hemží zvláštnosti Andersenova slohu i přímo od něho přejatými detaily.*“²⁰⁴ Dále uvádí adaptace Andersenových literárních děl (L. Fulda – Talisman, Holger Drachmann – Byl jednou jeden král – adaptace, která byla i v Čechách uvedena a její překlad knižně vydán²⁰⁵, opera Jakub a Kristynka).

Článek také upozorňuje, že Hans Christian Andersen napsal mnoho pohádkových textů, všech velmi krásných, které by neměly upadnout v zapomenutí. Kladně hodnotí ilustrace Hanse Tegnera k vydání pohádek přeložených Jaroslavem

²⁰⁰ K. L.: „Studie“. *Zlatá Praha*, 1904-5, roč. 22, č. 24, s. 285.

²⁰¹ Tamtéž, s. 285.

²⁰² Tamtéž, s. 285.

²⁰³ Tamtéž, s. 285.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 285.

²⁰⁵ DRACHMANN, Holger. *Byl jednou jeden král: pohádková komedie o sedmi obrazech*. přel. Bohdan Kaminský. 1. vyd. Praha: F. Šimáček, 1900. 105 s. ISBN chybí.

Vrchlickým, upozorňuje však, že toto vydání neobsahuje zdaleka všechny Andersenovy pohádky a odkazuje na další vydání, která vhodně doplňují tento výbor.

Roku 1905 vychází další článek k uctění památky Andersenovy. 5. dubna 1905, tedy tři dny po stoletém výročí narození dánského pohádkáře, vychází článek *Památce H. Ch. Andersena* v Lidových novinách, který upozorňuje na toto výročí, přináší opět krátký životopis autorův a se sentimentem na autora pohádek slavných již po celém světě vzpomíná. Úspěch Andersenových pohádek připisuje především jeho osobnosti, která se do pohádek promítá. „*Andersen má podivuhodně vypěstěný rys ve své bytosti: Jest to soucit se slabými a utlačenými. To dodává jeho pohádkovým snům tolik životní pravdivosti a vzácné, ryze lidské opravdovosti.*“²⁰⁶ Tento soucit prý Andersen získal zejména svým cestováním, při němž poznal hloubku lidského utrpení společně se silou lidské radosti. Článek připomíná, že Andersen často ve svých pohádkových textech řešil své vlastní problémy a utíkal do pohádkového světa před všedností vlastního života. Je zde uvedeno, že jeho pohádky jsou vlastně uměleckou satirou společenského života. „*Andersen [...] zachoval si zvláštní smysl pro karikování života a pro humornou satiru každodenních všedních poměrů společenských. Tím rychleji vzrůstala záliba v těchto pohádkách, které značnou měrou jsou vlastně idealizovanou skutečností, v níž se střídají rozveselující živel se smutným, prostomyslný s prohnáním, slabý s odvážlivým, láskyplný s bezohledným atd. právě jako se den ze dne děje s námi samými*“²⁰⁷

Článek také uvádí zajímavost z Andersenova života. Když byl malý, již vykazoval velké vypravěčské vlohy a tak měl mezi dětmi přezdívku. „*Ale Andersen, který již v dobách svého dětství mezi hochy rodného svého města Odense měl pověst a jméno: povídkář, poněvadž měl podivuhodnou schopnost události, jež se sběhly, vyprávěti v rytmických větách a poutavě,*“²⁰⁸ Dále se v článku upozorňuje na moderní autory pohádek, kteří se Andersenem zcela jistě inspirovali – Chamisso, Fulda, Hauptmann, Drachmann a Gorkij. Za nejzajímavější vztah považují vztah Andersena a Oscara Wildea²⁰⁹. „*I sám duch tak aristokraticky jedinečný jako anglický básník Oscar*

²⁰⁶ ANONYM: „Památce H. Ch. Andersena“. *Lidové noviny*, 1905, roč. 13, č. 78, s. 1-2.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 1-2.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 1-2.

²⁰⁹ Oscar Wilde (1854 – 1900) napsal pohádky Šťastný princ, Slavík a růže, Sobecký obr, Jedinečná raketa, Oddaný přítel.

*Wilde ve svých pohádkách je blízko, docela blízko Andersenovi, přes to, že mezi nimi leží celá moderní kultura.*²¹⁰

Na konci článku je opět zdůrazněno stoleté výročí narození Hanse Christiana, také zde nalezneme zprávu o smrti tohoto pohádkáře a ještě jednu zajímavost z jeho života. „*Sám dánský král dával mu k dispozici svůj královský vůz s livrejovanými sluhy; a představíme-li si, co jest král a co jest jen spisovatel, pochopíme, jaká to byla pocta.*“²¹¹

Následný velmi zajímavý článek z roku 1910 upozorňuje na problematiku zakázaných knih v Rakousku. V Rakousku vedle katolického indexu existuje i index knih zakázaných žákům obecných a měšťanských škol – na tomto seznamu jsou jak pohádky bratří Grimmů, tak pohádky Andersenovy i knihy Hoffmanovy. Andersenovy pohádky byly zakázány roku 1885, tento zákaz stále platí²¹². Podle článku k zakázání konkrétní knihy stačí, aby jakákoli okresní školní rada shledala její nevhodnost, to poté vede k okamžitému zakázání této knihy na všech Rakouských školách. „*Tak byly pohádky Andersenovy zakázány všem školním knihovnám v celém Rakousku, protože solnohradská zemská školní rada shledala 29. března 1885, že 'jejich obsah je nepatrné ceny'*“.²¹³ Článek také upozorňuje, že i v českém kontextu se jistě dějí podobné nepřístojnosti.

Za zmínku jistě stojí článek Arnošta Procházky z *Moderní revue*²¹⁴, který řeší problematiku překladu a úprav Andersenových pohádek. Jde spíše o rozhořčený výkřik než o souvislý článek. Jedná se zde o vydání Andersenových pohádek upravených Karlem Maškem, které vyšly ve Světové knihovně. „*Chápeme, že se 'upravují' ledajaké cizí frašky pro předměstské areny, nuzné feuilletonové překlady románové pro denní listy, ale měla by být již naprosto nepřijatelná a trestná opovržlivost 'upravovati' (!!)* díla světové literatury, jako jsou pohádky dánského klasika. Tím více, když je podnikavý Karel Mašek 'upravuje' z překladatelského 'všejazyku' – z němčiny. Věru, vzácná to neostyšnost.“²¹⁵

²¹⁰ ANONYM: „Památce H. Ch. Andersena“. *Lidové noviny*, 1905, roč. 13, č. 78, s. 1-2.

²¹¹ Tamtéž, s. 1-2.

²¹² roku 1910.

²¹³ ANONYM: „Kolem literatury“. *Lidové noviny*, 1910, roč. 18, č. 60, s. 1-2.

²¹⁴ PROCHÁZKA, A.: „Ve 'Světové knihovně'“. *Moderní revue* 20, 1913-1914, sv. 28, č. 7, s.

341.

²¹⁵ Tamtéž, s. 341.

Přesný opak článku Arnošta Procházky je článek V. Červinky z roku 1914 ve Zlaté Praze, ten vítá další svazek Pohádek a povídek Andersenových upravených Karlem Maškem. Jeho úpravu hodnotí velmi kladně. „*V novém českém překladě, plynném a básnický živém i výrazném najde i tato další serie báchorek Andersenových jistě spoustu vděčných čtenářů, malých i velkých.*“²¹⁶ Červinka zde také uvádí, že Hans Christian Andersen byl prvním dánským autorem, který byl překládán do češtiny. Odůvodňuje to opět autorovu osobností, která se v jeho pohádkách zračí. „*Jejich teplý, soucitný humor, jejich světlý optimismus životního nazírání, jak jim je vštěpovala básnickova individualita, byly hlavní příčinou, proč budily tyto práce stále širší pozornost, ba nadšení. Z toho důvodu byl také H. Ch. Andersen snad nejdříve ze všech dánských autorův u nás překládán (...)*“²¹⁷

Dalším článkem, který se hodnotícím způsobem vyslovuje o Andersenových pohádkách, je článek Antonína Veselého z Národních listů z roku 1914. Pojednává o Světových pohádkách – podniku Gustava Pallase, který zahájil vydáním úplného souboru pohádek Hanse Christiana Andersena. Dosud vyšly dva svazky – Pohádky a povídky pro děti a Pohádky a povídky pro mládež dospělejší. Článek přichází hlavně s hodnocením Pallasova překladu, údajně prvního překladu Andersenových pohádek z originálu, z dánštiny²¹⁸. „*Andersen ovšem neuvádí se k nám ani v souboru poprvé, máme již několik vydání lacinějších i nákladnějších, ale nový překladatel zdůrazňuje, že přeložil Andersena poprvé z originálu. Pallasovy překlady zdají se v tomto případě velmi čisté a čtou se velmi pěkně.*“²¹⁹ Následuje zcela jasně kladné hodnocení Andersena, s ohledem na jeho pohádky. Hodnocení je zde uvedeno jako obecně platný fakt, který je všeobecně přijímán a nikdo by ho nikdy nezpochybnil. „*Andersen je beze sporu nejšťastnějším básníkem pohádek. Nikdo se nepřiblížil tolik lidovým pohádkám a nikdo z těchto pohádek nevytvořil větších děl uměleckých.*“²²⁰ Tento článek ale pokračuje zajímavým uvedením Andersenova vlastního hodnocení jeho pohádek. „*Andersen sám pronesl úsudek o svých pohádkách, že látkově jsou pro lidi dospělé kdežto způsobem vyprávění jsou určeny pro děti.*“²²¹ Dále článek rozebírá i Andersenův

²¹⁶ ČERVINKA, V.: „Z literárního trhu“. *Zlatá Praha*, 1913-4, roč. 31, č. 23, s. 276.

²¹⁷ Tamtéž, s. 276.

²¹⁸ Výbor Andersenovy pohádky v překladu Jaroslava Vrchlického však také uvádí, že překladatel překládal z dánštiny.

²¹⁹ VESELÝ, A.: „Literatura“. *Národní listy*, 1914, roč. 54, č. 341, s. 10.

²²⁰ Tamtéž, s. 10.

²²¹ Tamtéž, s. 10.

vypravěčský styl. „Vytvořil si proto svou vlastní řeč, která působí ušlechtilou prostotou a jasnou názorností, ale při tom dovede zachytiti nejjemnější pocity i krajinářské obrázky.“²²² Pohádky zde oceňuje pro jejich poezii a pro rafinované vsouvání pasáží, které děti spíše vytuší, než by zcela vnímaly, pro dospělého čtenáře jsou ale tím, proč se k Andersenovým pohádkám může stále vracet. „Často i v pohádkách pro děti zastavíme se nad některým číslem hluboce poetickým, jehož krásy ovšem dítě samo neocení, ač vytuší její kouzlo. Naše dítě také nebude tu rozuměti různým číslům satirickým, která biji na dánské poměry, anebo číslům, v nichž hojně se uvádí dánský místopis. Ale bylo třeba pro úplnost zařaditi i takováto čísla do českého překladu, neboť lze předpokládati, že po pohádkách Andersenových nesáhne toliko dítě, nýbrž i dospělý čtenář.“²²³ Otázka vhodnosti Andersenových pohádek pro děti se v tomto úryvku také řeší, a to ve prospěch Andersenových pohádek. Článek uznává, že dítě zdaleka ne všemu v pohádkách Hanse Christiana porozumí, avšak připouští, že onu nepochopitelnou krásu i přes to vycítí a následně v dospělosti ocení. Zcela kladně článek hodnotí přínos pohádek dospělému čtenáři. „Zejména druhý svazek souboru, 'Pohádky a povídky pro mládež dospělejší', je obsahu takového, že jej můžeme doporučiti jako knihu veliké ceny básnické nikoli jen mládeži, nýbrž čtenářstvu vůbec.“²²⁴ Článek je zakončen velmi veselým přáním štěstí novému výboru pohádek Andersenových. „Vítáme nový soubor Andersenův, přejíce mu mnoho zdaru.“²²⁵

Roku 1925 vychází článek *Básník zázračné imaginace*²²⁶ v Lidových novinách. Jde o sentimentální článek k výročí 50 let od smrti Hanse Christiana Andersena. Už na počátku autorka zahrnuje všechny čtenáře pod souborné označení „My všichni, kdož jsme bývali uspáváni kouzelnými jeho pohádkami“²²⁷ V článku se také nachází naprosto jasně kladné hodnocení jak pohádek, tak i osobnosti Andersenovy. „Andersen byl Seveřan a jeho pohádky, nejlepší, co světu kdy v tomto oboru bylo dáno, jsou vyrostlé z jeho rodné půdy. Přebásnil je ve vlastní duši, přetavil je v čistý, zušlechtěný kov – zárodky jich však našel v duši svého lidu.“²²⁸ Oceňuje pohádky Andersena pro jejich severskost (jemný a zdrženlivý humor, úsměv – ne přehnané veselí, mírná laskavá láska

²²² VESELÝ, A.: „Literatura“. *Národní listy*, 1914, roč. 54, č. 341, s. 10.

²²³ Tamtéž, s. 10.

²²⁴ Tamtéž, s. 10.

²²⁵ Tamtéž, s. 10.

²²⁶ LOULOVÁ-HEZKÁ, M.: „Básník zázračné imaginace“. *Lidové noviny*, 1925, roč. 33, č. 400,

s. 7.

²²⁷ Tamtéž, s. 7.

²²⁸ Tamtéž, s. 7.

apod.) Na jeho pohádkách opět oceňuje především to, jak si Andersen dokáže vybrat své hlavní hrdiny – polidštit zvíře či jakýkoli předmět oživit a vyprávět jeho životní příběh. A mít s nimi soucit. „*Miluje děti a přírodu, líbal by květiny a rozumí řeči zvířat, miluje staré porcelánové figurky a čte v jejich jemných tvářičkách jejich životní osudy. Neboť ony žijí, trpí, milují a sní, on je probudil k životu, on dal největší možnosti věcem, jež jiní odsuzují k ubohé pasivitě.*“²²⁹ Z povahy článku se nedivíme ani výkřiku „*Jaký to musel být bohatý život, kterým žil tento básník, který si získal statisíce srdcí!*“²³⁰ Autorka považuje Andersenovy pohádky za velké dílo, které nestárne, ale stává se čím dál více oblíbeným. Uběhlo padesát let od smrti Hanse Christiana a stále jest oblíben a jeho dílo vyhledáváno malými i velkými. „*Po půl století nevybledly barvy jeho fantastických obrazů. Naopak. Jako všechna velká díla, jsou čím dál tím dražší a milovanější.*“²³¹ Na konci článku také ukazuje, jak jsou dnes pohádky potřebné a dopřávají čtenářům snadný útěk od „*spěchu překotného dnešního života*“²³².

Literární hodnocení Andersenových pohádek lze krátce shrnout takto. Všeobecně se všechny články shodují na kvalitě pohádek Hanse Christiana Andersena. Zastoupení článků, které vyznívají výrazně negativně je minimální. Od počátku byl Andersen vnímán jako světový autor. Zatímco v devatenáctém století ještě nalezneme jistou kritiku vhodnosti jeho pohádek pro děti a prohlášení nemravnosti jeho látek či zpracování, ve dvacátém století kritiky ubývá a Hans Christian je postupně téměř glorifikován. Během autorova života se ještě nezachovává taková pieta, jako v době, kdy se vzpomíná výročí narození či smrti Hanse Christiana Andersena a natož dnes.

Otázka vhodnosti Andersenových textů pro děti je dosud otevřená a názory na ní se dodnes liší. Například ilustrátor Jiří Trnka stojí zcela na straně Andersenově, považuje jeho pohádky za příkladné ukázky lidských životů a zcela souhlasí s jejich vyprávěním dětem. Na straně druhé stojí, jak jsme uvedli, například František Doucha.

²²⁹ LOULOVÁ-HEZKÁ, M.: „Básník zázračné imaginace“. *Lidové noviny*, 1925, roč. 33, č. 400, s. 7.

²³⁰ Tamtéž, s. 7.

²³¹ Tamtéž, s. 7.

²³² Tamtéž, s. 7.

8. CENA HANSE CHRISTIANA ANDERSENA A DALŠÍ

Za zmínku jistě stojí i cena udělovaná jménem Hanse Christiana Andersena, nejen z toho důvodu, že i čeští autoři a ilustrátoři jsou jejími laureáty. Jedná se o cenu udělovanou IBBY (*The International Board on Books for Young People*) žijícím autorům a ilustrátorům za přetrvávající příspěvek do literatury pro děti a mládež. Je považována za Nobelovu cenu literatury pro děti.

Toto ocenění je udělováno od roku 1956 autorům literatury pro děti a mládež (ocenění za text). A od roku 1966 je udělováno ocenění i výtvarníkům v této kategorii (ocenění ilustrací). Uděluje se každý sudý rok. Cenu, medaili s portrétem Hanse Christiana Andersena a diplom, předává dánská královna, která je patronkou tohoto ocenění. Kromě cen ještě IBBY vydává seznam vysoce ceněných publikací pro děti a mládež.

Mezi laureáty této ceny najdeme množství známých jmen literatury pro děti. Roku 1958 získala toto ocenění švédská autorka Astrid Lindgrenová²³³ a roku 1966 finská autorka (a výtvarnice) Tove Janssonová²³⁴. Z českých autorů zde nalezneme Bohumila Říhu²³⁵ (ocenění roku 1980).

Češi jsou nejvíce zastoupeni ve výtvarné sekci – ocenění pro ilustrátory. Již roku 1968 získal tuto cenu Jiří Trnka, který je s Hansem Christianem Andersenem bytostně spjat²³⁶. Do sborníku o laureátech ceny Hanse Christiana Andersena napsal krátký text, kde vysvětluje svůj vztah k dětské literatuře a k Hansi Christianu Andersenovi. „*Andersenovy pohádky mě provázejí od nejtělejšího dětství. Četl jsem je už někdy v šesti-sedmi letech. Později mi je přiblížil redaktor Koval, který kdysi v Dánsku byl a přivezl si odtamtud bohatý materiál, z něhož jsem mohl důkladně studovat prostředí. Vůbec první andersenovská kresba v mých deseti letech byla k pohádce Císařovy nové*

²³³ Mimo jiné autorka, v Čechách velmi oblíbených, Děti z Bullerbynu (1946) a Pipi Dlouhé punčochy (1945).

²³⁴ Autorka knih o Muminech, př.: Kometa v zemi Muminů (1946), Vzpomínky otce Mumina (1950) a další. Knihy byly přeloženy do mnoha jazyků. Tove Janssonová je držitelkou mnoha dalších cen (Švédská kulturní cena, Finská státní cena, medaile Elsy Beskowové aj.) „*Před udělením medaile Hanse Christiana Andersena byla čtyřikrát zapsána na čestnou listinu této ceny IBBY (1956, 1958, 1962 a 1964)*“ (Slabý, K., 1989, s. 23)

²³⁵ Autor textů pro děti, mimo jiné O letadélku Káněti (1957).

²³⁶ Ilustroval pohádky Hanse Christiana Andersena v překladu Gustava Pallase z roku 1957, známý je také jeho celovečerní loutkový film na motivy pohádky Hanse Christiana Andersena Císařův slavík (1948).

*šaty. Od té doby jsem se Andersenem zabýval neustále. [...] Proč mě vlastně Andersen tak zaujal? Rodiče o jeho Pohádkách říkají, že nejsou pro děti. To je dost sporné. Opravdu je v nich dost věcí, které nejsou pro děti zcela srozumitelné. Celý jejich ironický či satirický podtón je vlastně určen dospělým čtenářům. A přesto je děti milují a chápou. Jen si vzpomeňte na onen okamžik, kdy dítě zvolá, že císař na sobě nic nemá, že jeho „nové šaty“ jsou vlastně podvod. Andersen tu říká, že děti jsou moudré, protože nejsou zkažené podvodem a klamem. Andersenova Bezová matička – to je vlastně umělecký symbol manželského života. Tak jak to tedy je? Je to pro děti nebo není? Nejlepší podobný příklad je Babička Boženy Němcové. Není určena pro děti, a přece je jimi tak milována. To je ideál, jehož bych rád dosáhl ve svých kresbách.*²³⁷

Roku 1988 získal tuto cenu pro Československo slovenský výtvarník Dušan Kállay²³⁸ a v roce 1992 byla oceněna Květa Pacovská. A pokračovatelem Trnkovým se v minulém roce (2012) stal jeho student - ilustrátor Petr Sís. Viz Příloha č. 36.

Za zmínku také stojí akce českého původu Noc s Andersenem. Jedná se o přenocování dětí v knihovnách s předčítáním (a dalším programem). Nápad se zrodil v hlavách dvěma uherskohradištským knihovnicím Hany Hanáčkové a Mirky Čápové. Šlo především o to, dát dětem osobní příklad k četbě. Po zjištění, že některým dětem doma rodiče před spaním nečtou, se knihovnice rozhodly uspořádat tuto akci. V noci z 31. 3. na 1. 4. 2000 uspořádaly první ročník Noci s Andersenem, a protože nejbližší výročí spojené s literaturou bylo výročí narození Hanse Christiana Andersena (2.4), akce byla pojmenována po něm. Měla neuvěřitelný úspěch, postupně se k tomuto projektu přidávaly další knihovny po celé České republice. Nakonec se akce stala mezinárodní. Letos byl uspořádán již 13. ročník. Viz Příloha č. 45.

²³⁷ SLABÝ, Z. K. *Se jménem Hanse Christiana Andersena*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989. s. 34-35.

²³⁸ Dušan Kállay také ilustroval Andersenovy pohádky. A to kompletní vydání Andersenových pohádek ke dvoustému výročí narození Hanse Christiana Andersena z roku 2005.

ZÁVĚR

V bakalářské práci byla ve shodě se zadáním zmapována recepce Andersenových pohádek v Čechách. Je zde podán ucelený pohled na českou recepci Andersenovy pohádky, a to i s přihlédnutím k originálu. Práce jasně dokazuje, že osobnost a pohádky Hanse Christiana Andersena jsou v českém kulturním prostředí silně zakořeněny již od 40. let 19. století.

Jeho pohádky byly v Čechách soustavně vydávány od roku 1841, kdy jako první z nich vyšla česky Morská panna (*Den lille Havfrue*, 1837). První recepce Andersenových pohádek přitom proběhla takřka bez prodlení: zmíněná pohádka v českém překladu byla uveřejněna pouhé čtyři roky po jejím prvním vydání v Dánsku a pouhých šest let po vůbec první vydané Andersenově pohádce. Následovala kontinuální vlna recepce po celou druhou polovinu 19. století až dodnes. Ještě během Andersenova života se mohl český čtenář seznámit s 57 Andersenovými pohádkami (a to i v překladech různých autorů). Podstatným bodem recepce se jeví i knižní výběry, popřípadě souborná vydání. Vrchlického světové vydání do českého prostoru přináší 40 již známých pohádek, avšak v osobitém překladu. Karel Mašek svým výběrem obohacuje českou literaturu o 89 u nás ještě nevydaných nebo málo známých pohádek. Tím se dostává k českému čtenáři na samém počátku 20. století téměř kompletní pohádková Andersenova tvorba. První souborné vydání následuje krátce na to, již roku 1914 se díky Gustavu Pallasovi může český čtenář seznámit se všemi tehdy dostupnými pohádkovými texty tohoto autora. V dnešní době existuje řada Andersenovských výběrů, český čtenář si tedy může vybírat.

Na vydávání Andersenových pohádek se podílela všechna důležitá nakladatelství. Publikování jeho pohádek se stalo prestižním a výdělečným zároveň, takže mezi sebou nakladatelé soupeřili knižním provedením – ilustrace, zvučná jména, cena, zdobené desky. I čeští nakladatelé přejali strategii těch dánských a vydávali Andersenovy pohádky před Vánocemi, které jsou dodnes s pohádkami spjaty.

Během daného časového horizontu se překladům Andersenových pohádek věnovalo celkem 15 překladatelů. Mezi nejznámější a nejlépe hodnocené Andersenovy překladatele patří Jaroslav Vrchlický a Gustav Pallas. Dále J. J. Stankovský (známý především v divadelní sféře), Jakub Malý a Eduard Valečka. Mezi méně známé pak

řadíme Karla Maška, Karla Bohouše Koberu, Bohuslava Pešku, Josefa Mikuláše Boleslavského, Jana Dolenského, Leopolda Hansmanna, J. Novotného, J. Soukala a Františka Sekaninu a A. F. Čtvrtečku. Překladům jiných jeho děl se věnoval František Kořínek. Počet překladatelů dodnes narůstá.

Konfrontací jednotlivých překladů konkrétních pohádek jsme došli k závěru, že nejhodněji překládal Andersenovy pohádky Gustav Pallas. Snaží se zachovat kondenzaci děje, délku pohádky, dánské detaily a osobitou poetiku těchto pohádek. Také jeho jazyk se nejvíce blíží Andersenovu jednoduchému, ale přesnému způsobu vyjadřování bez ozdob a zbytečných příkras. Gustav Pallas by měl být oceněn také za zprostředkování veškerých dostupných pohádek českému čtenáři. V tomto směru bychom chtěli ocenit i Karla Maška, který v zájmu kompletního pohledu na Andersenovy pohádky vydal pohádky méně známé a u nás téměř nevydávané. Za nejhorší překlad považujeme ten od Jana Dolenského, který se dopouští totálních změn pohádek ve snaze upravit je tak, aby byly vhodné pro děti. Nevíme, do jaké míry sehrála roli předloha tohoto vydání, nicméně Čarovné zjevy k četbě nedoporučujeme. Snad jen pro ilustraci, co vše se dá pod jménem Hanse Christiana Andersena nalézt.

Konfrontace překladů také přináší vhled do problematiky překladu díla z tak odlišného kulturního prostředí. Problém se zobrazením Smrti ukazuje překladatelský zápas – překládat obsah anebo také formu? Také místní popisy jsou buď věrné originálu, nebo upravené pro konkrétní čtenářský okruh. Doslovnost anebo obsah díla? V případě Andersenově se kloníme k co největší doslovnosti, ačkoli jsme si vědomi problémů, které tento způsob může zapříčinit.

Do budoucna by jistě byla zajímavá konfrontace českých překladů s originálními Andersenovými texty.

Zmínky o Andersenovi, jeho životě a jiných jeho literárních dílech se v českém periodickém tisku vyskytovaly také velmi často. Především Andersenova osobnost tehdejší čtenáře okouzlovala. Nejvíce se ale tisk zajímal o čerstvá a plánovaná vydání jeho děl, po Andersenově smrti pak o různá výročí a oslavy.

Kritici Andersenova díla se shodují pouze na jediném – pohádky jsou největším jeho přínosem do literatury. Dále se rozcházejí – v hodnocení nejlepšího románu, kritice cestopisů, vhodnosti uveřejňovaných vydání Andersenových pohádek a v problematice

upravování jeho textů. V práci je také zmiňována dodnes nevyřešená otázka o vhodnosti Andersenových pohádek pro děti. Zatímco v druhé polovině 19. století se ještě často jeho pohádky upravovaly, aby byly vhodné pro děti, od konce 19. století a na počátku 20. století je již Andersen považován za klasika, a tak bývá veškeré upravování jeho textů považováno za nevhodné, místy až barbarské. Tato otázka dodnes nad pohádkami Hanse Christiana Andersena vyvstává. My se kloníme k názoru Jiřího Trnky, že Andersenovy pohádky jsou vhodné pro děti a rozvíjejí je.

Andersenovo jméno je v Čechách velmi silně zakořeněno. Stalo se symbolem kvalitní dětské literatury a pohádky vůbec. Dodnes vycházejí Andersenovské výbory, jeho texty jsou různými způsoby adaptovány a prorůstají do českého kulturního okruhu. Napomáhá tomu i akce Noc s Andersenem, která přivádí nejen k Andersenovu dílu další mladé i starší čtenáře. Dnešní literární provoz svědčí o tom, že je dobré nadále Andersenovy pohádky číst, vydávat a těšit se z nich.

LITERATURA

Primární literatura:

ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. 199 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. 167 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky III.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. 177 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy.* přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. 98 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena Povídky a báčorky.* přel. Josef Mikuláš Boleslavský. 1. vyd. Praha: I. L. Kober, 1863. 192 s. ISBN chybí

ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báčorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky I.* přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1902. 255 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky II.* přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1904. 268 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky III.* přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1905. 335 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Nové Báčorky od J. Kr. Andersena.* přel. Josef Jiří Stankovský. 1. vyd. Praha: knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1879. 52 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života.* přel. Jan Rak. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší (pro vyšší stupeň chápavosti)*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 253 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Ostatek pohádek a povídek*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 261 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro mládež dospělejší*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 314 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro mládež dospělejší*. přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 253 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Vybrané Andersenovy pohádky*. přel. Gustav Pallas. il. Artuš Scheiner. 1. vyd. Praha: J. Otto, 1927. 164 s. ISBN chybí.

Sekundární literatura:

ČEŇKOVÁ, Jana. A KOL. *Vývoj literatury pro mládež: a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2006. 171 s. ISBN 80-7367-095-x.

FROSTIG, Adam. *Bidrag til H. C. Andersens Bibliografi*. Kobenhavn: Det Kongelige Bibliotek, 1979. 201 s. ISBN 87-7023-338-1.

HARTLOVÁ, Dagmar. *Slovník severských spisovatelů*. Praha: Libri, 1998. 503 s. ISBN 80-85983-21-4.

KLÍMOVÁ, D., OTČENÁŠEK, J. *Česká pohádka v 19. století*. 1. vyd. Praha: Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., 2012. 150 s. ISBN 978-80-87112-50-2.

KUSÁKOVÁ, Lenka. *Literární kultura a českojazyčný periodický tisk (1830-1850)*. 1. vyd. Praha: Academia, 2012, 567 s. ISBN 978-80-200-2034-5.

LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu. 1. díl*. 2. vyd. Praha: Ivo Železný, 1996. 273 s. ISBN 80-237-1735-9.

MACURA, Vladimír a kol. *Slovník světových literárních děl A - L*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1988. 475 s. ISBN 01-092-88.

MEJSTŘÍK, Vladimír a kol. *Slovník spisovné češtiny: Pro školu a veřejnost*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005. 648 s. ISBN 978-80-200-1446-7.

PALLAS, G. *Světové pohádky. Souborná vydání pohádek umělých i lidových*. 1. vyd. Praha: B. Stýblo. 1914. ISBN chybí.

PALLAS, Gustav. *Hvězdy severu: Kapitoly z kulturních dějin severských*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Jiří Chvojka, 1948. 272 s. ISBN chybí.

SEDMIDUBSKÝ, Miloš. *Čtenář jako výzva. Výbor z prací kostnické školy recepční estetiky*. 1. vyd. Brno: Host, 2001. 340 s. ISBN 80-86055-92-2.

SLABÝ, Z. K. *Se jménem Hanse Christiana Andersena*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989. 112 s. ISBN chybí.

SPINK, Reginald. *Hans Christian Andersen and his world*. London: Thames & Hudson, 1972. 128 s. ISBN 0-500-13038-8.

Periodika:

ANONYM: „K padesátému výročí smrti dánského básníka“, *Národní osvobození*, 1925, roč. 2, č. 217, s. 4.

ANONYM: „Kolem literatury“. *Lidové noviny*, 1910, roč. 18, č. 60, s. 1-2.

ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.

- ANONYM: „Mravnost v beletrii“. *Lumír*, 1890, roč. 18, č. 8, s. 96.
- ANONYM: „Památce H. Ch. Andersena“. *Lidové noviny*, 1905, roč. 13, č. 78, s. 1-2.
- ANONYM: „Pohádky“. *České knihovnictví*, 1900-1, roč. 1, č. 3, s. 78.
- ANONYM: „Povídky a báchorky“. *Lumír*. 1862, roč. 12, č. 32, s. 767.
- ANONYM: „Státní knihovna v Kodani k uctění 50. výročí smrti Andersenovy chystá výstavu jeho rukopisů, portrétů, dopisů a knih“, *Zvon*, 1925, roč. 2, č. 46, s. 644.
- ANONYM: „Světové vydání Andersenových pohádek v českém rouše“. *Lidové noviny*, 1900, roč. 8, č. 252, s. 9.
- ANONYM: „Světové vydání Andersenových pohádek“. *Čas*, 1900, roč. 14, č. 57, s. 3.
- ANONYM: „Životopisný příspěvek“. *Květy*. 1848, roč. 13, č. 53, 213, č. 54, s. 215-216, č. 55, s. 219-220.
- BÍLÝ, F.: „Výpravná prosa“. *Osvěta*, 1885, roč. 15, č. 2, s. 187.
- ČERMÁK, B.: „Kdo napsal novelu Můj bratr Arthur?“. *Národní listy*, 1885, roč. 25, č. 188, s. 3.
- ČERVINKA, V.: „Světová knihovna“. *Zlatá Praha*, 1903-4, roč. 21, č. 24, s. 278.
- ČERVINKA, V.: „Z literárního trhu“. *Zlatá Praha*, 1913-4, roč. 31, č. 23, s. 276.
- K. L.: „Studie“. *Zlatá Praha*, 1904-5, roč. 22, č. 24, s. 285.
- LOULOVÁ-HEZKÁ, M.: „Básník zázračné imaginace“. *Lidové noviny*, 1925, roč. 33, č. 400, s. 7.
- MALÝ, J.: „František Doucha“. *Osvěta*, 1855, roč. 15, č. 213-214.
- MALÝ, J.: „Výjimky z obrazní desky měsíce“. *Dennice* 1841, díl III., sv. 1, s. 23-48.

MECHALICKÁ, J.: „Na severu nežijí rampouchy“, *Lidové noviny*, 2013, roč. 26 č. 76, Orientace, s. 27.

NOVÁK, Arne. „Vlastní životopis Andersenův“, *Lidové noviny*, 1928, roč. 36, č. 70, s. 7.

PROCHÁZKA, A.: „Ve 'Světové knihovně'“. *Moderní revue*, 1913-1914, sv. 28, roč. 20, č. 7, s. 341.

SABINA, K.: „Slovo o románu vůbec a o českém zvláště“. *Lumír*, 1858, roč. 8, č. 26, s. 613-620.

SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.

ŠTORCH, Karel B.: „Jiné nowější knihy“. *Česká včela*, 1845, roč. 12 č. 39, s. 158.

VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.

VESELÝ, A.: „Literatura“. *Národní listy*, 1914, roč. 54, č. 341, s. 10.

VORLÍČEK, F. L.: „Stručný přehled nejnovějších beletristických překladů“, *Pražské noviny*, 1852, roč. neuveden, č. 5, s. 1.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

H. Ch. Andersen. Portrét z r. 1845.²³⁹

²³⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. Za s. 480.

Příloha č. 2

H. Ch. Andersen. Fotografie z r. 1860.²⁴⁰

²⁴⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. Za s. 480.

Příloha č. 3

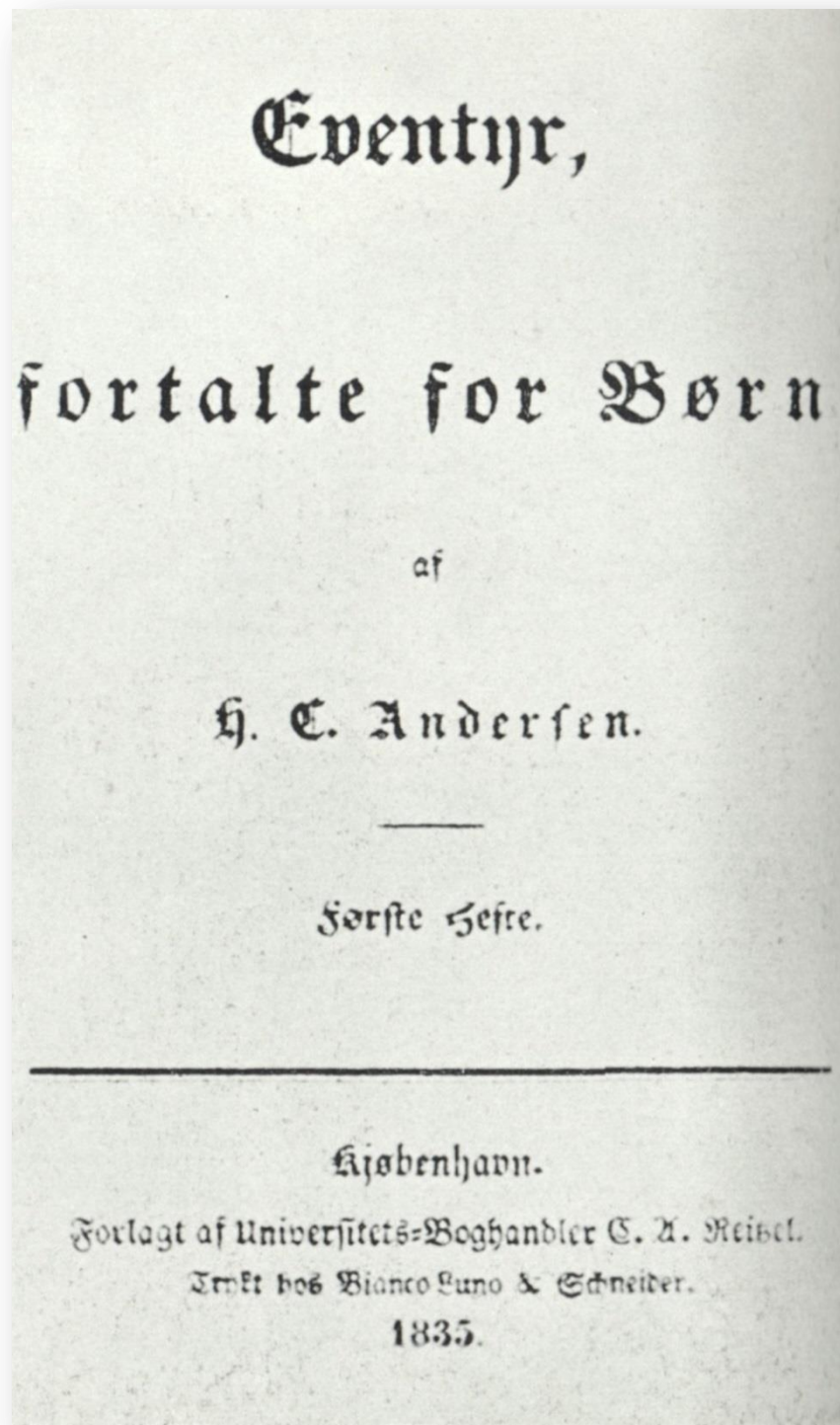
H. Ch. Andersen. Portrét z r. 1869.²⁴¹

²⁴¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. Za s. 480.

Příloha č. 4

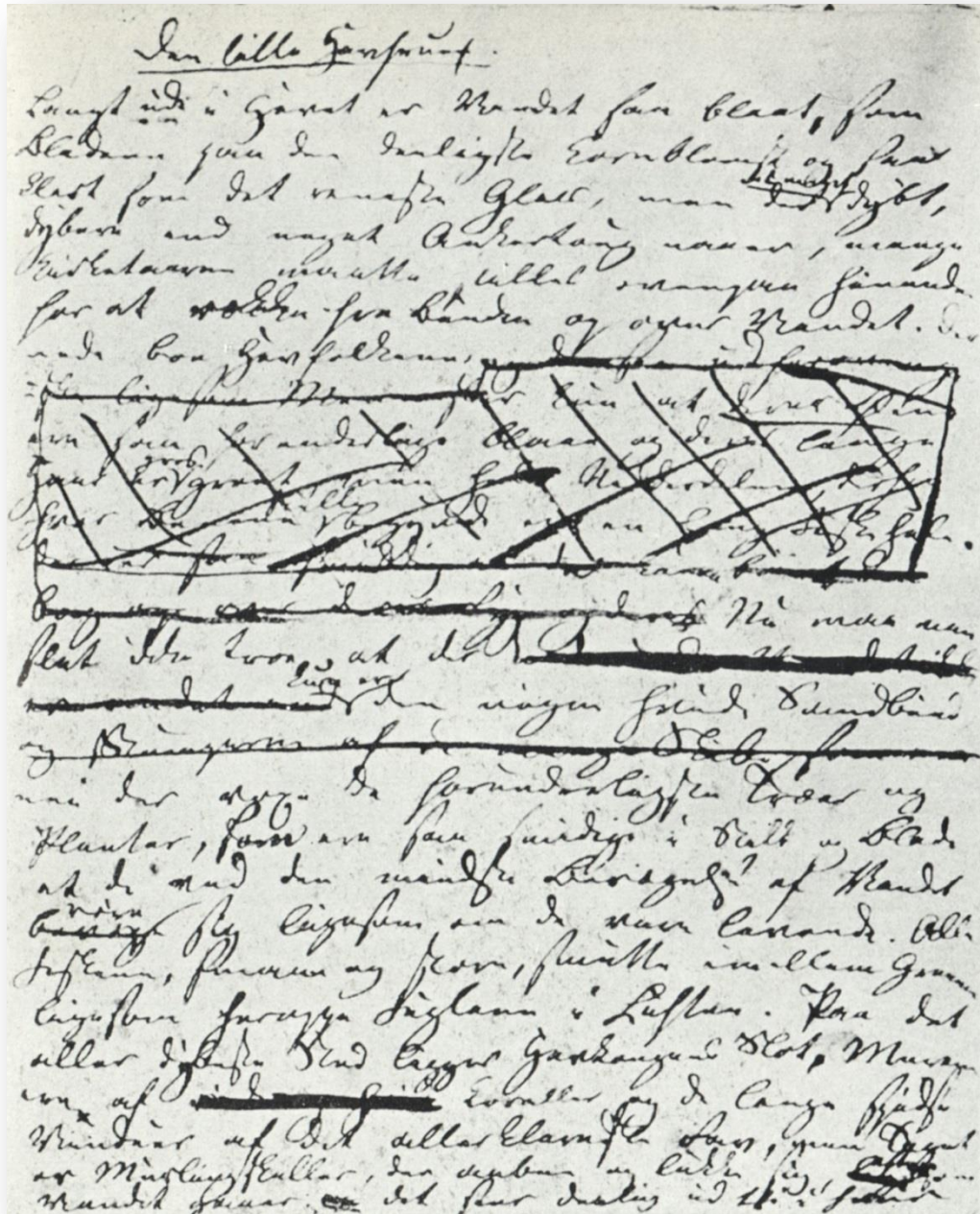
Titulní strana prvního sešitu pohádek Hanse Christiana Andersena, 1935.²⁴²

²⁴² ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. Za s. 480.

Příloha č. 5

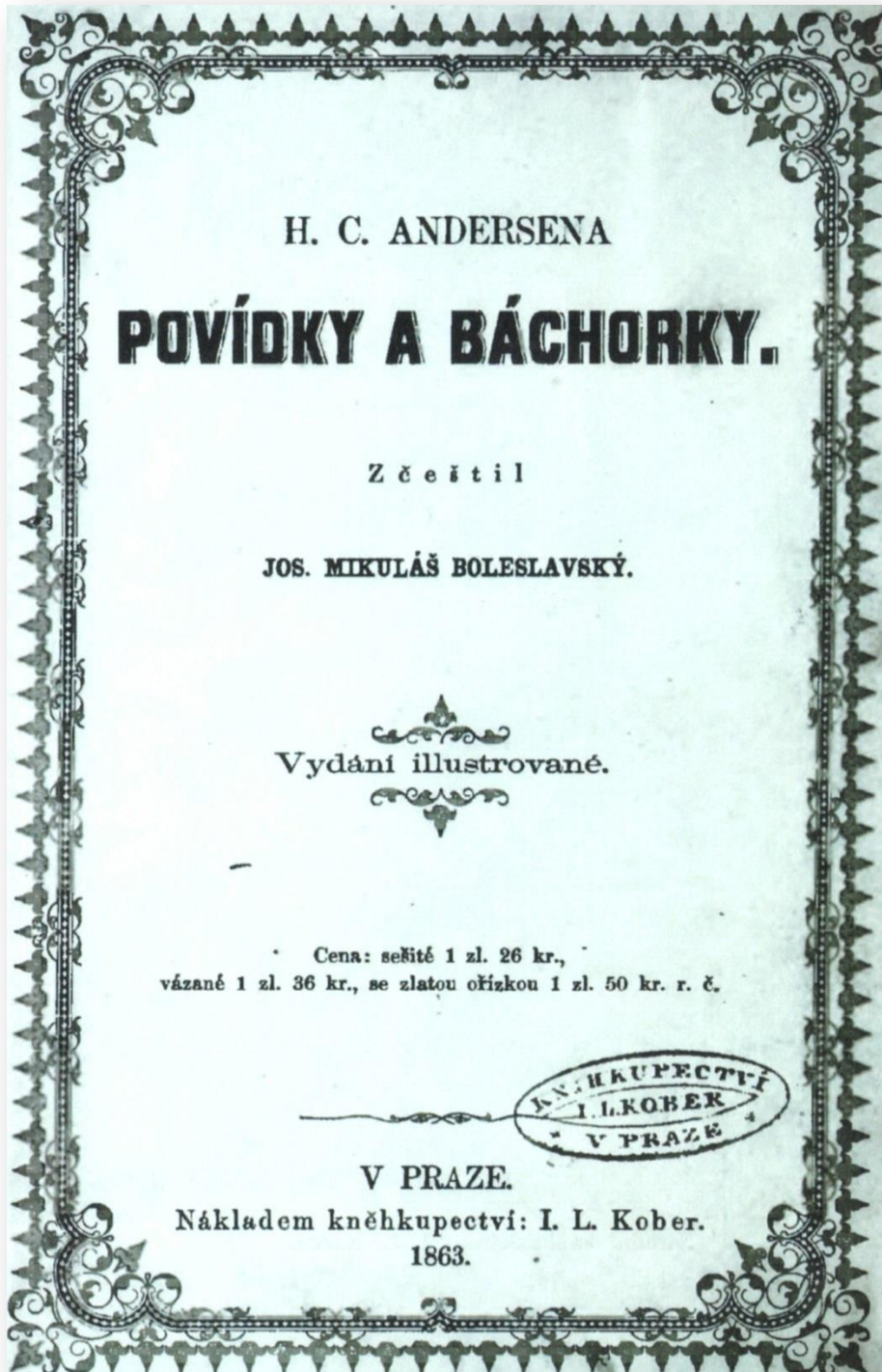
První strana rukopisu „Malé mořské víly“. ²⁴³

²⁴³ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. Za s. 480.

Příloha č. 6

Titulní strana Andersenových pohádek v českém překladu z roku 1863.²⁴⁴

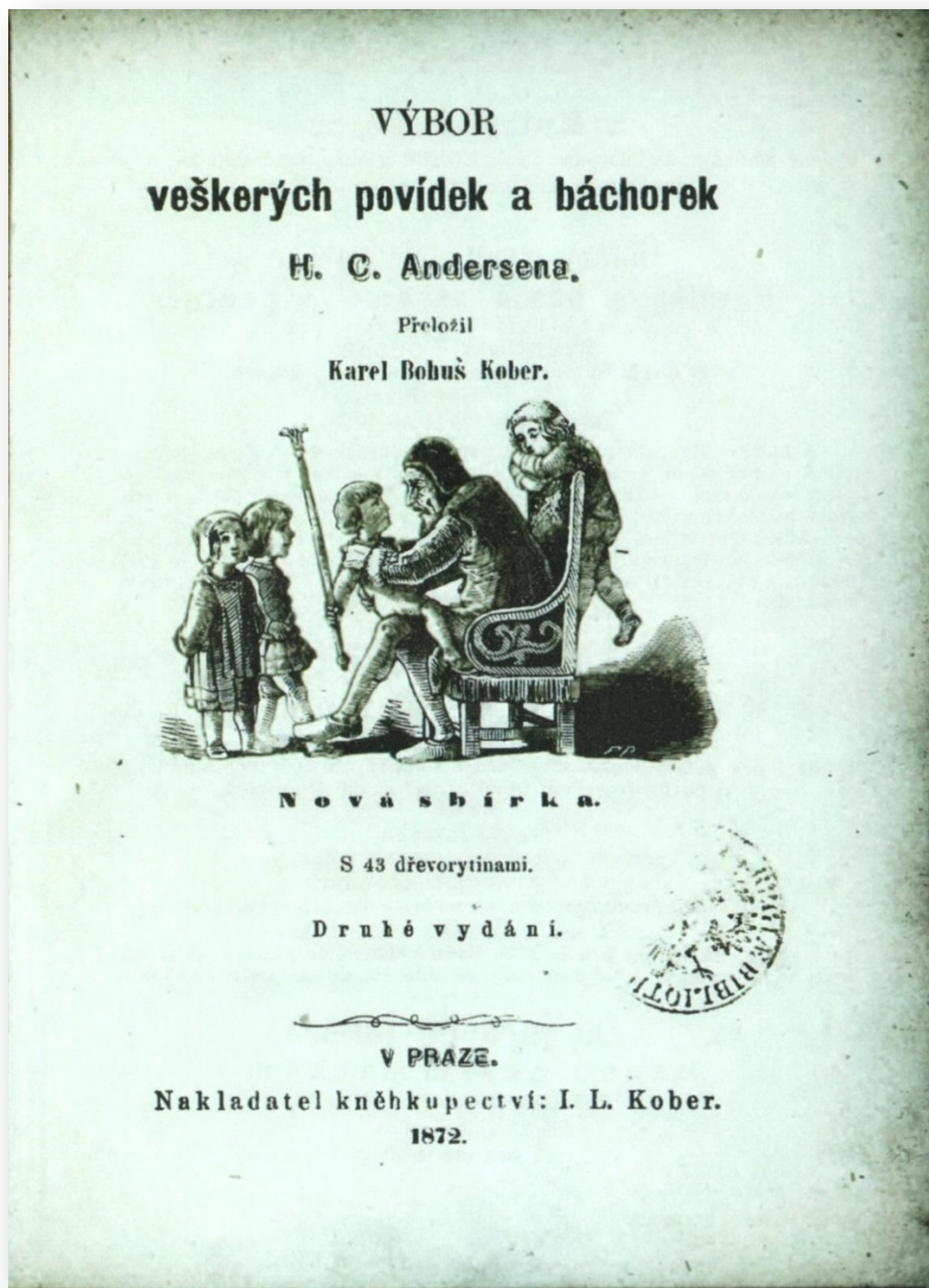
²⁴⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena Povídky a báchorky*. přel. Josef Mikuláš Boleslavský. 1. vyd. Praha: I. L. Kober, 1863. ISBN chybí.

²⁴⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena Povídky a báchorky*. přel. Josef Mikuláš Boleslavský. 1. vyd. Praha: I. L. Kober, 1863. ISBN chybí

Příloha č. 8

Titulní strana Výboru z roku 1872 v překladu Karla Bohouše Kobera.²⁴⁶

²⁴⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena.* přel. Karel Bohuš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

Příloha č. 9

Ilustrace k pohádce Maličká v Koberově výboru.²⁴⁷

12

Maličká.

hju daleko do teplejších krajin, chceš se mnou? Můžeš na mých zádech seděti a se uvázati pásem ke mně, a my odletíme ošklivému krtku daleko přes hory do teplých zemí, kde vždy léto panuje a kde krásné kytky, modré, červené a bílé rostou. Polet se mnou, milá maličká, tys mi zachovala život, když jsem zmrzlá ležela na chodbě.“

„Ano, půjdu s tebou!“ zvolala radostně maličká a posadivši se na záda vlaštovčina, npevnila se pásem k ní — a nyní letěly vysoko do povětří přes lesy, jezera, domy, města,

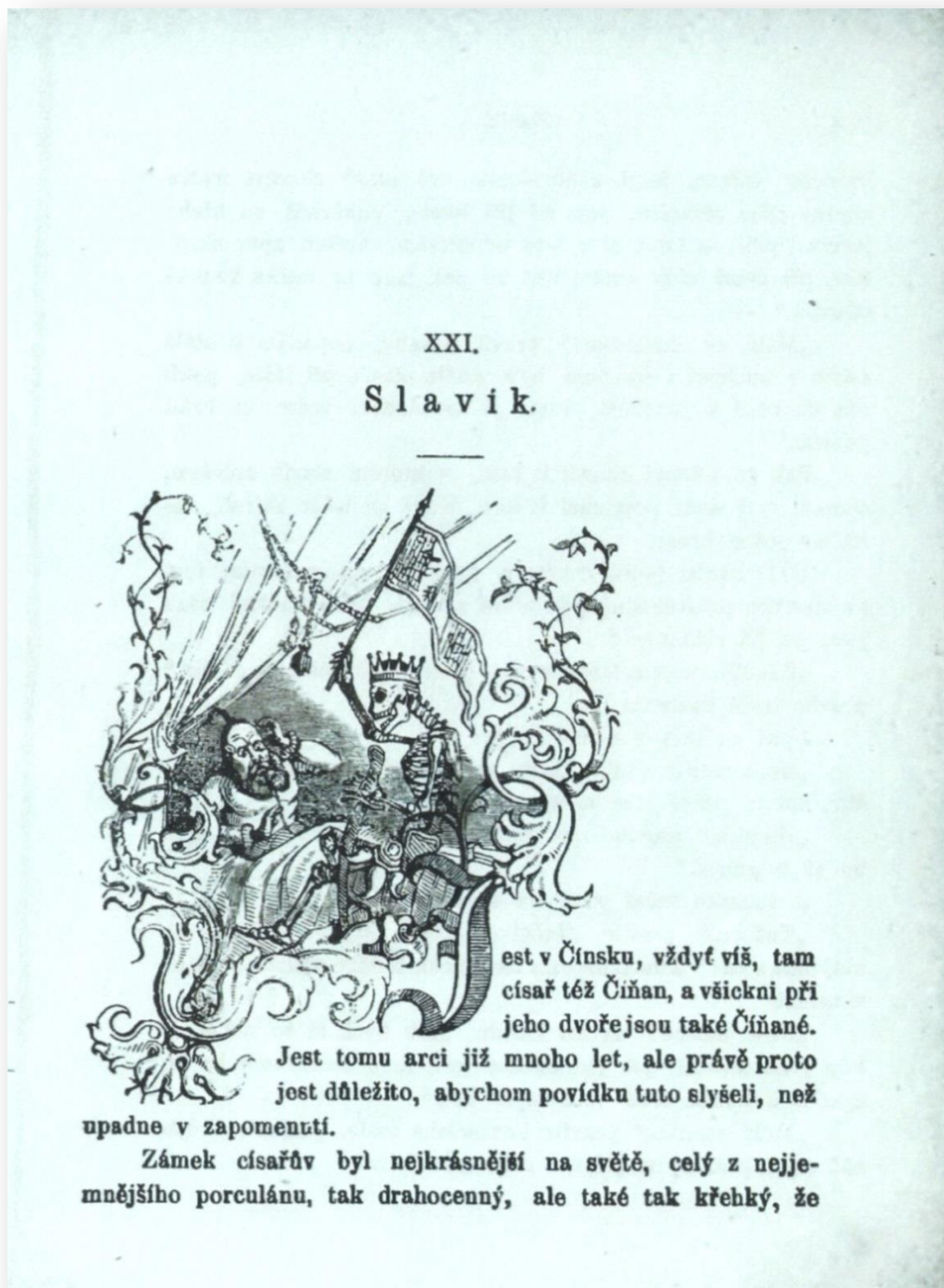

vysoké hory, na kterých ležel věčný snib, ale tu se schovala maličká pod křídlo a nemrzla, a měla jen hlavinku venku, obdivujíc přírodu. Konečně přišly do teplých krajin. Zde svítlo slunce jasněji, než kde posaváde byla maličká, všude rostlo víno, datle, pomeranče, fíky a citrony, krásní motýlové s barevnými křídélky polétávali na slunci, ale vlaštovka letěla ještě dále, a vždy bylo krásněji. Pojednou přišly do nejkrásnější krajiny a pod stromy bylo hezké jezero, a zde stál bílý mramorový zámek. Víno se táhlo kolem zámku, a všude byla hnízda vlaštovčí. Do jednoho vletěly.

²⁴⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

Příloha č. 10

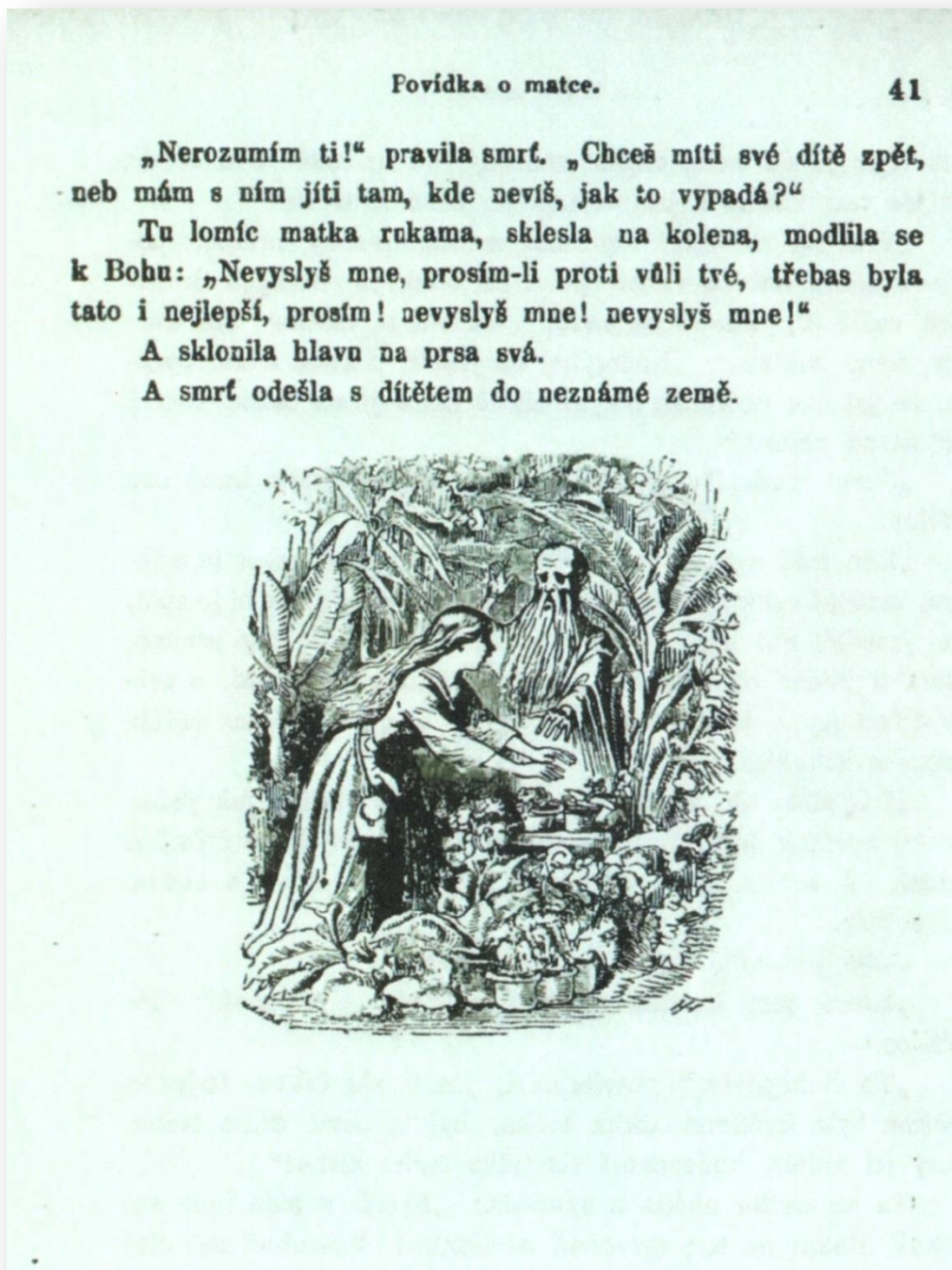
Ilustrace k pohádce Slavík z Koberova výboru.²⁴⁸

²⁴⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

Příloha č. 11

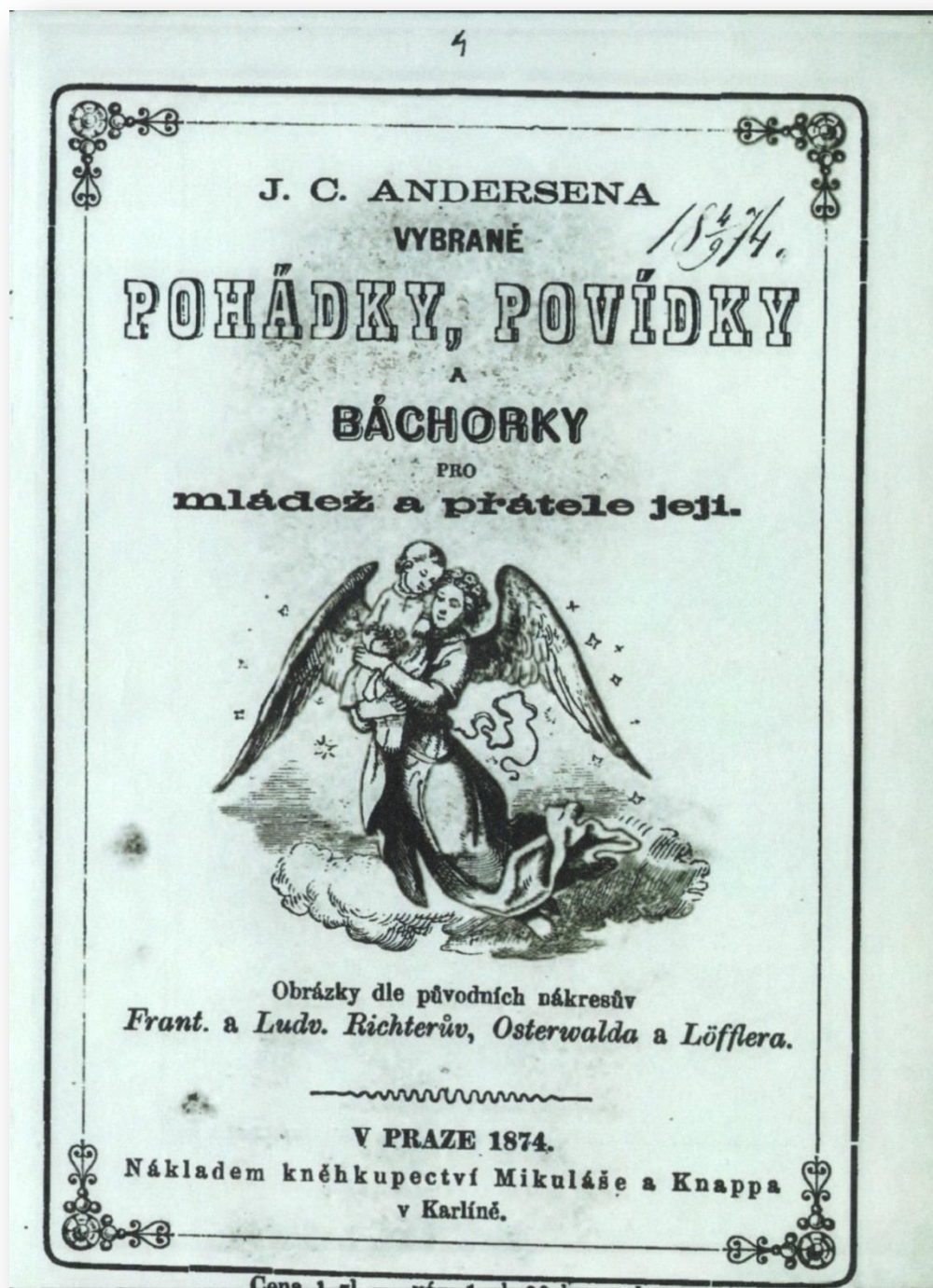
Ilustrace k pohádce Matka z Koberova výboru.²⁴⁹

²⁴⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

Příloha č. 12

Titulní strana výboru Andersenových pohádek z roku 1874.²⁵⁰

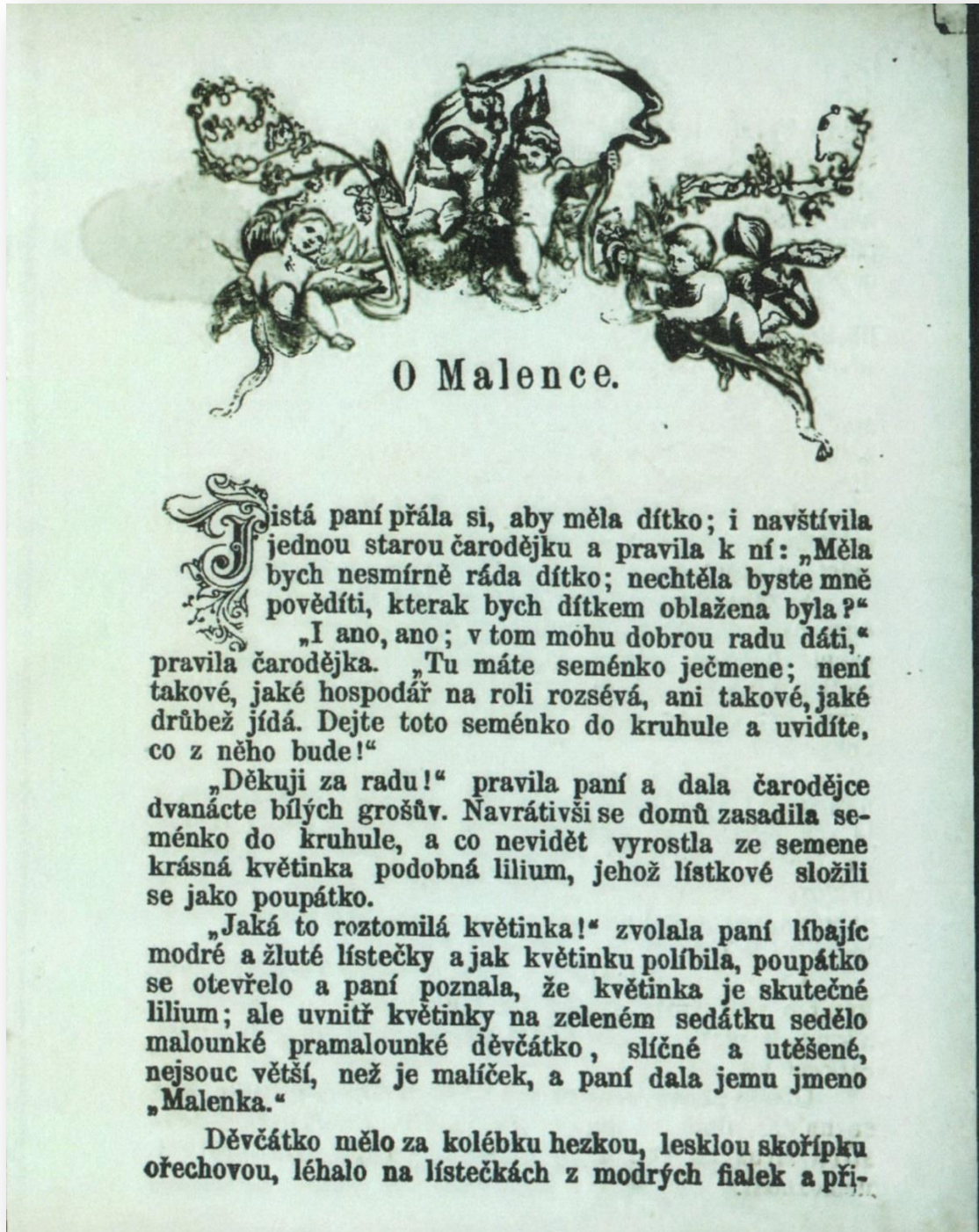
²⁵⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

Příloha č. 13

Ilustrace k pohádce Malenka z výboru Bedřicha Pešky a Josefa Mikuláše Boleslavského.²⁵¹

²⁵¹ ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

²⁵² ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její.* přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

Příloha č. 15

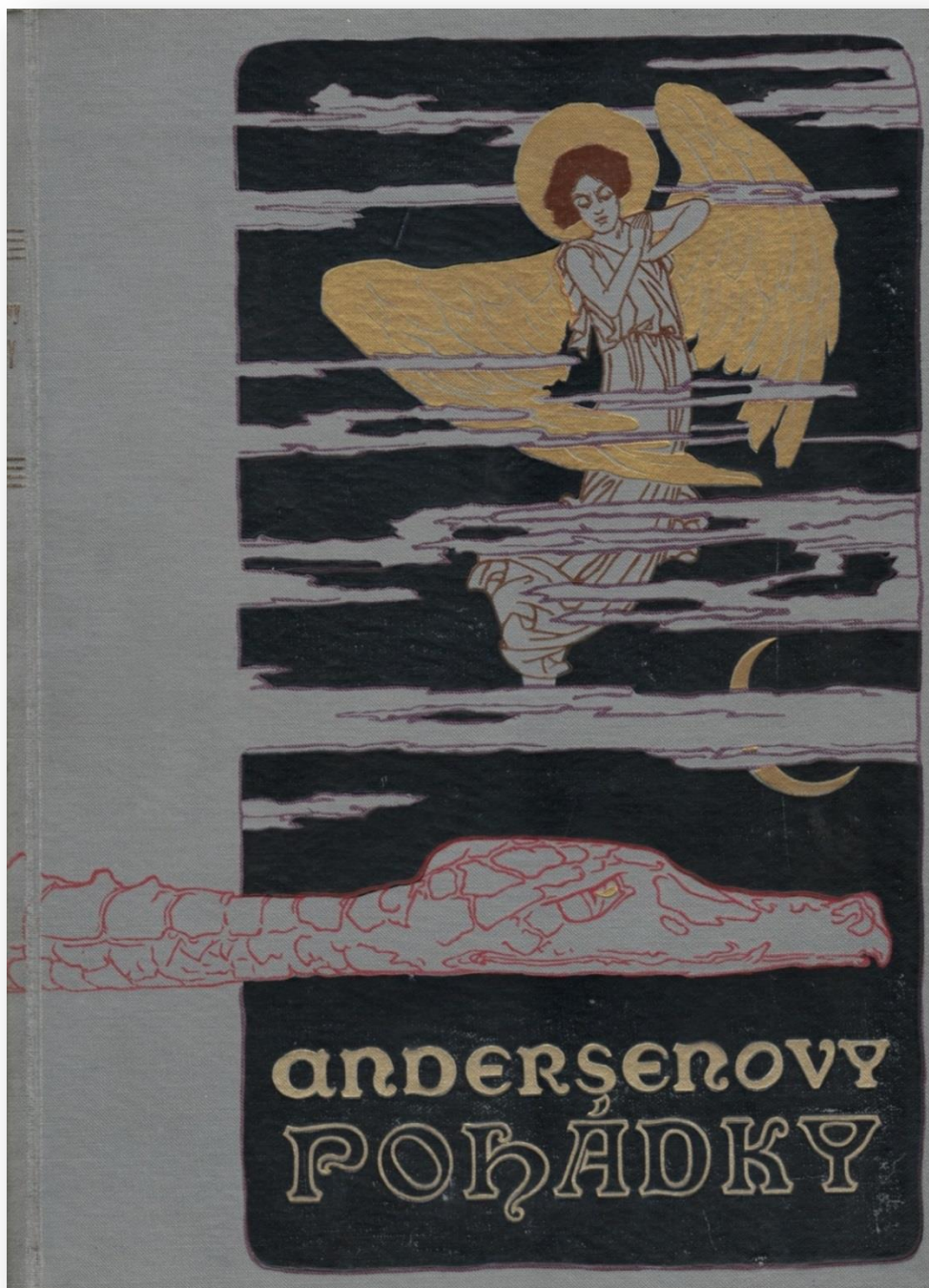
Ilustrace Čarovných zjevů. Konkrétně pohádky Slavík.²⁵³

²⁵³ ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. ISBN chybí.

Příloha č. 16

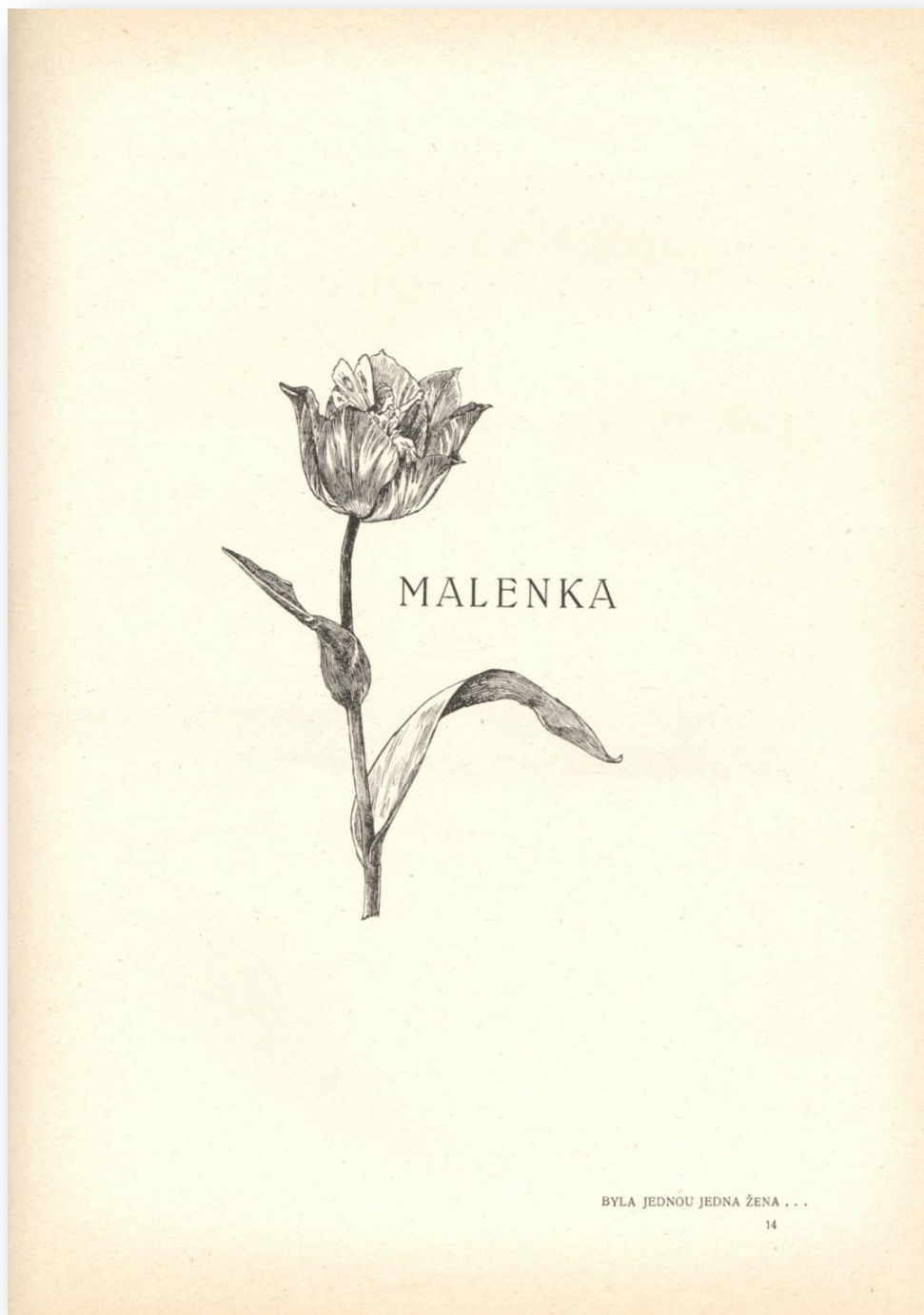
Obálka Světového vydání Andersenových pohádek v překladu Jaroslava Vrchlického.²⁵⁴

²⁵⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. 199 s. ISBN chybí.

Příloha č. 17

Ilustrace k pohádce Malenka z roku 1901.²⁵⁵

²⁵⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

letěla přes lesy a vody a vysoko nad velkými horami, na nichž leží věčný sníh. Malenka ovšem křehla ve studeném vzduchu, ale ukryla se pod teplým peřím ptáka a jen vystrkovala hlavičku, aby mohla pozorovati všecku okolní nádheru . . .

Konečně přišly do teplých krajin. Tam svítlo slunce mnohem jasněji než zde, nebe se zdálo býti dvakráte tak vysoké, a u příkopů a na keřích rostly nejkrásnější modré a zelené hrozny. V lesích visely citrony a kdoule, všady vonělo myrtou a mátou, a po silnicích běhaly nejhezčí děti honíce se za velkými, pestrými motýly. Ale vlaštovka letěla ustavičně dál a dál, a krajina byla krásnější a krásnější. Pod nádhernými

zelenými stromy na břehu modrého jezera stál starý zámek z bílého oslňujícího mramoru. Réva se vinula po vysokých sloupech, a nahoře pod nimi visela nesčetná hnízda vlaštovčí. V jednom z nich bydlila vlaštovka, která nesla Malenku.

»Zde je můj dům!« pravila vlaštovka. »Vyvol si jednu z krásných květin, které rostou dole. Posadím tě do ní, a budeš se míti tak dobře, jak si to jen přáti dovedeš.«

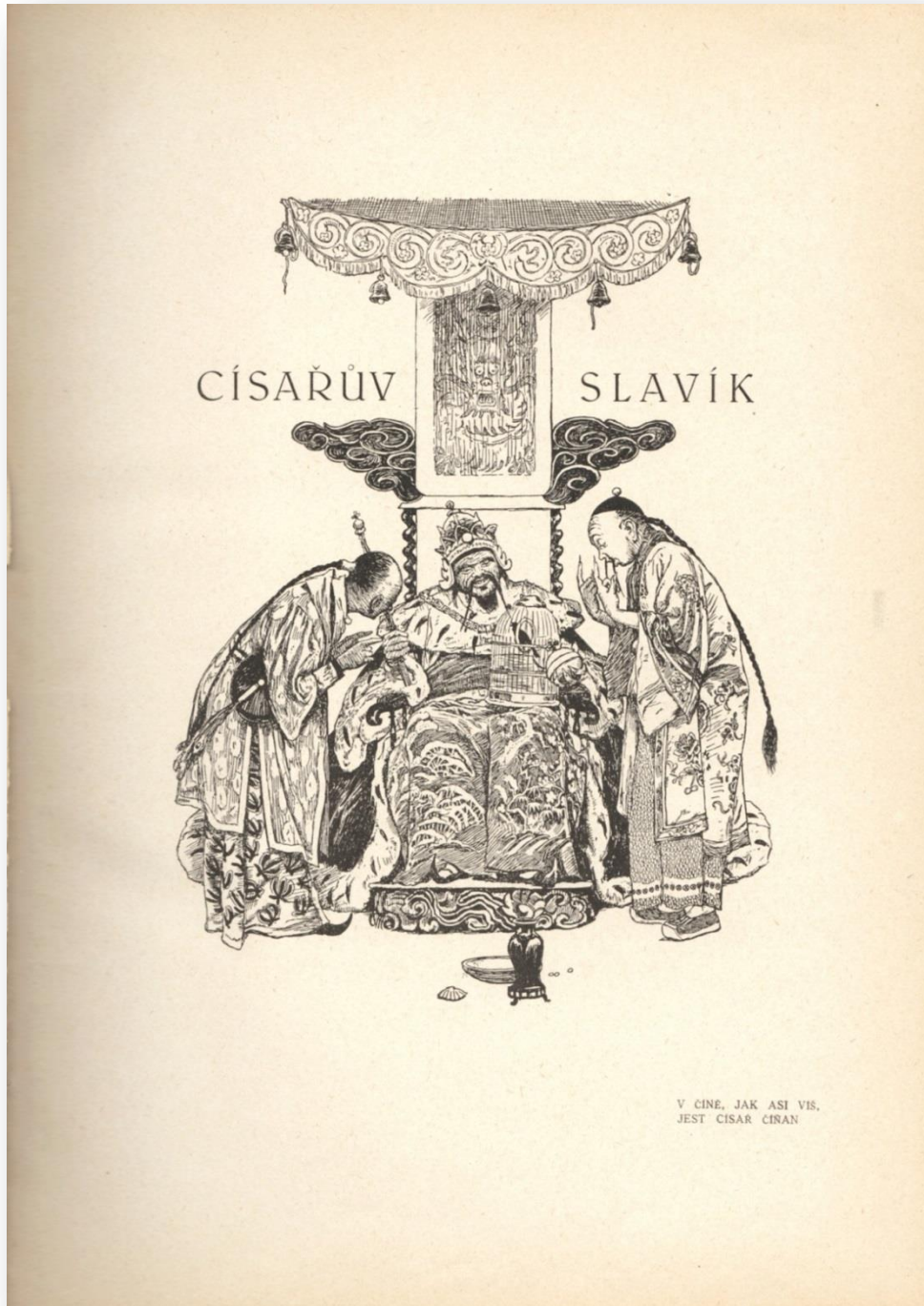
»Ó, jak je to nádherné!« zvolalo děvčátko a zatleskalo v ručky.

Tu ležel veliký, bílý sloup mramorový; skácel se a na tři kusy se rozbil, a mezi těmi rostlo množství divukrásných velikých bílých květů.

²⁵⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. ISBN chybí.

Příloha č. 19

Ilustrace k pohádce Slavík ze Světového vydání Andersenových pohádek.²⁵⁷

²⁵⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

Příloha č. 20

Ilustrace Hanse Tegnera k pohádce Pověstka o matce.²⁵⁸

²⁵⁸ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

Příloha č. 21

Ilustrace k Povídce o matce z Vrchlického výboru. ²⁵⁹

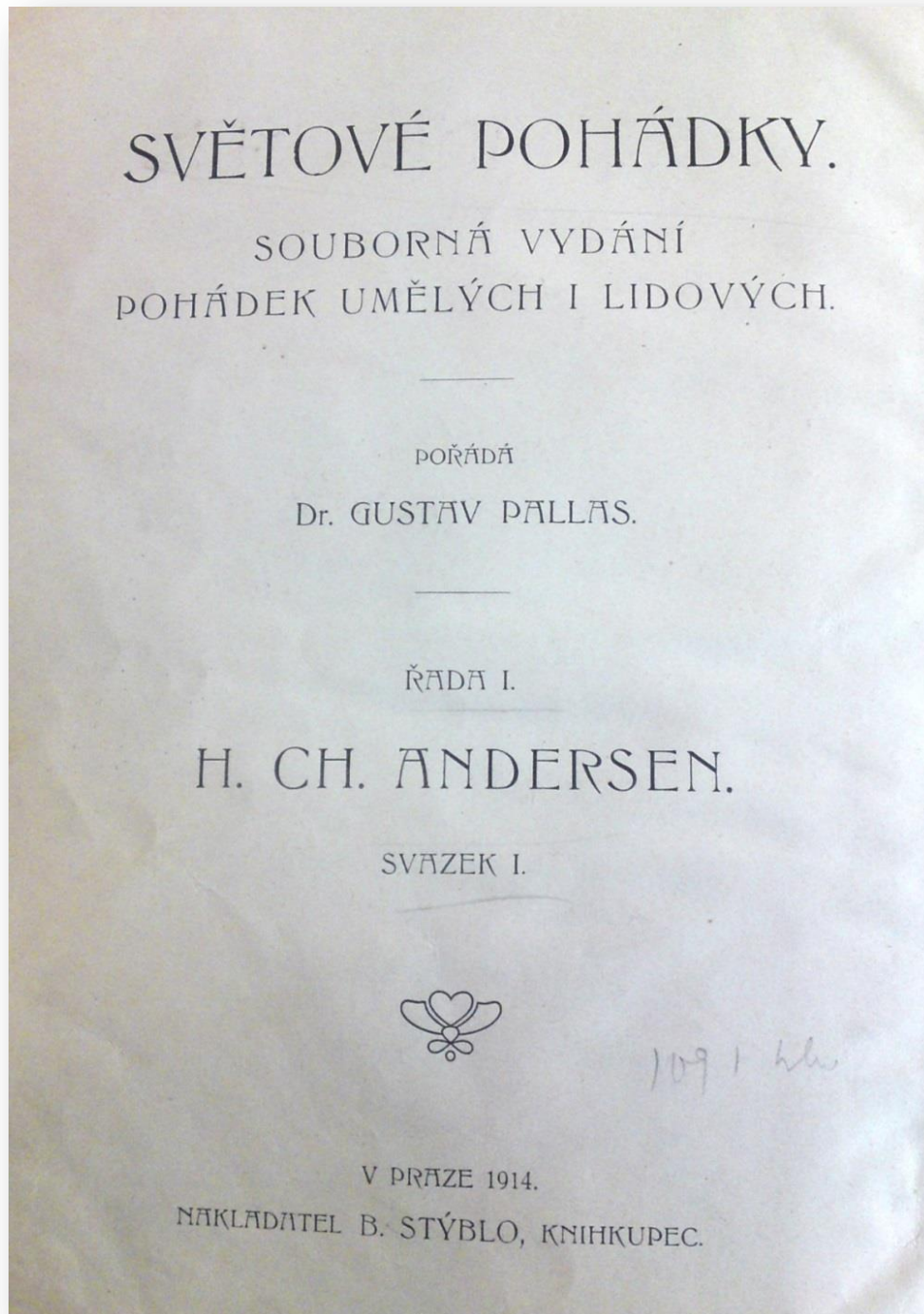

Matka seděla hluboce zarmoučena u postýlky svého malého dítěte, které bylo nemocno na smrt. Tvářinky dítěte byly bledé a zsinalé, oči zavřeny, tichý a mdlý splýval dech, přerušovaný jen chvílemi hlubokým, zastenání se podobajícím oddechnutím. Vždy smutněji pozorovala matka svého malého miláčka.

²⁵⁹ ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I.* přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. ISBN chybí.

Příloha č. 22

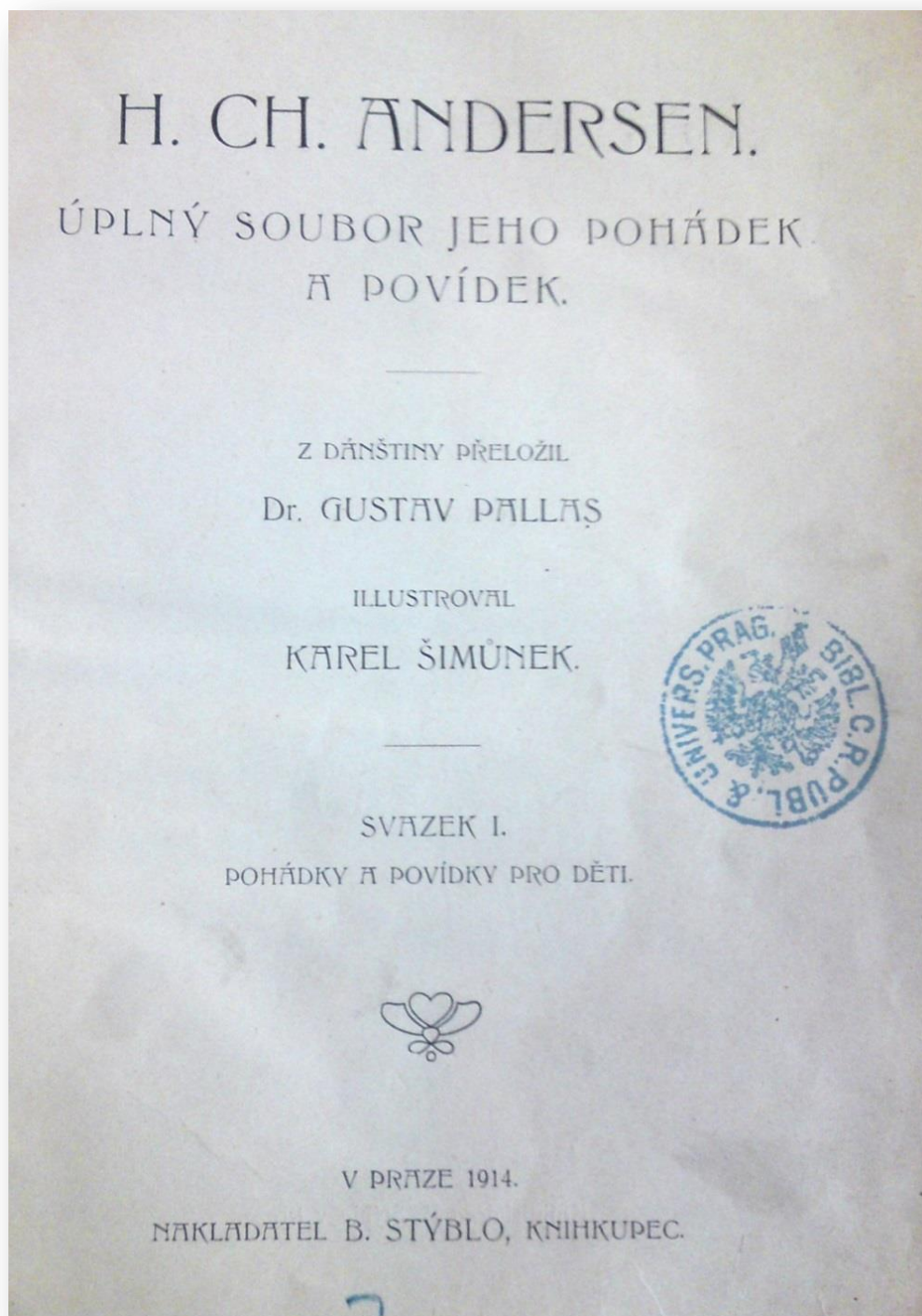
Titulní strana Světových pohádek vydávaných Gustavem Pallasem.²⁶⁰

²⁶⁰ PALLAS, G. *Světové pohádky. Souborná vydání pohádek umělých i lidových*. 1. vyd. Praha: B. Stýblo. 1914. ISBN chybí.

Příloha č. 23

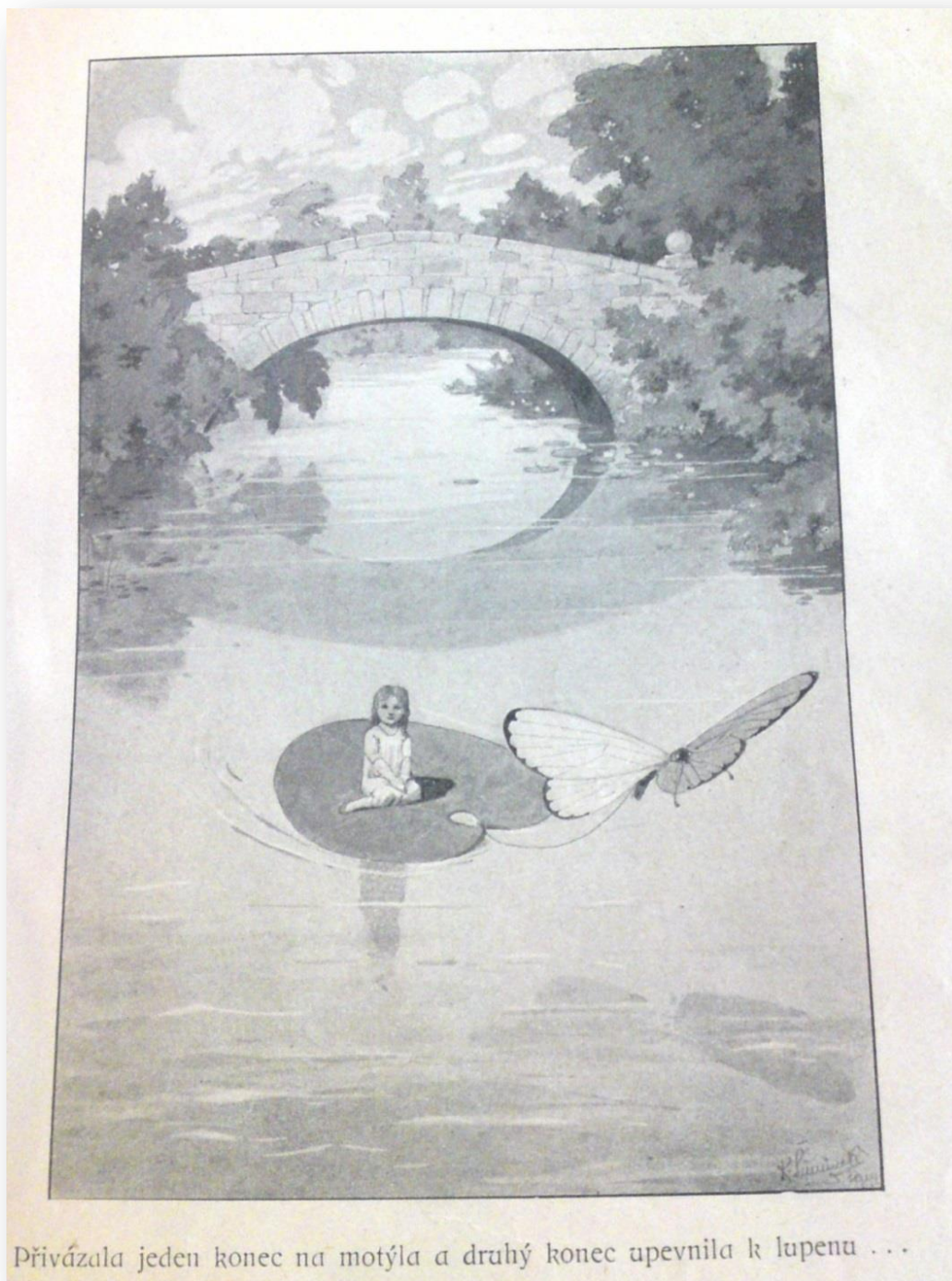
Titulní strana Úplného souboru pohádek H. C. Andersena.²⁶¹

²⁶¹ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

Příloha č. 24

Ilustrace k pohádce Malenka z roku 1914.²⁶²

²⁶² ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

Příloha č. 25

Ilustrace k pohádce Slavík z roku 1914.²⁶³

„To je on!“ řekla děvčečka.

²⁶³ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

Příloha č. 26

Ilustrace k textu Povídka o matce z roku 1914.²⁶⁴

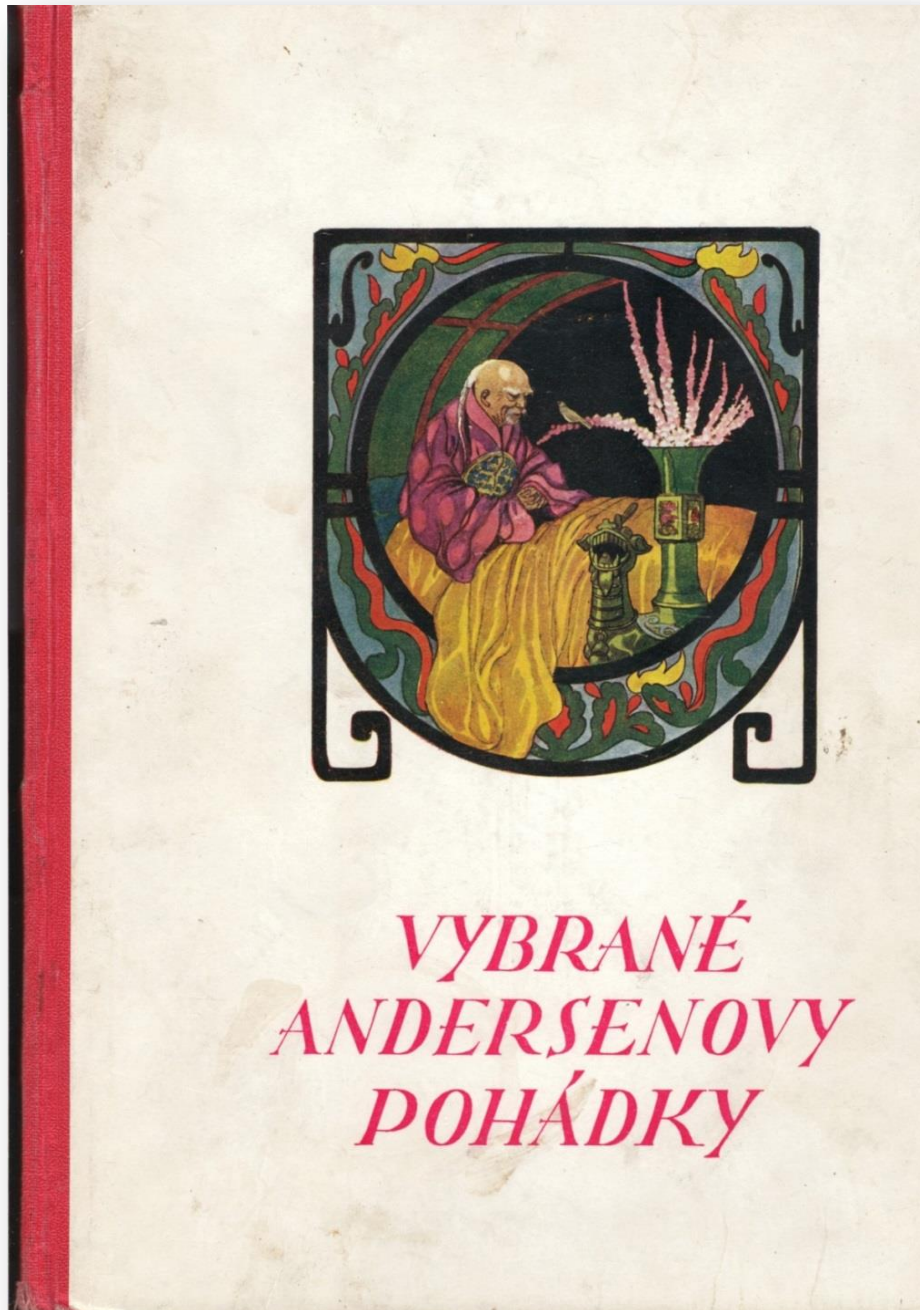

»Pověz mi jenom, kterou cestou šla!« pravila matka.

²⁶⁴ ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro mládež dospělejší.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 314 s. ISBN chybí.

Příloha č. 27

Titulní strana Vybraných Andersenových pohádek z roku 1927.²⁶⁵

²⁶⁵ ANDERSEN, Hans Christian. *Vybrané Andersenovy pohádky*. přel. Gustav Pallas. il. Artuš Scheiner. 1. vyd. Praha: J. Otto, 1927. 164 s. ISBN chybí.

Příloha č. 28

Ilustrace k pohádce Malenka z roku 1927.²⁶⁶

²⁶⁶ ANDERSEN, Hans Christian. *Vybrané Andersenovy pohádky*. přel. Gustav Pallas. il. Artuš Scheiner. 1. vyd. Praha: J. Otto, 1927. 164 s. ISBN chybí.

Příloha č. 29

Ilustrace k pohádce Slavík z roku 1927.²⁶⁷

²⁶⁷ ANDERSEN, Hans Christian. *Vybrané Andersenovy pohádky*. přel. Gustav Pallas. il. Artuš Scheiner. 1. vyd. Praha: J. Otto, 1927. 164 s. ISBN chybí.

Wyjmkj z obraznj desky měsje.

Od Andersena. *)

GEST to předce podiwno! když neywfielegi a ney-
lépe ejtjm, pak gest mi, gako by mi ruce a gazyk byly
swázány, a nemohu to tak dáti, nemohu to tak wyslo-
witi, gak to u wnitř mám; a předce gsem maljř, to pra-
wj mi moge oko, to uznáwagj všickni, genž widj mé
rasy a listy.

Gsem ubohý chudák, bydljm tam naproti w gedné
z neyuzsjch ulie, ale swětla mi nescházj, neboť zůstáwám
wysoko, mage wyhljdku přes wšecky střechy. Prwnj
dni, když gsem přišel do tohoto města, přicházelo mi
wšeecko tak auzké a osamělé; namjstě lesa a zelených
pahorků obmezowaly obzor můg toliko šedé komjny. Ani
přjteljnka neměl gsem zde, ani gedna známá twář mě
nepozdrawila.

Gednan wečer stál gsem smutně u swého okna, i
otewra ge pohlédnu wen. Ach, kterak gsem se potěsil!
spatřilř gsem obličeg, genž mi byl powědomý, kulatý,
přjwětiwý obličeg swého neylepsjho přjtele z otčiny:
byl to měsje, milý, starý měsje, bez proměny tentýž, a

*) S tjnto klasickým spisowatelem Danským hodláme pozděgi bljže
seznámti obecnstwo naše.

²⁶⁸ MALÝ, J.: „Výjimky z obrazní desky měsíce“. *Dennice* 1841, díl III., sv. 1, s. 23-48.

Příloha č. 31

Socha Malé mořské víly v Kodani.²⁶⁹

²⁶⁹ Vlastní foto, Prosinec 2012.

Příloha č. 32

Jedna z mnohých Andersenových vystřihovánek.²⁷⁰

²⁷⁰ ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádka mého života*. 1.: Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1965. 547 s. ISBN chybí.

Příloha č. 33

Logo Mezinárodního sdružení pro dětskou knihu (IBBY - International Board on Books for Young People)²⁷¹

Příloha č. 34

Logo Ceny Hanse Christiana Andersena.²⁷²

²⁷¹ <http://www.ibby.org/>

²⁷² zdroj: <http://www.ibby.org>

Příloha č. 35

Medaile Ceny Hanse Christiana Andersena.²⁷³

Příloha č. 36

Laureáti Ceny Hanse Christiana Andersena za rok 2012. Maria Teresa Andruetto a Petr Šís.²⁷⁴

²⁷³ zdroj: www.ibby.org

²⁷⁴ zdroj: <http://www.ibby.org>

Příloha č. 37

Obrázek Karlova mostu v Praze od Hanse Christiana Andersena z roku 1834.²⁷⁵

Příloha č. 38

Podpis Hanse Christiana Andersena.²⁷⁶

H. C. Andersen,

²⁷⁵ Z digitalizovaných kolekcí Muzea v Odense. dostupné z: <http://hca.museum.odense.dk/>

²⁷⁶ dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Christian_Andersen

Příloha č. 39

Soupis Andersenových pohádek²⁷⁷ společně s datací vydání v Dánsku a číslem pohádky, které značí posloupnost vydávání.²⁷⁸

rok vydání	číslo	dánsky	česky
1830	TA	Dødnigen	
1831	TB	Det sjunkne Kloster	
1835	TC	Den fattige Kone og den lille Canariefugl	
1835	1	Fyrtøiet	Křesadlo
1835	2	Lille Claus og store Claus	Míkula a Mikulka
1835	3	Prindsessen paa Ærten	O princezně na hrášku
1835	4	Den lille Idas Blomster	Iduščiny květy
1835	5	Tommelise	Malenka
1835	6	Den uartige Dreng	Nezbedný kluk
1835	7	Reisenkammeraten	Přítel na cestách
1836	TD	Det er Dig, Fabelen sigter til	
1836	TE	Talismanen	Talisman
1836	TF	Den gamle Gud lever endnu	
1837	8	Den lille Havfrue	Malá mořská víla
1837	9	Keiserens nye Klæder	Císařovy nové šaty
1838	10	Lykkens Kalosker	Přezůvky Štěstény
1838	11	Gaaseurten	Sedmikráska
1838	12	Den standhaftige Tinsoldat	Statečný cínový voják
1838	13	De vilde Svaner	Divoké labutě
1839	14	Rosenalfen	Růžový skřítek
1839	15	Paradisets Have	Rajská zahrada
1839	16	Den flyvende Koffert	Létající kufr
1839	17	Storkene	Čápi
1840	18	Den onde Fyrste	Zlý kníže
1841	19	Ole Lukøie	Ole Zavřiočka
1841	20	Svinedrengen	Pasáček vepřů
1841	21	Boghveden	Pohanka
1843	22	Engelen	Anděl
1843	23	Nattergalen	Slavík
1843	24	Kjærestefolkene	Snoubenci
1843	25	Den grimme Ælling	Ošklivé kachnátko

²⁷⁷ dle FROSTIG, Adam. *Bidrag til H. C. Andersens Bibliografi*. Kobenhavn: Det Kongelige Bibliotek, 1979. 201 s. ISBN 87-7023-338-1.

²⁷⁸ Pokud pohádka nemá číslo, ale je označena např.: TA či TB, jedná se o pohádku, která nebyla vydána za Andersenova života a je tak označena jakožto Text A či Text B.

1844	26	Grantræet	Smrček
1844	27	Sneedronningen	Sněhová královna, pohádka v sedmi přiběžích
1844	28	Hyldemoer	Bezová maminka
1845	29	Elverhøi	Pahorek lesních žínek
1845	30	De røde Skoe	Červené střevíčky
1845	31	Springfyrene	Závody ve skoku
1845	32	Hyrindinden og Skorsteensfejeren	Pastýřka a kominiček
1845	33	Holger Danske	Holger Dánský
1845	34	Klokken	Zvon
1845	35	Bedstemoder	Babička
1845	36	Stoppenaalen	Látací jehla
1846	37	Den lille Pige med Svovlstikkerne	Holčička se sirkami
1846	38	Fra et Vindue i Vartou	Z vartoského okna
1847	39	Et Billede fra Castelsvolden	Obrázek z pevnostního valu
1847	40	Den gamle Gadeløgte	Stará svítilna
1847	41	Nabofamilierne	Sousedé
1847	42	Lille Tuk	Malý Ťuk
1847	43	Skyggen	Stín
1848	44	Det gamle Huus	Starý dům
1848	45	Vanddraaben	Kapka vody
1848	46	Den lykkelige Familie	Šťastná rodina
1848	47	Historien om en Moder	Povídka o matce
1848	48	Flipperne	Límeč
1849	49	Hørren	Len
1850	50	Fugl Phønix	Pták Fénix
1851	TG	Temperamenterne	
1851	51	Der er Forskjel	Jest rozdíl
1852	52	Verdens deiligste Rose	Nejkrásnější růže na světě
1852	53	Om Aartusinder	Za tisíce let
1852	54	Svanereden	Labutí hnízdo
1852	55	Den gamle Gravsteen	Starý náhrobní kámen
1852	56	Aarets Historie	Příběh roku
1852	57	Paa den yderste Dag	V poslední den
1852	58	Det er ganske vist!	Je to naprosto jisté
1852	59	Et godt Humeur	Dobrá nálada
1852	60	Hjertesorg	Usedavý žal
1852	61	Alt paa sin rette Plads!	Vše, kam patří!
1852	62	Nissen hos Spekhøkeren	Skřítek u hokynáře
1852	63	Under Piletræet	Pod vrbou
1852	64	Fem fra en Ærtebælg	Pět hrášků z jednoho lusku
1852	65	Hun duede ikke	Nebyla k ničemu

1853	66	To Jomfruer	Dvě panenky
1853	67	Den sidste Perle	Poslední perla
1854	68	Ved det yderste Hav	Na konci moře
1854	69	Pengegrisen	Prasátko na peníze
1855	70	Et Blad fra Himlen	Lístek z nebe
1855	71	Klods-Hans	Hloupý Honza
1855	72	Ib og lille Christine	Jakub a Krystynka
1855	73	Ærens Tornevei	Trnitá cesta k slávě
1855	74	Jødepigen	Židovské děvče
1855	TH	Kartoflerne	
1855	75	Et Stykke Perlesnor	Několik dánských perel
1855	76	Klokkedybet	Zvonivá tuň
1857	77	Flaskehalsen	Hrdlo láhve
1857	TI	Urbanus	
1857	TK	Æblet	
1858	78	Suppe paa en Pølsepind	Polévka ze špejle od klobásy
1858	79	Pabersvendens Nathue	Pepřikova noční čepička
1858	80	Noget	Něco
1858	81	Det gamle Egetræes sidste Drøm	Poslední sen starého dubu
1858	82	Abc-Bogen	Slabikář
1858	83	Dynd-Kongens Datter	Dcera krále bažin
1858	84	Hurtigløberne	Běžci
1858	85	De Vises Steen	Kámen mudrců
1859	86	Vinden fortæller om Valdemar Daae ...	Vítr vypráví o Valdemaru Daaovi a jeho dcerách
1859	87	Pigen, som traadte paa Brødet	Dívka, která šlápla na chléb
1859	88	Taarnevægteren Ole	Hlásný Ole
1859	89	Anne Lisbeth	Anne Lisbeth
1859	90	Børnesnak	Dětské povídání
1859	91	Barnet i Graven	Dítě v hrobě
1859	92	Pen og Blækhuus	Pero a kalamář
1859	93	Gaardhanen og Veirhanen	Kohout na dvoře a kohout na střeše
1859	94	Deilig!	Krásná
1859	95	En Historie fra Klitterne	Povídka z písčín
1859	96	To Brødre	Dva bratří
1860	TL	Man siger -	
1860	97	Flyttedagen	Den stěhování
1860	98	Somerfuglen	Motýl
1861	99	Bispen paa Børglum og hans Frænde	Biskup börglumský a jeho přízeň
1861	100	Tolv med Posten	Dvanáct poštou
1861	101	Skarnbassen	Chrobák
1861	102	Hvad Fatter gjør, det er altid det	Co táta dělá, dobře dělá

		Rigtige	
1861	103	Sneemanden	Sněhulák
1861	104	I Andegaarden	V kachním dvorku
1861	105	Det nye Aarhundredes Musa	Musa nového století
1861	106	Iisjomfruen	Ledová panna
1861	107	Psychen	Psyché
1861	108	Sneglen og Rosenhækken	Hlemýžď a růžový keř
1861	109	Den gamle Kirkeklokke	Starý kostelní zvon
1861	110	Sølvskillingen	Stříbrný peníz
1862	111	Metalsvinet	Bronzový kanec
1862	112	Venskabs-Pagten	Pobratimství
1862	113	En Rose fra Homers Grav	Růže s Homérova hrobu
1862	114	En Historie	Povídka
1862	115	Den stumme Bog	Němá kniha
1862	116	Sommergjækken	Sněženka
1863	117	Theepotten	Konvice na čaj
1864	118	Folkesangens Fugl	Pták lidové písně
1865	119	Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekonen	Bludičky jsou ve městě, řekla bahenní žena
1865	120	Veirmøllen	Větrný mlýn
1865	121	I Børnestuen	V dětské světnici
1865	122	Guldskat	Poklad
1865	123	Stormen flytter Skilt	Bouře štítý přenáší
1866	124	Gjemt er ikke glemmt	Skryto, ale ne zapomenuto
1866	125	Portnerens Søn	Syn domovníkův
1866	126	Moster	Tetička
1866	127	Skrubtudsen	Ropucha
1867	128	Vænø og Glænø	Vaenø a Glaenø
1867	129	De smaa Grønne	Zelenáčkové
1867	130	Nissen og Madammen	O skřítkovi a paničce
1868	131	Peiter, Peter og Peer	Petr, Petřík a Petříček
1868	132	Gudfaders Billedbog	
1868	133	Hvem var den Lykkeligste?	Kdo byl nejšťastnější
1868	134	Marionetspilleren	Loutkář
1868	135	Ugedagene	Dny v týdnu
1868	136	Dryaden	
1868	137	Laserne	Hadry
1868	TM	Herrebladene	Král, dáma a kluk
1868	TN	Vor gamle Skolemester	
1868	TO	Qvæk	Kvák
1868	TP	Skriveren	
1869	138	Kometen	Kometa

1869	139	Solskins-Historier	Povídky slunečního paprsku
1869	140	Hønse-Gretes Familie	Husopaska Markétka a její rodina
1869	141	Hvad Tidselen oplevede	Co bodlák zažil
1869	142	Hvad man kan hitte paa	Co se dá vymyslet
1870	143	Lykken kann ligge i en Pind	Štěstí může ležet v dřívku
1870	144	Hvad hele Familien sagde	Co povídala celá rodina
1870	145	Oldefa'er	Praděd
1870	146	Det Utroligste	Nejneuvěřitelnější věc
1870	147	Lysene	Svíčky
1870	TR	Danish Popular Legends	
1871	148	Spørg Amagermo'er!	
1871	149	Dandse, dansde Dukke min	Tanči, tanči, panno má!
1871	150	Den store Søslange	Velký mořský had
1872	151	Gartneren og Herskabet	Zahradník a panstvo
1872	152	Hvad gamle Johanne fortalte	Co stará Johanna vyprávěla
1872	153	Portnøglen	Klíč od vrat
1872	154	Krøblingen	Mrzák
1872	155	Tante Tandpine	O tetičce, která se zove "Bolest zubů"
1872	156	Loppen og Professoren	Blecha a profesor

Příloha č. 40

Bibliografie časopisecky vydaných Andersenových pohádek přeložených do češtiny. Data jsou uvedena chronologicky.²⁷⁹

MALÝ, Jakub. „Morská panna“, *Dennice*, 1841, díl III, sv. 1, s. 23-48.

ANONYM: „Císařovy nové šaty“, *Pražské Právo lidu*, 1852, roč. 2, příloha k č. 61, s. 433, č. 62, s. 437-438, příloha k č. 62, s. 441-442.

HANSMANN, Leopold. „Děvčátko se sirkami“, *Koleda*, 1853, roč. 3, č. neuvedeno, s. 248-249.

ANONYM: „Slavíček“, *Koleda*, 1855, roč. 5, č. neuvedeno, s. 166-170.

ANONYM: „Jedle“, *Koleda*, 1855, roč. 5, č. neuvedeno, s. 170-174.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Nestála za nic!“, *Lumír*, 1855, roč. 5, č. 38, s. 890-894.

²⁷⁹ vlastní výzkum

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Pod vrbou“, *Lumír*, 1855, roč. 5, č. 41, s. 970-974.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Každý na své místo“, *Lumír*, 1855, roč. 5, č. 51, s. 1206-1211.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Hoch o berlách“, *Zlaté klasy*, 1855, roč. 2, č. neuvedeno, s. 371-371.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Pět v jednom lusku“, *Zlaté klasy*, 1855, roč. 2, č. neuvedeno, s.380-381.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Borovice“, *Zlaté klasy*, 1855, roč. 2, č. neuvedeno, s. 404-406.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Kouzelné střevíce“, *Lumír*, 1856, roč. 6, č. 13, s. 299-303.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Malý a velký Kalouš“, *Lumír*, 1856, roč. 6, č. 26, s. 604-610.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Stará svítilna“, *Lumír*, 1856, roč. 6 č. 36, s. 853-857.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Lili“, *Lumír*, 1856, roč. 6, č. 37, s. 872-877.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Vodní panna“, *Lumír*, 1856, roč. 6, č. 51, s. 1203-1208.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Čtvero panovníků“, *Lumír*, 1857, roč. 7, č. 51, s. 1201-1206.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Nevěrný stín“, *Lumír*, 1858, roč. 8, č. 24, s. 553-557.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Sousedé“, *Lumír*, 1858, roč. 8, č. 50, s. 1182-1188.

BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Čáповé“, *Vlastenecký kalendář na rok 1858*, 1858, s. 69-71.

- NOVOTNÝ, J.: „Je to pravda!“, *Obrazy života*, 1859, roč. 1, č. neuvedeno, s. 67.
- ČTVRTEČKA, F. A. „Dívka židovská“, *Poutník od Otavy*, 1859, roč. 2, č. 8, s. 118-120.
- BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Židovka“, *Hlasy ze Siona*, 1861, roč. 1, č. 38, s. 315-317.
- BOLESLAVSKÝ, Josef, Mikuláš. „Motýlí báchorka“, *Rodinná kronika*, 1862, roč. 1, č. neuvedeno, s. 229-230.
- ANONYM: „O čínském slavíku“, *Praha*, 1867, roč. 1, č. 9, s. 124-131.
- VALEČKA, E.: „Matka“, *Český lev*, 1871, roč. 7, č. 103, s. 1-2.
- ANONYM: „Nová pohádka H. C. A.“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 82, s. 1-2.
- ANONYM: „Matka“, *Moravská orlice*, 1875, roč. 13, č. 133, s. 1-2.
- ANONYM: „Hrdlo lahve“, *Posel z Prahy*, 1875, roč. neuveden, č. 86, s. 1-2.
- ANONYM: „Dvanáct cestujících v poštovním voze“, *Česká včela*, 1877, roč. 2, č. 1, s. 7-9.
- SOUKAL, J.: „Co lze všecko vynalézt“, *Zábavné listy*, 1879, roč. 1, č. 9, s. 136-137.
- SEKANINA, F.: „Matka“, *Národní listy*, 1900, roč. 40, č. 76, s. 10.
- VRCHLICKÝ, Jaroslav. „Smrček“, *Právo lidu*, 1900, roč. 4, příloha k č. 355, s. 1-2.
- VRCHLICKÝ, Jaroslav. „Čápi“, *Právo lidu*, 1901, roč. 10, č. 158, nedělní příloha.
- MAŠEK, Karel. „Sedmikráska“, *Besedy lidu*, 1904-5, roč. 13, č. 12, s. 136-138.
- MAŠEK, Karel. „Anděl“, *Světozor*, 1905, roč. neuveden, č. 25, s. 679
- ANONYM: „Králové, dámy a kluci“, *Lidové noviny*, 1925, roč. 33, č. 644, s. 18.

VRCHLICKÝ, Jaroslav. „Skřítek u hokynáře“, *Národní osvobození*, 1925, roč. 2, č. 217, Hodina, č. 32, s. 2.

VRCHLICKÝ, Jaroslav. „Zamilování“, *Národní osvobození*, 1926, roč. 3, č. 114, Hodina, č. 16, s. 2.

ANONYM: „Sportovní porota“, *Světobzor*, 1928, roč. 28, č. 48, s. 975-976.

VLČEK, V.: „Zlé kníže“, *Národní osvobození*, 1937, roč. 14, č. 21, Svítání, č. 4, s. 2.

ANONYM: „Princezna na hrášku“, *Právo lidu*, 1937, roč. 46, příloha k č. 215, s. 5.

ANONYM: „Pohanka“, *Právo lidu*, 1938, roč. 47, příloha k č. 13, s. 5,

VRCHLICKÝ, Jaroslav. „Pohádka o límcích“, *Tvorba*, 1938, roč. 13, č. 22, s. 253-254.

ANONYM: „O velké lásce“, *Rudé právo*, 1939, roč. neuveden, č. neuvedeno, s. 108.

ANONYM: „Čajová koněvka“, *Národní práce*, 1944, roč. neuveden, č. 36, Dětské noviny, č. 5, s. 6.

Příloha č. 41

Soupis souborných knižních vydání pohádek Hanse Christiana Andersena v českém překladu. Data jsou uvedena chronologicky.²⁸⁰

ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena Povídky a báchorky*. přel. Josef Mikuláš Boleslavský. 1. vyd. Praha: I. L. Kober, 1863. 192 s. ISBN chybí

ANDERSEN, Hans Christian. *Výbor veškerých povídek a báchorek H. C. Andersena*. přel. Karel Bohouš Kober. 2. vyd. Praha: I. L. Kober, 1872. 211 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. C. Andersena vybrané pohádky, povídky a báchorky pro mládež a přátele její*. přel. J. M. Boleslavský, B. Peška. Praha: Mikuláš a Knapp, 1874. 240 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Nové Báchorky od J. Kr. Andersena*. přel. Josef Jiří Stankovský. 1.vyd. Praha: knihkupectví Jaroslava Pospíšila, 1879. 52 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Čarovné zjevy*. přel. Jan Dolenský. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1890. 98 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky I*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1901. 199 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky II*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. 167 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Andersenovy pohádky III*. přel. Jaroslav Vrchlický. il. Hans Tegner. 1. vyd. Praha: Fr. Šimáček, 1902. 177 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky I*. přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1902. 255 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky II*. přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1904. 268 s. ISBN chybí.

²⁸⁰ vlastní výzkum

ANDERSEN, Hans Christian. *H. CH. Andersena Pohádky a povídky III.* přel. Karel Mašek. 1. vyd. Praha: J. Otta, 1905. 335 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro děti.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B. Stýblo, 1914. 313 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Pohádky a povídky pro mládež dospělejší.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 253 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Pohádky a povídky pro mládež dospělejší (pro vyšší stupeň chápavosti).* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 253 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Světové pohádky. H. Ch. Andersen Úplný soubor jeho pohádek a povídek. Ostatek pohádek a povídek.* přel. Gustav Pallas. il. Karel Šimůnek. 1. vyd. Praha: B Stýblo, 1914. 261 s. ISBN chybí.

ANDERSEN, Hans Christian. *Vybrané Andersenovy pohádky.* přel. Gustav Pallas. il. Artuš Scheiner. 1. vyd. Praha: J. Otto, 1927. 164 s. ISBN chybí.

Příloha č. 42

Extrahované části pohádky Slavík (*Nattergalen*, 1843) k porovnání překladů.²⁸¹

Slavík	Slavík	Slavík	Císařův slavík	Slavík	Slavík
1872	1874	1890	1901/2	1927	1914
K. L. Kober	B. Peška + J.M.Boleslavský	Jan Dolanský	Jaroslav Vrchlický	Gustav Pallas	Gustav Pallas
Jest v Čínsku, vždyť víš, císař též Číňan, a všichni při jeho dvoře jsou také Číňané.	V Čínsku je císař tamější Číňanem a všichni kolem něho jsou také Číňany.	Daleko od nás jest velká říše. Říkají tam v Číně.	V Číně, jak asi víš, je císař Číňan, a všichni, které má kolem sebe, jsou Číňané.	V Číně, jak asi víte, je císař Číňan a všichni jeho dvořané jsou Číňané.	V Číně, jak je vám asi známo, je císař Číňan a všichni jeho dvořané jsou Číňani.
Jest tomu arci již mnoho let, ale právě proto jest důležité, abychom povídku tuto slyšeli, než upadne v zapomenutí.	Dávno let je tomu, ale právě proto povídám tuto pohádku, aby v zapomenutí nepřišla. Slyšte tedy!	---	Je tomu již mnoho let, ale právě proto stojí za to, příběh ten vyslechnouti, neboť jinak se zapomíná.	Je tomu již mnoho a mnoho let, ale právě proto stojí ten příběh za poslechnutí, nežli se úplně zapomene.	To, co vám chci o nich vypravovati, přihodilo se před mnoha a mnoha lety, ale právě proto to stojí za poslechnutí, nežli se na to úplně zapomene.
---	a táhla se tak daleko, že ani zahradník nevěděl, kde je její konec.	---	a zahrada byla tak rozsáhlá, že ani zahradník sám neznal jejího konce;	(...), které se rozprostírala tak daleko, že ani sám zahradník nevěděl, kde končí.	(...) která se rozprostírala tak daleko, že ani sám zahradník nevěděl, kde končí.
V lese umístil se slavík.	V tomto stromoví bydlel slavíček.	Veliké koráby byly tu zakotveny mezi stromy, po jejichž letorostech poletoval slavík.	Velké lodi mohly projížděti pod svislými haluzemi, a v těchto bydlil slavík, (...)	Les sahal až k moři, které bylo modré a hluboké; velké lodi mohly plouti až pod větve stromů, a v těchto bydlil slavík, (...)	Les sahal až k moři, které bylo modré a hluboké; velké lodi mohly plouti až pod větve stromů, a v těchto bydlil slavík (...)
"Jak líbezný je přece zpěv tento!"	"Nebesa! Jaký to krásný zpěv!"	"Božínku, jaký to překrásný zpěv!"	"Pane Bože, ten to umí!"	"Panebože! Jak je to krásné!"	"Panebože! To je to krásné!"

²⁸¹ vlastní výzkum

"Toť jest ze všeho nejkrásnější!"	"To jest ta největší krása!"	"To jest ze všeho, co jsme viděli a slyšeli, nejlepší."	"To je ze všeho nejlepší!"	"Ale tohle je nejhezčí!"	"Ale tohle je nejhezčí!"
slavíka stavíce v čelo všeho	a nezapomněli zmíniti se o slavíčkovi v lesíku při hlubokém moři	Že ani na slavíka nezapomněli, samo se rozumí. Ba, zvláštní kapitolu v těch knihách mu věnovali. "Leč slavík jest tam přece jen to nejkrásnější, " stálo v knihách.	(...) ale slavíka nezapomínal i, tomu bylo věnováno vždy místo první, (...)	(...), ale na slavíka nezapomněli, o tom hovořili nejvíc.	(...), ale na slavíka nezapomněli, o tom hovořili nejvíc.
"CO to znamená?" pravil císař, "slavíka ani neznám. Což mám zde takového ptáka ve své říši, a dokonce ve své zahradě? Toho jsem ještě neslyšel! Mám takového ptáka teprve z knih poznati?"	"Aj, aj!" pravil císař, "slavíček! Toho ani neznám. Což by byl takový pták v říši mé a dokonce v zahradě mé? Neslyšel jsem o něm a teprve z knih se toho dovídám!"	"CO je to?" tázal se císař. "Slavík? Neznám ho. Že by takový pták byl v mé říši, ba i v mé zahradě? Nevím. A toho mám se dočísti teprve v knihách?"	"Co to?" ptal se císař. "Slavík? Toho vůbec ani neznám. Je vskutku takový pták v mém císařství a k tomu v mé vlastní zahradě? O tom jsem nikdy neslyšel! A toho se musím teprve v knihách dočísti!"	"Copak je to?" řekl císař. "Slavík? Vždyť ho ani neznám! Že je takový pták v mé říši, a k tomu ještě v mé zahradě? To jsem ještě nikdy neslyšel! Takovou věc zvím teprve z knih!"	"Copak je to?" řekl císař. "Slavík! Vždyť ho ani vůbec neznám! Že je takový pták v mé říši, a k tomu ještě v mé zahradě! To jsem ještě nikdy neslyšel! Takovou věc zvím teprve z knih!"
Pak si dal zavolat svého kavalíra, tak vznešeného, že, když se ho někdo nejnížší na něco ptal, mu ničeho kromě "P!" odpověděl, a to přec nic neznamená.	I dal si zavolati svého komorníka, jenž tak vznešený byl, že sprostý Číňan naň promluvíti aneb s ním rozmlouvati nesměl. Odvážil-li se kdo, otázku naň učiniti,	I zavolal hned kancléře.	Zavolal svého dvořana, který byl tak vznešený, že kdykoliv jej oslovil někdo nižší, nebo se jen na něco zeptati odvážil, pouhé "P" odpovídal, a	I zavolal svého kavalíra, který byl tak urozený, že když někdo méně urozený nežli on se odvážil jej osloviti, nebo se ho po něčem tázati, neodpovídal jinak, nežli:	I zavolal svého kavalíra, který byl tak urozený, že když někdo méně urozený nežli on se odvážil jej osloviti, nebo se ho na něco tázati, neodpovídal jinak, nežli:

	tomu odpověděl: "P!" což pranic neznamená.		"P" přece pranic neznamená.	"P!" a to přece nic neznamená.	"P!" a to přec nic neznamená.
"Vaše královské Veličenství nemůže všemu věřit, co zde napsáno, jsou to vymyšlené věci a něco, co se shoduje s černokněžnictví m."	(...) a komorník vrátiv se k císaři oznamoval, že si tu pohádku vymyslili lidé, co knihy psávají. "Vaše Milost Císařská neráčiž všemu věřiti, co psáno jest! Jsou to věci vymyšlené, ničemné umění čarokněžnické! ""	Kancléř šel opět k císaři a tvrdil, že jest to pouhá smýšlenka těch, kteří knihy píší.	"Vaše Veličenstvo si ani nedovede představití, co se všecko spíše. To jsou všecko smyšlenky a patří k tak zvanému "černému umění".	(...) a kavalír běžel opět k císaři a řekl, že je to jistě báchorka, vymyšlená od těch, kdo ty knihy psali. "Vaše Veličenstvo neráčiž věřiti tomu, co se tam píše! Jsou to výmysly a pak cosi, čemu se říká černé umění.	(...) a kavalír běžel opět k císaři a řekl, že je to jistě báchorka, vymyšlená od těch, kdo ty knihy psali. "Vaše Veličenstvo neráčiž věřiti tomu, co se tam píše! Jsou to výmysly a pak cosi, čemu se říká kouzelnictví.
"Přeju si slyšeti slavíka! Musí ještě dnes večer zde býti! V mé nejvyšší milosti! A nebude-li zde, dám všechno služebnictvo u dvora skopati, až bude po večeři."	"Přeju sobě slavíka slyšeti, ať dnes večer je zde! Jest u mne v největší milosti! Nepřijde-li večer sem, rozkážem po večeři, aby se veškerému služebnictvu u dvora na břicho natlouklo."	"(...) Chci slavíka toho slyšeti. Jsem mu nakloněn."	"(...) Chci slyšeti slavíka! Dnes večer musí býti zde! Těší se z mé nejvyšší milosti! A nepřijde-li, dám celému dvoru po večeři břicha sešlapat!	"(...) Chci slyšeti slavíka! Ať je tady dnes v noci. Jest v nejvyšší mojí milosti! A nepřijde-li, dám všem dvořanům nabouchati na břicho, až se najedí!"	"(...) Chci slyšeti slavíka! Ať je tady dnes v noci. Jest v obzvláštní mojí milosti! A nepřijde-li, tedy dám všem dvořanům nabouchati po večeři na břicho!"
Tsink-pe!	Tsink-pé!	---	Tsing-pé!	Tsink-pe!	"Tsing-pe!
v kuchyni malé, hezké děvčátko	v kuchyni s chudičkým děvčátkem	malou, chudou děvušku	malé, chudé děvčátko z kuchyně	malé, chudé děvče v kuchyni	malé, chudé děvče v kuchyni
"(...) slyším zpěv slavíkův, při čemž vždy slzím; jest mi pak jako by matka ke mně mluvila."	"(...) slyším slavíka zpívati. Zpívá tak líbezně, že mně z očí slzy kanou, i zdá se mi, jakoby mne má drahá matinka celovala!"	"(...) A tam vždycky slychávám slavíka zpívati. Vždy zarosí se mi oči, neboť při zpěvu jeho se mi zdává, že mě matička	"(...) slyším slavíka zpívati. Slzy mi při tom vstupují do očí, připadá mi to zrovna tak jako by mne maminka líbala."	(...) tu slyším slavíka zpívati! Až se mi slzy derou při tom do očí; připadá mi, jakoby mě moje matka líbala!"	(...) tu slyším slavíka zpívati! Až se mi slzy derou při tom do očí; připadá mi, jakoby mě moje matka líbala!"

		celuje. Tak jest zpěv slavíka toho překrásný!"			
"Ó!" zvolal jeden dvořanín, "nyní již máme slavíka, jest to vskutku podivuhodná síla hlasu malého toho ptáčka! Však jsem ho již slyšával!"	"O!" vykřikli dvořané, "již máme toho slavíka! Jaká to znamenitá síla v tom zvířátku! Jistě že jsem jej již někdy slyšel!"	"Aj, pravil jeden rytíř, "již jej slyšíme! Jaký má mohutný hlas takové zvířátko nepatrné! Zdá se mi hlas ten býti však známým!"	"Ó," pravil jeden mladý dvořánek, "teď ho máme! Vězi přece zcela zvláštní síla v tak malém zvířátku. Jistě jsem ho již dříve častěji slychal."	"Ó," říkali dvořané, "tady jej máme! Toť opravdu pozoruhodné, jaká síla je v tak malém zvířátku! Zcela určitě jsem jej již dříve slychal!"	"Ó," říkali dvořané, "tady jej máme! Toť opravdu pozoruhodno, jaká síla je v tak malém zvířátku! Zcela určitě jsem jej již dříve slychal!"
"Roztomile!" zvolal čínský správce zámku, "nyní ho slyším, zní to právě jako naše zvonky chrámové!"	"Překrásně!" ozval se nejvyšší kněz při dvoře císařském, "slyším jeho zpěv; zní jako hlasy našich zvonkův chrámových."	"Toť překrásně!" zvolal nadšeně jeden z dvořanů. "Zpěv jeho zní jako nejkrásnější souzvuk zvonů!"	"Nádherně!" pravil čínský zámecký probošt. "Teď jej slyším; zní to zrovna jako malé kostelní zvonky!"	"Skvostné!" řekl čínský zámecký kaplan. "Již jej slyším, toť zní jako malé kostelní zvonečky."	"Skvostné!" řekl čínský zámecký kaplan. "Již jej slyším, toť zní jako malé kostelní zvonečky."
"Je-li možná!" zvolal kavalír, "tak bych si ho nebyl nikdy představoval! Jak jednoduchý jest, jistě ztratil svou barvu, spatřiv kol sebe tolik vznešených lidí."	"Možná-li?" divil se komorník. "nemyslí jsem, že tak vyhlíží! Toť sprostý pták, jenž zajisté již pohledem na tolik a tak vzácných osob, o barvu svého peří přišel."	"Je-li možná?" tázal se kancléř, "tak prostince vypadá a nikdy se mi ani ještě nepředstavil!"	"Je to možná?" pravil dvořan, "tak bych si ho nebyl nikdy představoval! Jak prostě vypadá! Jistě zbledl, že vidí tolik vznešených lidí kolem sebe."	"Je to možné?" řekl kavalír, "tak jsem si ho nikdy nepředstavoval! Jak prostě vypadá! To jistě je tím, že vidí tolik vznešených lidí okolo sebe!"	"Je to možné?" řekl kavalír, "tak jsem si ho nikdy nepředstavoval! Jak prostě vypadá! To jistě je tím, že vidí tolik vznešených lidí okolo sebe!"
"I s potěšením to učiním!" ozval se slavíček a zpíval, až všem srdce radostí skákalo.	"S největší radostí!" pravil slavík, zpívaje, až všem srdce plesalo.	"S radostí!" pravil slavík. I počal pěti nejkrásnější píseň, jakou jen uměl.	"S největší radostí!" odpověděl slavík a zpíval tak, až radost!	"S největší radostí!" řekl slavík, i dal se do zpěvu, až bylo radost poslechnouti.	"S největší radostí!" řekl slavík, i dal se do zpěvu, až radost poslechnouti.
"Mám ještě zazpívati císaři?" tázal se slavíček, domnívaje se, že jest císař mezi	"Mám ještě jednou před císařem zpívati?" tázal se slavíček,	"Mám ještě dále zpívati?" tázal se slavík	"Mám zpívati ještě jednou před císařem?" ptal se	"Mám zpívati ještě jednou před císařem?" pravil slavík	"Mám zpívati ještě jednou před císařem?" pravil slavík

přítomnými v lesíku.	domýšleje se, že jest císař přítomen.	domnívaje se, že jest císař přítomen.	slavík, jenž se domníval, že jest císař přítomen.	domnívaje se, že jest císař přítomen.	domnívaje se, že jest císař přítomen.
"Zpěv můj jest nejkrásnější v zelení, " pravil slavík, než šel přece rád ke dvoru, slyšev, že si toho císař přeje.	"Píseň má nejkrásněji zznívá v háji zeleném," odvětil slavík, než dozvěděl se, že je to vůle císařská, šel s nimi.	"Zpěv můj, nejlépe vyjímá se však v háji!" pravil slavík. Nicméně byl ochoten jíti s dvořany, neboť to bylo přáním císaře.	"V zelení se to vyjímá nejlépe," pravil slavík, ale šel přece, když slyšel, že si toho císař přeje.	"Můj zpěv se nejlépe vyjímá ve větvích!" řekl slavík, ale šel s nimi přece rád, když slyšel, že si toho císař přeje.	"Můj zpěv se nejlépe vyjímá ve větvích!" řekl slavík, ale šel s nimi přece rád, když slyšel, že si toho císař přeje.
zlatá tyčka	zlatý prut	zlatý podstavec	malý, zlatý sloup	zlaté bidélko	zlaté bidélko
Když počal slavík přelíbezně zpívati, vstoupily císaři slze do očí, řinoucí se mu přes tváře; tu slavík pěl ještě krásněji, až císaři srdce plesalo a císař nad míru spokojen(...),	A slavíček dal se do zpěvu a zpíval tak líbezně, že zraky se císařovy zalévaly a slzy po jeho lících kanuly; i tu zpíval slavík ještě líbezněji; zpíval od srdéčka k srdci a císař nesmírně potěšen (...)	Slavík zpíval tak roztomile, že císaři až oči se zarosily a po lících kanuly mu slzy jako bohatý hrách. Byl tak rozkochán, (...)	Slavík zpíval tak líbezně, až císaři vstoupily slzy do očí; slzy tekly mu dolů přes tváře, a tu zpíval slavík ještě krásněji, až to šlo hodně k srdci. Císař byl tak vesel a spokojen (...)	A slavík zpíval tak krásně, že císaři vstoupily slzy do očí. Slzy mu tekly po tvářích, a tu zpíval slavík ještě krásněji, že to šlo až k srdci. Císař byl velmi rozradostněn (...)	A slavík zpíval tak krásně, že císaři vstoupily slzy do očí. Slzy mu tekly po tvářích, a tu zpíval slavík ještě krásněji, že to šlo až k srdci. Císař byl velmi rozradostněn (...)
(...) zač se ale slavík nasledovně poděkoval. "Viděl jsem slze v očích císařových to jest mi největším pokladem! Slze císařovy mají velkou moc! Bůh jest mým svědkem, jsemť dosti obdařen!"	Než slavík se poděkoval a ubezpečoval, že odměnu svou již má: "Spatřil jsem slzy v očích císařových, a slzy ty pokládám sobě za poklad nejdražší. Slza císařská jest moci veliké. Já, Bůh je mi svědkem, jiné odměny nežádám"	Leč slavík děkoval právě, že jest již dosti odměněn. "Viděl jsem císaře slzeti," pravil "a to jest mi nejvzácnější odměnou!"	Ale slavík děkoval, dostalť prý již dostatečnou odměnu. "Viděl jsem slzy v oku císaře, to je mi poklad nejbohatší! Slzy císařské mají podivuhodnou moc! Bůh ví, jsem dosti odměněn!"	Ale slavík poděkoval, dostalot' se mu již dosti odměny. "Viděl jsem slzy v očích císařových, to jest pro mne poklad nejdražší! Císařovy slzy mají podivuhodnou moc! Bůh ví, že jsem dosti odměněn.	Ale slavík poděkoval, dostalot' se mu již dosti odměny. "Viděl jsem slzy v očích císařových, to jest pro mne poklad nejdražší! Císařovy slzy mají podivuhodnou moc! Bůh ví, že jsem dosti odměněn.

<p>"Toť ta nejmilostivější upejpavost, kterou znám!" pravily všechny dámy, vzavše vody do úst, když někdo s nimi mluvil, neb chtěly míti hlásek, jako slavík, (...)</p>	<p>"To ta nejmilostnější upejpavost, kterouž znám," prohlašovaly se dvořanky po celé síni a braly vody do úst, aby klokotaly, kdyby na ně někdo promluvil, domnívajíce se, že budou klokati jako slavík; (...)</p>	---	<p>"Toť nejroztomilejší způsob, zalíbiti se," pravily dámy kolem a pak nabíraly vody do úst, aby vzlykaly, když někdo s nimi bude mluvit. Měly se pak rovněž za slavíky.</p>	<p>"Toť nejroztomilejší chování," říkaly dámy kolem, i braly si vodu do úst, aby klokotaly, když s nimi někdo mluvil. Domnívaly se, že jsou slavíci.</p>	<p>"Toť nejroztomilejší chování," říkaly dámy kolem, i braly si vodu do úst, aby klokotaly, když s nimi někdo mluvil. Domnívaly se, že jsou slavíci.</p>
<p>(...) ba i sluhové a služky dali vzkázati, že jsou nejvýše spokojeni, a to jest t přece velmi mnoho, jsou-li ti - neb za těžko jest jim zadost učiniti.</p>	<p>(...) ano, i sluhové a služky oznamovaly, že jsou docela spokojeni, což není maličkost, neboť tyto uspokojiti je obtíž největší.</p>	---	<p>Ba i sluhové a komorné vyslovily svou nejvyšší spokojenost, a to již něco znamená, neboť právě ti dělávají největší nároky.</p>	<p>Ba i lokajové a komorné dali ohlásiti, že také byli spokojeni, a to již něco znamená, neboť oni jsou nejvybíravější a dělají největší nároky.</p>	<p>Ba i lokajové a komorné dali ohlásiti, že také byli spokojeni, a to již něco znamená, neboť oni jsou nejvybíravější a dělají nároky.</p>
<p>Ba, slavík slavil slavný den.</p>	---	---	<p>Ba, slavík udělal skutečně štěstí.</p>	<p>Ano, slavík udělal opravdu štěstí.</p>	<p>Ano, slavík udělal opravdu štěstí.</p>
<p>(...) a když se dva potkali, oslovil první druhého: "sla" a tento onomu odpověděl: "vík," a pak vzdychnuvše si, porozuměli sobě;</p>	<p>(...) a na potkání pozdravovali se lidé, řkouce jeden: "sla" a druhý: "vík!" a pak povzdychnuvše si sobě porozuměli.</p>	---	<p>(...) a když se dva potkali, tu řekl jeden "sla" a druhý řekl "vík", pak zavzdychli a již si oba rozuměli.</p>	<p>(...) a když se dva lidé potkali, tu řekl jeden nic jiného nežli: "Sla" a druhý "vík!" a povzdechli a rozuměli si, (...)</p>	<p>(...) a když se dva lidé potkali, tu řekl jeden nic jiného nežli: "Sla" a druhý "vík!" a povzdechli a rozuměli si, (...)</p>
<p>ba jedenácte dětí dostalo jméno "slavík," žádné však z nich nemělo vlohy ku zpěvu.</p>	<p>Ano, jedenácte dítek městských dostalo jméno "slavík", než ani jediné z nich nemělo hlasu slavičího.</p>	---	<p>Ano jedenáct kramářských dětí bylo pojmenováno po slavíku, ačkoliv žádné z nich nemělo ani trochu hlasu.</p>	<p>(...) ba jedenáct hokynářových dětí bylo po něm nazváno, třeba nemělo ani jedno z nich nadání pro zpěv.</p>	<p>(...) ba jedenáct hokynářových dětí bylo po něm nazváno, třeba nemělo ani jedno z nich nadání pro zpěv.</p>

<p>(..) byla to skříňka s umělým slavíkem, jenž se měl rovnati živému, celý byl posázen drahokamy, rubíny a safíry (...)</p>	<p>(...) malý, umělecky shotovený slavíček ve skřínce uschovaný, jenž se měl podobati slavíku živému. Byl celý démanty, rubíny a safíry posetý (...)</p>	<p>(...) slavík napodobený, jenž skutečnému slavíku byl zcela podoben. Celý byl démanty, rubíny a jinými drahými kameny jako by poset.</p>	<p>(...) ležel v skřínce, umělý slavík, který měl živého napodobiti, ale byl hojně posázen démanty, rubíny a safíry.</p>	<p>(..) v krabici byl umělý slavík, který se měl vyrovnati tomu živému, ale byl úplně posázen diamanty, rubíny a safíry.</p>	<p>(...) v bedně byl umělý slavík, který se měl vyrovnati tomu živému, ale byl úplně posázen diamanty, rubíny a safíry.</p>
<p>(...) a jakmile se stroj natáhnul, zpíval umělý slavík podobně jak živý, pohybuje při tom ocáskem, třpytícím se zlatem a stříbrem.</p>	<p>a jakmile stroj uvnitř ptáčka ukrytý natažen a spuštěn byl, zazpíval dělaný slavík jednu píseň, již živý slavíček zpíval, a zpívaje třepetal ocáskem třpytícím se od zlata a stříbra a drahého kamení.</p>	<p>Když pak byl stroj v umělém ptáku natažen, počal tento zpívati jako opravdový slavík. Při tom pohyboval křídélky i hlavičkou jako by byl živ. Při každém pohnutí lesklo se vše na něm zlatem a stříbrem.</p>	<p>Sotva byl umělý pták natažen, mohl zazpívati jeden z těch kousků, které zpíval skutečný slavík, a přitom hýbal ocasem nahoru a dolů a plál stříbrem a zlatem.</p>	<p>Když's jej natáhl, zpíval jeden z kousků, které zpíval skutečný slavík, a při tom hýbal ocáskem nahoru dolů a stkvěl se stříbrem a zlatem.</p>	<p>Když's jej natáhl, zpíval jeden z kousků, které zpíval skutečný slavík, a při tom hýbal ocáskem nahoru dolů a stkvěl se stříbrem a zlatem.</p>
<p>Slavík císaře japonského jest chud v porovnání s oním císaře čínského.</p>	<p>Slavík císaře Japonského, je chudák proti slavíku císaře Čínského.</p>	<p>Slavík císaře žaponského jest chudý proti slavíku císaře čínského.</p>	<p>Slavík císaře Japonského jest chudý proti slavíku císaře Čínského.</p>	<p>Slavík císaře Japonského je chudý proti slavíku císaře Čínského.</p>	<p>Slavík císaře Japonského je chudý proti slavíku císaře Čínského.</p>
<p>"Nyní musí oba zpívati, bude to dvojzpěv posud neslyšený."</p>	<p>"A teď budou oba spolu zpívati! Toť bude nejkrásnější dvojzpěv!"</p>	<p>"Musí zpívati oba slavíci společně! To bude překrásný dvojzpěv!"</p>	<p>"Teď musí zpívati spolu, jaké to bude duetto!"</p>	<p>"Nyní ať zpívají spolu, to bude duetto!"</p>	<p>"Nyní ať zpívají spolu, to bude duetto!"</p>

nesouhlasili však, jelikož každý zpíval dle svého způsobu. Skutečný slavík pokud uměl, a umělý, seč byl.	ale dvojjpěv jejich se nepovedl, neboť živý slavík zpíval jako skutečný pták a slavík uměle udělaný zpíval jako stroj zpěváci.	Ale nešlo to, protože živý slavík zpíval tak, jak mu zobáček narostl, a ten umělý slavík zase tak, jak sestavené měl kolečka a válečky v sobě.	ale nešlo to nijak dobře, neboť skutečný slavík zpíval sle svého způsobu a umělý pták podle válečků.	ale nijak to nešlo, neboť skutečný slavík zpíval podle svého způsobu, kdežto umělý pták podle válečku, který byl do něho vložen.	ale nijak to nešlo, neboť skutečný slavík zpíval dle svého způsobu, kdežto umělý pták podle válečku, který byl do něho vložen.
Tohoto ale jeden hudec chválil řka: "Ten jest velmi pozorný, zadržuje takt a zpívá docela dle mé školy."	"Tím není tento vinen," pravil opatrovník umělého slavíka, "on se nespouští taktu, a vzdělán jest dle mé školy."	"Není vinen!" pravil dvorní kapelník, "zachovává takt zcela dobře. Jest dobře vyškolený!"	"Ten tím vinen není," říkal mistr, jenž řídil hru, "ten je zvlášť jistý v taktu, jeť docela z mé školy."	"Ten za to nemůže," pravil jeho zhotovitel, "můj slavík je pevný v taktu a je přec z mojí školy!"	"Ten nemá žádné viny," pravil jeho zhotovitel, "můj slavík je pevný v taktu a je přec z mojí školy!"
(...) císař ale pravil, aby nyní opět živý slavík zpíval - - avšak kde byl tento? Nikdo nepozoroval, že byl otevřeným oknem vyletěl zpět do zeleného lesa.	(...) ale císař byl toho mínění, aby jednou opět zazpíval slavíček živý - však ale nebylo ho tam. A kde byl? Nepozorovaně odletěl oknem otevřeným do zeleného háje.	(...) avšak císař nařídil, aby živý slavík opět zpíval - leč kde ten byl? Nikdo z přítomných nepozoroval, že vyletěl oknem do zeleného háje.	(...) ale císař mínil, aby nyní opět živý slavík něco přednesl. - Ale kam se ten poděl? Nikdo si nevšiml, že otevřeným oknem vyletěl pryč, ke svým zeleným lesům.	(..) ale císař mínil, že by zase měl živý slavík něco zazpívat - ale kam se ten poděl? Nikdo nepozoroval, že vyletěl otevřeným oknem ven, do svých zelených lesů.	(..) ale císař mínil, že by zase měl živý slavík něco zazpívat - ale kam se ten poděl? Nikdo nepozoroval, že vyletěl otevřeným oknem ven, do svých zelených lesů.
"nejlepšího ptáka máme posud!"	"Ostatně posud tu máme nejlepšího zpěváka,"	"nejlepšího ptáka však máme posud!"	"Nejlepšího ptáka máme přece,"	"Nejlepšího ptáka přece máme!"	"Nejlepšího ptáka však přece máme!"
Nebo pozorujte, vzácná společnosti, a zvláště nejmilostivější náš císaři! U skutečného slavíka nemohu přec předvídati, co bude zpívati - u umělého toho ptáka ale jest vše	Račte jen uvážiti vzácná společnosti a předkem Vaše Císařská Milost! Nikdy nelze udati u živého slavíka, jak zpěv a píseň jeho postupovati bude, kdežto u	Kapelník pak nemohl se mu ani dosti vynadiviti chvále jej nade všecko. Konečně uznával umělého slavíka za mnohem dovednějšího	Neb račte nahlédnouti, moje panstvo a zvlášť vy, císařská Milosti přede všemi, u slavíka skutečného nelze nikdy vypočítati, co se může	Neboť, račtež pohlédnouti, pánové, a vaše vaše veličenstvo přede všemi! U skutečného slavíka nemůžeme si nikdy vypočítati, co přijde, ale u	Neboť, račtež pohlédnouti, pánové, a vaše vaše veličenstvo přede všemi! U skutečného slavíka nemůžeme si nikdy vypočítati, co přijde, ale u

určeno napřed; může se vysvětliti, otevřít a jeho stroj ukázat, jak jde, jak jedno kolo druhým pohybuje!	ptáka umělého každý tón již napřed určen jest. O něm jistě víme, co a jak zpívati bude. Můžeme si to vysvětliti, můžeme jej otevřít a stroj jeho viděti, jak jde a jak tón za tonem se vyvinuje.	nad živého slavíka a to zejména také pro jeho bohatý zevnějšek vyšperkovaný.	přihoditi, ale u ptáka umělého jest všechno přesně určité. Tak je to a jiné to nebude. Lze z toho počet složit, lze ptáka otevřít, výpočtem lidským dokázat a ukázat, jak válečky leží, jak se otáčejí, a jak se jedno z druhého vyvinuje.	umělého ptáka je všechno jisto! Tak se to má a ne jinak! Můžeme se o tom přesvědčiti, otevřít jej a ukázat lidskému rozumu, jak v něm leží válečky, jak jdou a kterak jedno vyplývá z druhého-!	umělého ptáka je všechno jisto! Tak tomu jest a ne jinak! Můžeme se o tom přesvědčiti, otevřít jej a ukázat lidskému rozumu, jak v něm leží válečky, jak jdou a kterak jedno vyplývá z druhého-!
A lid uslyšev jej, byl tak vesel, jako by se byl hodně napil čaje, neb tak obyčej v Číně, a pak volaje: "Tsing - tsing" - vzdvihoval druhé prsty kývaje.	a lid poslouchal s takovou rozkoší, jako by nejlepší čaj pil; neboť čaj je nejmilejší nápoj Číňanům; a všickni volali "o!" zvedajíce nad hlavou prst, kterým pokrmy ochutnávají a kývajíce hlavou jako pagody.	Lid slyše jeho zpěv, byl úplně unesen. "Oh!" volal jeden přes druhého. I zdvihli všickni ukazováčky do výše a kývali jimi. Tj. tak po čínsku.	(...) a slyšeli jej a byli tak rozjařeni, jako by se čajem opili, neboť to jest docela čínské. A všickni vykřikli "Ó!" a vztyčili prst do výše, což sluje "slikpot", a kývali při tom hlavami.	I slyšeli jej a byli tak blaženi, jakoby se byli opili čajem, - tak totiž to dělají v Číně. A všickni říkali: "Ó!" a zvedali ukazováčky obou rukou do výše a kývali hlavami.	I slyšeli jej a byli tak blaženi, jakoby se byli opili čajem, - tak totiž to dělají v Číně. A všickni říkali: "O!" a zvedali ukazováčky obou rukou do výše a kývali hlavami.
"Zpěv umělého ptáka zní hezky, ale něco mu schází, není tak dojmavý!"	"Umělý tento slavík zpívá hezky, skoro tak hezky jako živý, ale zpěv jeho není takový. Něčeho se nedostává, ale čeho nevím!"	"Jest ten zpěv pěkný a podobá se pěni skutečného slavíka, avšak přece jen něco mu schází. Co jen asi?"	"To zní ovšem docela pěkně, a dost podobně, ale něco tomu chybí, nevím jen co."	"Zní to dosti pěkně a podobá se také, ale něco tomu zchází, ani nevím, co!"	"Zní to dosti pěkně a podobá se také, ale něco tomu schází, ani nevím, co!"

<p>A hudec napsal dílo pětadvacet svazků silné a to o umělém slavíku, bylo to velmi učené a vznešené a plno nejtěžších a nejdelších slov čínských; a všichni lidé říkali, že to četli, sice by byli po večeři dostali bambusem na paty.</p>	<p>Nejvyšší císařský ptáčník sepsal dílo o umělém slavíku, pět a dvacet svazků silné, velice učené a přeplněné nejtěžšími čínskými slovy a průpověďmi, a všichni Číňané dokládali, že to dílo četli a jemu rozuměli; jinak byli by bývali hlupáci a byli by dostali bambuskou na břich.</p>	<p>---</p>	<p>Mistr hry napsal dvacet pět silných svazků o umělém ptáku. Bylo to dílo tak učené a tak dlouhé, jen se hemžilo nejtěžšími čínskými výrazy, že všichni lidé tvrdili, že je přečetli a rozuměli mu, nebo jinak byli by hloupí a byla by jim břicha našlapána.</p>	<p>Zhotovitel napsal dvacet pět svazků o umělém ptáku. Bylo to tak učené a tak dlouhé a psáno nejtěžšími čínskými slovy, a všichni lidé říkali, že to četli a že tomu porozuměli, neboť jinak by byli hloupí a císař by jim dal nabouchati na břicho.</p>	<p>Zhotovitel napsal dvacet pět svazků o umělém ptáku. Bylo to tak učené a tak dlouhé a psáno nejtěžšími čínskými slovy, a všichni lidé říkali, že to četli a že tomu porozuměli, neboť jinak by byli hloupí a císař by jim dal nabouchati na břicho.</p>
<p>Císař vyskočiv rychle z postele, dal svého lékaře zavolat, ten ale nevěděl si rady.</p>	<p>Císař vyskočiv z lože poslal pro svého životního lékaře; ale ten pomoci nevěděl.</p>	<p>Císař poděšen vyskočil z postele a kázal zavolat nejslavnějšího o lékaře. Leč ten nedovedl pomoci.</p>	<p>Císař vyskočil ihned z postele a dal si zavolat svého životního lékaře, ale co mohl ten pomoci!</p>	<p>Císař hned vyskočil z postele a dal zavolat svého osobního lékaře, ale co mohl ten pomoci!</p>	<p>Císař hned vyskočil s postele a dal zavolat svého osobního lékaře, ale co mohl ten pomoci!</p>
<p>Pak zavolali hodináře a tento prohlázel a proskoumav stroj drahně času, pravil konečně, že ho spraví, ale že se ho musí pak šetřiti, jelikož stroj jest již příliš upotřebený, a bylo by nemožno jej tak spraviti, by šel jako nový.</p>	<p>Bylo tedy posláno pro hodináře a konečně po dlouhém zpytování a rozumování hodinář trochu ptáka opravil, ale doložil, že ho musí šetřiti, že je stroj příliš spotřebován a že není možno aby jej spravil tak, aby vydával takový zpěv jako dříve.</p>	<p>Byl zavolán tedy hodinář. Ten prohlédl slavíka, rozložil celý stroj a počal jej opravovati. Opravoval jej den, dva dny, opravoval celý týden. Sestavil zase pak stroj, zkoušel - a slavík opět zpíval. Když byl s prací hotov, radil, aby byl</p>	<p>Pak posláno pro hodináře, a po dlouhém dotazování a mnohém vyšetřování sestavil tento aspoň poněkud ptáka, ale ihned doložil, že musí býti velice šetřen, neboť čípky byly již otřelé a bylo by nemožno vsaditi tam nové, tak aby</p>	<p>Potom poslal pro hodináře a ten po mnohých řečech a dlouhém prohlížení jakž takž uvedl ptáka do pořádku, ale řekl, že jest nutno šetřiti ho, neboť prý jsou čípky v něm ošoupány a že není možno vsaditi nové tak, aby hudba šla</p>	<p>Potom poslal pro hodináře a ten po mnohých řečech a dlouhém prohlížení jakž takž uvedl ptáka do pořádku, ale řekl, že jest nutno šetřiti ho, neboť prý jsou čípky v něm ošoupány a že není možno vsaditi nové tak, aby hudba šla</p>

		slavík šetřen, jelikož čípky jsou prý v něm porouchány a nových nelze zasaditi, má- li býti zpěv řádný.	hudba jistě hrála.	jistě.	jistě.
Tu nastal veliký smutek!	I nastal veliký zármutek; (...)	Zpráva ta naplnila všecky zármutekem.	I nastal veliký smutek!	Byl nad tím velký zármutek!	Byl nad tím velký zármutek!
Tak uplynulo pět let a v zemi nastal velký smutek, neb Číňané milovali a ctili nad míru svého císaře, a tento byl těžce nemocen a nemohl více dlouho žíti.	Po pěti letech přišel na říši nebeskou ještě větší zármutek. Císař, jehož veškeré obyvatelstvo mělo v úctě a v lásce veliké, ochuravěl a nebylo naděje, že na živu zůstane.	Uplynulo pět roků. V Číně nastal všeobecný smutek, neboť milovaný císař roznemohl se velmi nebezpečně. Lékaři pravili, že snad již nebude dlouho živ.	Uplynulo pět roků, když tu náhle celá země měla skutečnou příčinu k velkému smutku. Vážili si všichni svého císaře opravdu velice, a nyní se roznemohl a nemohl, jak se povídalo, déle býti živ.	Uplynulo pět let a celá země upadla opět ve smutek. Všichni měli svého císaře opravdu rádi a ten onemocněl a říkalo se, že se již neuzdraví.	Uplynulo pět let a celá země upadla opět ve smutek. Všichni měli svého císaře opravdu rádi a ten onemocněl a říkalo se, že již se neuzdraví.
Již byl zvolen nový císař, a lid se ještě tázal kavalíra, jak se daří starému císaři.	Nový císař byl již zvolen, (...) Ale starý císař posud neskonal.	Byl tedy zvolen nový císař, ač starý císař posud mrtev nebyl.	Nový císař byl již napřed zvolen, lid stál venku na ulici a ptal se dvořana, jak se daří jejich pánovi.	Nový císař byl již zvolen a lidé stáli venku na ulici a tázali se kavalíra, jak je s jejich císařem.	Nový císař byl již zvolen a lidé stáli venku na ulici a tázali se kavalíra, jak je s jejich císařem.
"Pst!"	---	---	"P"	"P!"	"P!"

<p>Bledý a studený ležel zde císař ve velké, nádherné své posteli, celý dvůr považoval ho za mrtvolu, a každý běžel, by se novému císaři představil, sluhové běhali semotamo, aby spolu hovořili, a služky štěbetaly při kávě.</p>	<p>(...) a starý nemocí sklíčený císař ležel celý bledý a studený v nádherném velkém loži jako mrtev. Dvořeniinstvo jej vskutku již za mrtvého mělo a opustivši jej spěchalo uvítat nově zvoleného císaře. I komorníci císařští odešli a komorné seděly společně při kávě hovor rozmanitý vedouce o tom, co se dítí má.</p>	<p>Bled a smuten ležel na svém nádherném lůžku, kolem něhož sametové a hedbávné záslony se zlatými třapci byly rozvěšeny.</p>	<p>Chladný a bledý ležel císař ve své veliké, nádherné posteli; celý dvůr ho měl za mrtvého a každý běžel, aby se pokořil novému císaři. Komorníci vyběhli, aby o tom pohovořili, a zámecké služby si ustrojily velikou kávovou společnost.</p>	<p>Studený a bledý ležel císař ve svojí veliké, nádherné posteli. Celý dvůr myslil, že jest mrtev a všichni spěchali pozdraviti nového císaře. Komorníci běželi ven, aby o tom hovořili, a služebné dávaly kávové dýchánky.</p>	<p>Studený a bledý ležel císař ve svojí veliké, nádherné posteli. Celý dvůr myslil, že jest mrtev a všichni spěchali pozdraviti nového císaře. Komorníci běželi ven, aby o tom hovořili, a služebné dávaly kávové dýchánky.</p>
<p>Ve výšce bylo okno, kterým slunce svítilo na císaře a umělého ptáka.</p>	<p>(...) trochu výše nad ložem bylo do pola otevřené okno, a měsíc svítil sinou září na císaře a na umělého slavíka.</p>	<p>Nad ložem bylo okno, jímž měsíček svítil na císaře a na umělého ptáka.</p>	<p>Hodně vysoko u stropu bylo otevřené okno, a měsíc svítil jim na císaře a na umělého ptáka.</p>	<p>Vysoko nahoře bylo okno otevřeno a měsíc svítil dovnitř na císaře a umělého ptáka.</p>	<p>Vysoko nahoře bylo okno otevřeno a měsíc svítil dovnitř na císaře a umělého ptáka.</p>
<p>Ubohý císař nemohl skorem dýchat, bylo mu, jakoby mu něco tížilo prsa a otevřev oči, spatřil vedle sebe smrt, mající na hlavě zlatou jeho korunu, v jedné ruce drahocennou šavli císařovu, v druhé nejskvostnější jeho prapor.</p>	<p>Churavý císař sotva dýchal; cítil na prsou svých těžkost velikou; otevřel oči a spatřil, že Morana lehla mu na prsa, že na hlavě jeho zlatoskvoucí korunu v pravé ruce zlatolistou jeho šavli a v levé nádherný prapor císařský.</p>	<p>Nemocný císař stěží dýchal. Zdálo se mu, že na hrudi jeho leží nesnesitelné břímě. I přimhouřil oči, a tu se zdálo, že jest to smrt, která jej tak tísní. Na hlavě měla zlatou jeho korunu, v jedné ruce</p>	<p>Ubohý císař nemohl ani dýchat; bylo mu, jako by mu něco leželo na prsou. Otevřel oči a tu viděl, že mu to Smrt sedí na prsou. Ta si nasadila jeho zlatou korunu a držela v jedné ruce zlatou šavli</p>	<p>Ubohý císař nemohl téměř ani vydechnouti, bylo mu, jakoby něco tížilo jeho hrud'. Otevřel oči a spatřil, že to Smrt sedí na jeho hrudi, že má na hlavě jeho zlatou korunu a v jedné ruce drží císařovu zlatou šavli a ve druhé jeho</p>	<p>Ubohý císař nemohl téměř ani vydechnouti, bylo mu, jakoby něco tížilo jeho hrud'. Otevřel oči a spatřil, že to Smrt sedí na jeho hrudi, že má na hlavě jeho zlatou korunu a v jedné ruce drží císařovu zlatou šavli a ve druhé jeho</p>

		zlatou šavli císařovu a ve druhé jeho nejlepší korouhev.	císařskou a v druhé jeho nádhernou korouhev.	nádherný prapor.	nádherný prapor.
Kolem ze záhybů záclon vykukovaly podivné hlavy. Některé hezke, některé ošklivé; to byly císařovy dobré a zlé skutky, přicházejíc mu nyné na mysl, když se blížil smrti.	Kolem něco zíraly z pod záhybů záclon aksamitových nejpodivnější hlavy; některé byly ohyzdné, některé velmi spanilé; byly to zlé a dobré skutky císařovy hledíce naň, když se Morana vrhla na prsa jeho.	Ze záhybů záclon vyhlédaly rozmanité hlavy. Některé z nich byly ošklivé, jiné zase přívětivé a milé. Byly to dobré i zlé skutky císařovy, které se mu nyní zjevily, když smrt' seděla již na jeho prsou.	Ze záhybů velkých sametových nebes kolem se dívaly podivné hlavy, některé velmi ohyždné, jiné mír slibující a jemné. Byly to všechny dobré i zlé skutky císařovy, které se naň teď, kdy Smrt seděla na jeho srdci, dívaly.	A kolem dokola vyhlížely ze záhybů velkých sametových závěsů okolo postele podivné hlavy, některé velmi ohyždné, jiné zas tak krásné a milé. Byly to všechny zlé i dobré skutky císařovy; dívaly se na něj, nyní, když Smrt seděla na jeho srdci.	A kolem dokola vyhlížely ze záhybů velkých sametových závěsů okolo postele podivné hlavy, některé velmi ohyždné, jiné zas tak krásné a milé. Byly to všechny zlé i dobré skutky císařovy; dívaly se naň, nyní, když Smrt seděla na jeho srdci.
"Hudba, hudba!" volal císař. "Malý hezký ty umělý zlatý slavíku! Zpívej přece, zpívej! dal jsem ti zlato a skvosty, pověsil jsem ti i vlastní zlatý střevec okolo krku, zpívej přece, zpívej!"	"Hudbu sem! Hudbu!" vykřikl císař. "Zpívej! Zpívej můj rozmilý slavíčku! Dal jsem ti hojně zlata a skvostův, dal jsem ti na krk svůj zlatý střevec; zpívej! Zpívej!"	"Hudba hudba!" křičel císař. "Ty malý, milý zlatý ptáčku, zpívej, slyšíš? Zpívej, zpívej přeč! Vždyť jsem tě obdařil zlatem a nejvzácnější mi skvosty!"	"Hudbu! Hudbu!" křičel císař. "Ty malý, milý, zlatý ptáčku, ó, zpívej, zpívej! Dal jsem ti zlato a klenoty, zavěsil jsem ti i svou zlatou trepku kolem krku, zpívej, ó, zpívej!"	"Hudbu! Hudbu!" křičel císař. "Ty malý, rozkošný zlatý ptáčku! Zpívej přeč, zpívej! Dal jsem ti zlato a drahokamy, sám jsem ti pověsil svoji zlatou bačkoru okolo krku, tož zpívej, zpívej!"	"Hudbu! Hudbu!" křičel císař. "Ty malý, rozkošný zlatý ptáčku! Zpívej přeč, zpívej! Dal jsem ti zlato a drahokamy, sám jsem ti pověsil svoji zlatou bačkoru okolo krku, tož zpívej, zpívej!"
Slavík ale nezpíval, vždyť zde nikoho nebylo, kdo by jej natáhl, a jinak nezpíval.	Než umělý pták slavík mlčel; nebylo tu nikoho, kdož by jej byl spustil a proto mlčel.	Ale ptáček mlčel. Nikdo v něm stroje nenatáhl, a proto nemohl zpívat.	Ale pták mlčel. Nebylo zde nikoho, kdo by jej natáhl, a jinak nezpíval.	Ale pták stál tíše, nebyloť tu nikoho, kdo by jej natáhl, a on jinak nezpíval.	Ale pták stál tíše, nebyloť tu nikoho, kdo by jej natáhl, a on jinak nezpíval.

Tu zazněl z okna okouzlující zpěv živého mladého slavíka, (...)	Tu pojednou blíže okna otevřeného zazněla píseň přelíbezná.	Z nenadání zahlaholil za oknem překrásný zpěv.	Tu zazněl najednou, u samého okna, nejnádhernejší zpěv.	Vtom zazněl u samého okna překrásný zpěv.	Vtom zazněl u samého okna překrásný zpěv.
živého mladého slavíka, sedícího venku na stromě, on byl se dozvěděl o nouzi císařově, a přišel, aby jej potěšil a zmužil.	Živý slavíček seděl na větvičce; před chvílkou dověděl se o těžké nemoci císařově, nemeškal přiletět, aby písní svou vlil do srdce živoucí kapky útěchy a naděje, (...)	Na větévece seděl opravdový slavík. A ten zpíval. Dověděl se o nemoci císařově a proto přiletěl. Chtěl ho v nemoci zpěvem potěšiti.	Byl to zpěv živého slavíka, který seděl venku na větvi. Uslyšel o bídě svého císaře a přišel, aby mu dodal zpěvem svým útěchy i naděje.	Byl to náš živý slavíček, který seděl venku na větvi; slyšel o smutku císařově, i přišel, aby jej svým zpěvem potěšil a vzbudil v něm nové naděje.	Byl to náš živý slavíček, který seděl venku na větvi; slyšel o smutku císařově, i přišel, aby jej svým zpěvem potěšil a vzbudil v něm nové naděje.
A čím dále zpíval, tím rychleji mizely hlavy ze záclon, a krev pak proudila opět čileji v císaři, a smrt sama prosila (...)	(...) a zpíval tak mocně, že postavy na císaře zírající bledly, že mu krev rychleji kolovati začala a že sama Morana naslouchajíc zpěvu líbeznému (...)	A čím dále zpíval, tím více bledly příšerné zjevy, tím rychleji počala v těle císařově proudit krev. A smrt naslouchajíc zpěvu líbeznému, kývala hlavou (...)	A jak zpíval, bledla strašidla víc a více, rychleji proudila krev v slabém těle císařově, ba sama Smrt poslouchala (...)	A jak zpíval, bledly postavy více a více, krev rychleji a rychleji proudila ve slabém těle císařově, a Smrt naslouchala (...)	A jak zpíval, bledly postavy více a více, krev rychleji a rychleji proudila ve slabém těle císařově, a Smrt sama naslouchala (...)
A smrt dala vše za zpěv, nezpívalť slavík více vesele, zpíval klidněji, až se zpěv změnil v tichý, podivný nápěv; zpívalť o bílých růžích, rostoucích na tichém hřbitově, kde květinou kvetou, příjemně voníce, kde tráva se zelená, pokropena jsouc slzami truchlících - (...)	A Morana dala za zpěv všechny klenoty císařské, jež v rukou svých měla, a slavíček zpíval dále, zpíval o tichém hřbitovu, kdež bílé růže kvetou, keř bezový vůni líbeznou vydává a zelená tráva slzami hořekujících	Smrt za každou píseň dala jeden z těchto klenotův. Aby smrt potěšil, zazpíval o tichém hřbitovu, kde bílé růže kvetou, kde voní čeřík a kde tráva jest zavlažována slzami pozůstalých.	A Smrt dala každý klenot za jednu písničku, a slavík neumdlával a zpíval. Zpíval o tichém hřbitově, kde rostou bílé růže, kde voní bez a kde je čerstvá tráva zkrápěna slzami těch, kteří po nich zůstali.	A Smrt dala za každou sloku písně jeden klenot a slavík ještě dále zpíval a pěl o tichém hřbitůvku, kde rostou bílé růže, kde voní křoviny a kde svěží tráva jest zavlažována slzami pozůstalých.	A Smrt dala za každou sloku písně jeden klenot a slavík ještě dále zpíval a pěl o tichém hřbitůvku, kde rostou bílé růže, kde voní křoviny a kde svěží tráva jest zavlažována slzami pozůstalých.

	jako perličkami se zdobívá.				
(...) - tu se stýskalo smrti po tomto jejím sídle a tiše se zvednouc, vznášela se jako studená, bílá mlha oknem ven.	Slavík zpíval tak mocně, že Moranu překonala touha po jejím tichém sadu a že zmizela oknem jako bledý, chladný stín.	Smrt' zatoužila po své zahradě a zmizela jako bělavá mlha nad vodami v záři sluneční.	Tu uchvátila Smrt touha po její zahradě, a odvanula jako studená, bílá mlha oknem ven.	Tu Smrt, jata touhou po své zahradce, vznesla se jako chladná, bílá mlha vzhůru a oknem ven.	Tu pojala Smrt touhu po svojí zahradce a jako chladná, bílá mlha vznesla se vzhůru a oknem ven.
"Díky, díky!" pravil císař, "nebeské ty ptáče, znám tě dobře, vypověděl jsem tě ze své země, a přece si zaháněl okouzlujícím svým zpěvem podivné obličejě záclonové, ano zahrals i smrt'. Jak se ti odměním?"	"Díky, díky" zvolal císař. "Díky tobě, malý, nebeský zpěváčku! Znáš tebe velmi dobře, dal jsem tě ze své říše vyhnati; než tys zapudil zpěvem svým příšerné postavy od lože mého a zahrals jsi Moranu od srdce mého! Jak se tobě odplatiti mám?"	"Díky, nejvřelejší díky!" pravil císař, "roztomilý ptáčku můj! Znáš tě! Vypověděl jsem tebe z města i ze říše své, a tys zapudil příšery od mého lože, zapudil's i strašlivou smrt! Kterak se ti mohu odměniti?"	"Díky, díky!" zavola císař, "ty nebeský ptáčku, ó, znám tě, znám! Tebe jsem vypověděl z říše své i země, a ty jsi právě odzpíval zlé duchy od mého lože, i Smrt z mého srdce jsi zahrals! Jak se ti mám odměniti?"	"Díky, díky tobě!" řekl císař, "ty nebeský ptáčku, však já tě znám. Tebe jsem vyhnal ze svojí země a říše, a přec jsi svým zpěvem odčaroval ty ošklivé duchy od mojí postele, odehnal si Smrt z mého srdce! Jak se ti odměním?"	"Díky, díky tobě!" řekl císař, "ty nebeský ptáčku, však já tě znám. Tebe jsem vyhnal ze svojí země a říše, a přec jsi svým zpěvem odčaroval ty ošklivé duchy od mojí postele, odehnal si smrt z mého srdce! Jak se ti odměním?"
"Dosti jsi se mi už odměnil!" pravil slavík, "neb vykouzli jsem z tvých očí slze, když jsem po prvé před tebou zpíval, a to nezapomenu, to jsou skvosty, oblažující pěvce! Spi nyní, občerstvi a posilni se! Zazpívám tobě něco-"	"Od tebe již odměnu mám!" pravil slavík. "Viděl jsem slzy v oku tvém zpívaje tu poprvé, a to nikdy nezapomenu. Slza radostná vlašívá srdce pěvcovo - ale nyní usni! Ať tobě spánek tichý život a zdraví navrátí! Já tobě zazpívám a v spánek tě	"Již jsem odměněn!" pravil slavík. "Viděl jsem slzy v oku tvém, když jsem poprvé před tebou zpíval. TO jsou klenoty, které nejvíce potěší pěvce. Avšak nyní usni již a posilni se spánkem. Budu zpívati, abys příjemněji	"Dosti jsem odměněn," pravil slavík, "slzy prolévaly tvé oči, když jsem ti zpíval po prvé; toho nikdy nezapomenu, to jsou drahokamy, které lahodí srdci zpěváka. Ale spi nyní, buď svěží a zdrav!"	"Odměnil ses mi již!" řekl slavík, "slzy v tvých očích byly mně odměnou, když jsem poprvé zpíval, a toho ti nikdy nezapomenu! Jsou to drahokamy, které lahodí srdci zpěvákovi, ale nyní spi a osvěž se a posilni! Budu ti zpívati!"	"Odměnil ses mi již!" řekl slavík, "slzy v tvých očích byly mně odměnou, když jsem poprvé zpíval, a toho ti nikdy nezapomenu! Jsou to drahokamy, které lahodí srdci zpěvákovi. Ale nyní spi a osvěž se a posilni! Budu

	ukolíbám!"	mohl spáti.	Ukolébám tě!"		ti zpívati!
"Ty u mne navždy zůstaneš!" pravil císař, "máš zpívati, kdy ti libo, toho umělého ptáka ale roztluku na tisíc kusů!"	"Zůstaneš u mě, slavičku!" pravil císař. "Budeš mi zpívati po vůli své, a uměleckého ptáka dám rozsekati na sto kusů."	"Na vždy musíš u mne zůstati," pravil císař, "budeš zpívati, kdy budeš chtít. A umělého slavíka roztluku."	"Musíš stále u mne zůstati," pravil císař, budeš zpívati jen, kdykoliv se ti zlíbí, a umělého ptáka rozbiji na tisíc kusů!"	"Navždy musíš zůstati u mne!" pravil císař. "Budeš zpívati jenom tehdy, když budeš chtít, a toho umělého ptáka rozbiju na tisíc kousků."	"Navždy musíš zůstati u mne!" pravil císař. "Budeš zpívati jenom tehdy, když budeš chtít, a toho umělého ptáka rozbiju na tisíc kousků."
"Nikoliv!" odpověděl slavík, "vždyť dobře zpíval, pokud mohl! Podrž si ho posud. Nelíbí se mi, bydleti v zámku, avšak přijdu, když budu mít sám chuť, pak ti k večeru na oné větvi něco zazpívám, abys se rozveselil a rovněž i zamyslí! Zazpívám ti o šťastných i nešťastných; dobrých i zlých, o všem, co nevíš!"	"Nečiň toho," pravil slavík, "seč byl, činil. Podrž si ho! Já nemohu v zámku bydleti, ale dovol, aby ch přicházel sem, když se mi líbiti bude. Podvečer budu sedati na větvi před oknem a budu zpívati, abys se rozveselil i zamyslí. Zpívati budu o lidech vlašných a nešťastných, o dobrém a zlém, jež tobě tajemstvím jest."	"Nečiň tak," radil slavík, "snažil se, seč byl. Já nemohu však v zámku bydleti, ale vždy k večeru sem přiletím a zazpívám ti, abys se potěšil a obveselil. Budu pěti o blažených i o těch, kteří trpí, budu pěti o dobrých i zlých, o nichž ty nevíš."	"Nedělej toho!" pravil slavík, "to dobré, co mohl, přece provedl; ponech si jej jako dříve! Já neumím bydleti v zámku, ale dovol, abych přišel, kdykoliv mne chuť sama k tomu dožene! Pak budu večer tam u okna seděti na větvi a ti zpívati, abys byl veselý, ale spolu aby ses zadumal. Budu zpívati o šťastných i o těch, kdo trpí, budu zpívati o dobru a zlu, které před tebou utajují."	"Nečiň toho!" řekl slavík. "Vždyť udělal tolik dobrého, co dovedl! Podrž si jej jako dosud! Nemohu bydleti v zámku, ale dovol, ať přijdu, až budu mít sám chuť, i budu k večeru sedati tady na větvi u okna a zpívati tobě, aby ses rozveselil a také zamyslí. Budu zpívati o šťastných a také o těch, kteří trpí. Budu zpívati o dobrém i zlém, které tě tajně obklopuje."	"Nečiň toho!" řekl slavík. "Vždyť udělal tolik dobrého, co dovedl! Podrž si jej jako dosud! Nemohu bydleti v zámku, ale dovol, ať přijdu, až budu mít sám chuť, i budu k večeru sedati tady na větvi u okna a zpívati tobě, aby ses rozveselil a také zamyslí. Budu zpívati o šťastných a také o těch, kteří trpí. Budu zpívati o dobrém i zlém, které tě tajně obklopuje."
"Za jedno tě prosím! Nepovídej nikomu, že máš malého ptáčka,	"Za to tě však prosím! Nevypravuj nikomu, že máš ptáčka,	"Toliko za jedno tě prosím!" pravil slavík, "nevypravuj	"O něco tě prosím! Nevypravuj nikomu, že máš malého	"O jedno tě prosím! Neříkej nikomu, že máš ptáka,	"O jedno tě prosím! Neříkej nikomu, že máš ptáka,

<p>který ti vše sdělí, pak se vše zlepší!"</p>	<p>jenž tobě všechno povídá. Pak bude lépe!"</p>	<p>nikomu, že máš upřímného ptáčka, který ti vše poví. Tak bude nejlépe!"</p>	<p>ptáčka, jenž ti všechno poví, pak bude vše ještě lépe!"</p>	<p>který ti všechno poví! Potom bude ještě lépe!"</p>	<p>který ti všechno poví! Potom bude ještě lépe!"</p>
<p>Tu se vrátili sluhové a dvůr, aby se podívali na mrtvého svého císaře; - - ba, tu stáli a dívali se - a císař pravil: "Dobré jitro!"</p>	<p>Tu vstoupili do komnaty služebníci, aby ohledali mrtvolu císařovu; - - stáli tu, a císař je pozdravil: "Dobré jitro, pánové!"</p>	<p>Přišli sluhové hodlající se na mrtvého císaře podívat. Kdo vypraví však, kterak se ulekli vidouce císaře úplně uzdraveného a slyšíce jej blahosklonně říci: "Dobré jitro!"</p>	<p>Sluhové vešli, aby se podívali na svého mrtvého císaře - ale bylo jako vyjevení, když je císař uvítal: "Dobré jitro!"</p>	<p>Služebníci vešli, aby se podívali na svého mrtvého císaře. - Zarazili se a císař pravil: "Dobré jitro!"</p>	<p>Služebníci vešli, aby se podívali na svého mrtvého císaře. - Zarazili se a císař pravil: "Dobré jitro!"</p>

Příloha č. 43

Extrahované části všech zmiňovaných překladů textu Povídka o matce (*Historien om en Moder*, 1848) pro porovnání.²⁸²

Matka	Povídka o matce	Matka	Matka	Matka	Povídka o matce	Povídka o matce
1871	1872	1874	1875	1900	1901	1914
Český lev	Výbor veškerých	B. Peška	Moravská orlice	Národní listy	Světové vydání	Světové pohádky
Eduard Valečka	K. B. Kober	J. M. Boleslavský	anonym	Fr. Sekanina	Jaroslav Vrchlický	Gustav Pallas
Seděla matka u svého děťátka majíc strach, že by jí zemřítí mohlo.	Sedí tu matka u svého malého dítěta, jsouc zarmoucen a a starostliva, že jí miláček zemře.	Seděla matka u svého děťátka majíc strach, že by jí zemřítí mohlo.	Seděla matička u svého dítěte a obávala se, že jí umře.	Kdysi v zimní noci seděla matka u lůžka svého nemocného dítěte. Byla nekonečně smutna, neboť umírala strachem, aby jí jedináček neumřel;	Matka seděla hluboce zarmoucena u postýlky svého malého dítěte, které bylo nemocno na smrt.	Matka seděla u svého děťátka. Byla velmi smutná, velmi se bála, že jí zemře.
I bylo vskutku velmi bledé a dýchalo tak hluboce, jakoby vzlykalo, očičky se již zavřely a matinka hleděla ještě smutněji na to malé stvořeníčko.	Dítě bylo tak bledé, malá očka se zavřela, a dýchalot tak klidně a někdy tak z hluboka, jako by vzdýchalo; a matka pohlížela ještě smutněji na toto malé stvoření.	I bylo vskutku velmi bledé, dýchalo tak hluboce, jakoby vzlykalo, očičky se již zavřely, a matinka hleděla ještě smutněji na to malé stvořeníčko.	I bylo skutečně velmi bledé, oddychovalo tak zhluboka, jakoby se mu srdéčko utrhnutí chtělo , očka se již zavřela, a matička pohlížela ještě smutněji na to maličké stvoření.	(...) dítě, velice bledé, mělo oči zavřeny, dýchalo namáhavě a chvílemi hluboký vzdech vycházel z jeho slaboučkých prsou.	Tvářinky dítěte byly bledé a zsinalé, oči zavřeny, tichý a mdlý splýval dech, přerušovaný jen chvílemi hlubokým, zasténání se podobající m oddechnutím. Vždy smutněji pozorovala matka svého malého	Bylo tak bledé, očka se mu zavřela, dýchalo tak slabě a občas vydechlo zhluboka, jakoby zavzdychlo, a matka se pak dívala ještě bolestněji na svého miláčka.

²⁸² vlastní výzkum

					miláčka.	
Někdo klepal na dveře, i vešla chudá, stará žena, zahalená v houni; neboť jí zíblo a houně hřeje velmi. Vždyť byla přímá zima; venku vše ledem a sněhem, i vítr vál nepříjemně do očí.	Zaklepáno na dveře, a tu vstoupil chudý, starý muž, zahalen jako v houni, neb tato dělá teplo, a jemu byla zima. Vždyť studená byla zima; venku bylo vše ledem a sněhem pokryto a vichr burácel, že to páliho do obličej.	Někdo klepal na dveře, i vešla chudá, stará žena, zahalena v houni; neboť jí záblo, a houně hřeje velmi. Vždyť byla krutá zima; venku pokryto vše ledem a sněhem, i vítr vál nepříjemně do očí.	Kdosi zaklepal na dveře a vstoupila do chaloupky chudobná, stará žena, zahalená v houni, nebo jí záblo a houně hřeje dobře. Vždyť byla zima, že to praštělo; venku pokryto bylo všecko ledem a sněhem, a mrazivý vítr šlehal nemilosrdně do očí.	Kdosi zaklepal na dveře; nějaký chudák stařeček vešel. Byl zahalen v teplou koňskou houni, ale proto přece chvěl se po celém těle zimou, neboť venku zuřil vítr a led a sníh hvízdal divokou melodií.	Vtom bylo zaklepáno na dveře, a vešel chudý, starý muž, který na pohled byl zahalen do veliké koňské houně. Taková udržuje v teple, a tepla měl ubožák zapotřebí, bylat' zima, venku všecko pokryto ledem a sněhem, a drsný vichr fičel člověku vstříc.	Tu kdosi zaklepal na dveře. Vešla chudá stařenka, zahalená do jakési veliké koňské houně, neboť ta hřeje a ona se potřebovala zahřáti, když venku byla taková zima. Všechno venku bylo pokryto sněhem a ledem a vítr dul, až to řezalo do obličej.
postavila hrneček s pivem do kamen, aby se jí stařena zahřála	postavivši pivo v malém hrnci na kamna, aby se pro něho ohřálo	postavila hrneček s pivem do kamen, aby se jí stařena zahřála	postavila hrnek s vínem na kamna, aby se jí stařena zahřála	naplnila hrneček pivem a postavila jej na kamna ohřát	postavila matka trochu piva v malém džbáněčku do trouby, aby je pro cizince ohřála	postavila pivo v malém hrnečku do kamen, aby se pro stařenku ohřálo.
"Myslíš také, že mně bude zachováno?" "pravila k ženě matka. "Dobry Bůh mně je snad předce ponechá?"	"Nedomníváš se snad též, že mi bude zachováno?" "pravila máti, "milý Bůh mi ho přec neodejme?"	"Myslíš také, že mně bude zachováno?" "pravila k ženě matka. "Dobry Bůh mně je snad předce ponechá?"	"Zdali myslíš, že okřeje?" tázala se stařeny matka. "Snad mi ho dobrý bůh přec k sobě nepovolá?"	"Myslíš, že je mohu zachránit?" otázala se. "Ponechá mi je Všemohoucí?"	"Nemyslíš, že se opět uzdraví?" Ach, Pánbůh mi je přec nevezme!"	"Nemyslíš, že mi zůstane na živu?" pravila. "Pánbůh mi ho nevezme!"

A stařena - byla to sama smrt - kývala tak podivně, což by i dobře jako ne znamenalo.	A starý muž, vždyť to byla již smrt', podivně kýval, znamením to ani i nikoliv.	A stařena - byla to sama smrt - kývala tak podivně, což by i dobře jako ne znamenalo.	A stařenka - byla to smrt sama - kývala hlavou tak podivně, a neřekla ani tak ani tak.	Stařeček onen byla Smrt'.* Bez odpovědi potřásl hlavou, což mohlo znamenat obojí: ano i ne.	Ale stařec - byla to sama Smrt - přikývl tak podivně, že mohlo to znamenati ano i ne.	A stařena - byla to sama Smrt - pokyvovala tak podivně, že to mohlo právě tak dobře značiti "ano" jako "ne".
---	---	---	---	*V dánských pohádkách representuje Smrt' muž.	---	---
"Co jest to?" vykřikla a hleděla na všechny strany; - ale stařena byla pryč, i jejího dítěte tu nebylo. Ona je s sebou vzala.	"Co to?" pravila, pohlížejíc na všechny strany; starý muž ale zmizel a malé její dítěte tu nebylo, on je vzal s sebou, (...)	"Co jest to?" vykřikla a hleděla na všechny strany; - ale stařena byla pryč, i jejího dítěte tu nebylo. Ona je s sebou vzala.	"Co to?" vykřikla najednou a pohlížela na všechny strany; - ale stařena byla pryč a její dítě, kde nic tu nic. Stařena je vzala s sebou.	"Bože můj, co to?" vyskočila náhle matka a rozhledla se po všech koutech; stařec i s dítětem zmizeli.	"Co je to?" zvolala a rozhlížela se na všechny strany. Ale stařec byl ten tam, a její miláček též, vzal' jej s sebou.	"Copak je to?" pravila rozhlížeje se na všechny strany. Ale stařeny tu již nebylo a také děťátka tu již nebylo. Vzala si je s sebou.
V koutku visely a vrzaly hodiny, bác! Těžké závaží sběhlo až k zemi, i hodiny pak zůstaly tiše státi.	(...) a tam v koutě docházely hodinky, velké olovo spouštělo se právě až k zemi - bác! A tu se zastavily i hodiny.	V koutku cvakaly a vrzly hodiny, bác! Těžké závaží sběhlo až k zemi, i hodiny pak zůstaly tiše státi.	V koutě visely hodiny; najednou vrzly a bác! Těžké závaží sběhlo na zem a hodiny se zastavily.	V koutě hodiny jednotvárně tikaly, však najednou spadla obě závaží na zem a ručičky se zastavily.	Tam v rohu hrčelo a hrčelo veliké olověné závaží starých hodin, sjelo až na podlahu, a Bum! Vtom se hodiny zastavily.	A v koutě hrčely a hrčely staré hodiny, staré olověné závaží letělo až k zemi a: Bum! Hodiny se zastavily.
Tu venku, v sněhu seděla žena ve dlouhých černých šatech a pravila: "Smrt byla ve tvé světnici, já ji viděla odsud	Venku v sněhu seděla žena v dlouhých černých šatech, pravíc: "Smrt' byla v tvém pokoji, viděla jsem ji s malým	Tu venku, v sněhu seděla žena ve dlouhých černých šatech a pravila: "Smrt byla ve tvé světnici, já ji viděla odsud	Kde se vzala, tu se vzala, venku ve sněhu seděla žena v dlouhých černých šatech a pravila: "Smrt byla	Venku seděla jakási žena ve sněhu; byla oděna dlouhým černým prostým šatem. Řekla matce: "Smrt byla v tvém	Venku v sněhu seděla žena v dlouhý černý šat oblečená a pravila: "Smrt byla v tvé jizbě, viděla jsem ji, jak utíkala	Venku ve sněhu seděla jakási žena v dlouhých, černých šatech. Pravila: "Smrt byla v tvé jizbě, viděla jsem, jak odchází s tvým

spěchati s děckem tvým. Pádí ona rychleji než vítr, a co jednou vzala, více nenavráti. "	tvým dítětem prchati, kráčí rychleji než vítr, nevrátí nikdy více co jednou vzala!	spěchati s děckem tvým. Pádí ona rychleji než vítr, a co jednou vzala, více nenavráti. "	ve tvé chaloupce, viděla jsem ji odtud utíkat s tvým dítětem. Běží rychleji než vítr, a co jednou vzala, to už nevrátí. "	domečku; viděla jsem ji vycházet odtamtud s dítětem, které hbitě unášela.; letěla rychleji než vítr a nikdy nevrací, čeho se uchopí.	odtud s tvým dítětem; ta kráčí rychleji než vítr a nikdy již nevrátí, co unesla. "	děťátkem. Kráčí rychleji nežli vítr a nikdy nepřinese zpět, co vzala!"
"Ukaž mně cestu, a já ji najeznu."	"Rci mi jen, kterou se ubírala cestou! (...) Naznač mi cestu, já ji dohoním."	"Ukaž mě cestu, a já jí najeznu."	"Ukaž mi cestu a najdu, ji třeba na konci světa."	"Pověz mi cestu, kam ubíhala; jen to mi řekni a jí ji najdu již..."	"Řekni mi jen, kterou se dala cestou," prosila matka naléhavě. "Jen budu-li vědět cestu, však ji najeznu."	"Pověz mi jenom, kterou cestou šla!" pravila matka. "Pověz mi cestu, však já jí najeznu!"
"Cestu znám," odvětila paní v černém šatě, "ale dříve, nežli ji povím, musíš mně všecky ty písňe zazpívati, kterými jsi své děcko ukolébávala . Poslouchávala jsem je, neboť mám v nich zalíbení. Jsem noc; viděla jsem tvé slzy, když jsi ony písňe zpívala."	"Cestu ovšem znám!" pravila žena v černých šatech, "než ti ji ale řeknu, předzpívej mi dříve všechny písňe, kteréš svému dítěti zpívala! Miluju ty písňe, slychala jsem je dříve, jsemť noc, viděla jsem tvé slze, když jsi zpívala."	"Cestu znám," odvětila paní v černém šatě, "ale dříve, nežli ti ji povím, musíš mně všecky ty písňe zazpívati, kterými jsi své děcko ukolébávala . Poslouchávala jsem je, neboť mám v nich zalíbení. Jsem noc; viděla jsem tvé slzy, když jsi ony písňe zpívala."	"Cestu znám," odpověděl a žena v černém rouše, "ale dříve než ti ji ukážu, musíš všecky písňe zazpívat, kterými si svoje dítě uspávala. Poslouchal a jsem je, neboť se mi líbí. Já jsem noc; viděla jsem tvoje slzy, když jsi ty písňe zpívala."	"Znám ji," odpověděla žena v černém rouše; "dříve však, než ti ji naznačím, musíš mi zazpívat všecky písničky, které jsi zpívala svému dítěti. Mám je ráda a slychávala jsem je často, neboť jsem Noc. Zřela jsem vždycky i slzy, které jsi plakávala při tom zpěvu..."	"Vím, kudy musíš jíti," pravila žena v černém rouchu, "ale dříve než ti naznačím směr, musíš mi přezpívati všecky písňe, které jsi svému dítěti zpívala. Mám je ráda a slyšela jsem je již, neboť jsem Noc a viděla jsem všecky tvoje slzy, které jsi prolila mezi zpěvem."	"Znám tu cestu!" pravila žena v černých šatech. "Ale nežli ti ji povím, musíš mi přezpívati všechny písničky, které jsi zpívala svému dítěti. Mám je ráda, slychala jsem je, jsemť Noc; viděla jsem tvoje slzy, když jsi je zpívala."

Hluboko v lese byla křižovatka, tak že matka nevěděla, kterou cestou má nyní jít.	Hluboko v lese křižovaly se cesty, a máti už nevěděla, kam se má obrátiti.	Hluboko v lese byla křižovatka, tak že matka nevěděla, kterou cestou má nyní jít.	Jde, jde, až dojde; hluboko v lese byly křižné cesty a ubohá matka nevěděla, kterou cestou se má dáti.	(...), však pojednou zkřížily se cesty a ona nevěděla, kudy dále.	Hluboko v lese přišla matka na křižovatku a nevěděla, kterou cestou se dáti.	Hluboko v lese se cesty křižovaly a ona již nevěděla, kudy má jít.
"Ano," odpověděl keř, "ale nepovím ti dříve, kudy šla, dokud mně na srdci svém nezahřeješ! Zmrznu!"	"Ba ovšem," pravilo trní, "neřeknu ti ale, kterou cestou šla, nezahřeješ-li mne dříve na svém srdci! Já zmrznu a budu dokonce ledem!"	"Ano," odpověděl keř, "ale nepovím ti dříve kudy šla, dokud mne na srdci svém nazahřeješ! Zmrznu!"	"Viděl," odpovídal keř, "ale nepovím ti dříve kam šla, pokud mně nezahřeješ na svém srdci! Zmrzám!"	"Ano, viděl jsem ji," odpověděl růžový keř, "však neřeknu ti dříve cestu, dokud mne nezahřeješ na svém srdci. Je mi k smrti zima - ledovatím."	"Ovšem," odpověděl trnitý keř, "ale než ti řeknu, kterou cestou se dala, musíš mne zahřáti na svém srdci, neboť jinak zde zmrznu a ztuhnu v led."	"Ano," řeklo trnové křoví. "Ale neřeknu ti, kudy šla, leč zahřeješ-li mne dříve na svém srdci. Mrznu náramně, budou ze mne samé rampouchy!"
A matka tlačila ku svým prsoum trnový keř tak pevně, aby se dobře zahřál, však trny bodaly v její maso, až krev ve velikých krůpějích tekla. Tu vypouštěl trn čerstvé zelené listy ze sebe i květy obdržel v chladné zimní noci. Tak teplo bylo na srdci zarmoucen	I tiskla trní na prsa, tak pevně, aby se hodně ohřálo, a trní píchalo zrovna do jejího masa a krev její tekla ve velikých krůpějích, trní ale dostalo čerstvé, zelené listy, a dostalo květiny v studené zimní noci, takové teplo bylo na srdci zarmoucené matky (...)	A matka tlačila ku svým prsoum trnový keř tak pevně, aby se dobře zahřál, však trny bodaly v její maso, až krev ve velikých krůpějích tekla. Tu vypouštěl trn čerstvé zelené listy ze sebe, i květy obdržel v chladné zimní noci. Tak teplo bylo na srdci zarmoucen	A matka tulila ku svým nádrům trnový keř pevně, aby se sebral, trní bodalo ji do těla, že krev crčkem tekla. Trnový křik počal pučeti, rozvinul zelené lístečky a osypal se kvítkami v chladné zimní noci. Tak teplo mu bylo na srdci zarmouce	A tu matka tiskla růžový keř ku svým prsoum, a tiskla jej tak silně, aby jej lépe a spíše zahřála, že ostny vnikaly do masa a že krev tekla ve velikých krůpějích. A bylo srdce matčino tak vřelým, že zelené sněti i lístky vypučely na ledovatém stonku a že červené růže se zrodily v oné studené	Tu přitiskla pevně trnitý keř na své srdce, aby jej hodně zahřála, a trní ji vniklo do těla, až krev stékala v hojných krůpějích. Ale nastojte! Trnitý keř vyháněl svěží zelené listy, ano i květy se otvíraly v studené zimní noci, tak je teplo na srdci zarmoucené matky.	A ona přitiskla trnové křové k prsoum tak pevně, aby je zahřála, až jí trny vnikaly do masa a krev jí tekla velkými krůpějemi; ale trnové křoví vyhnalo čerstvé, zelené lupeny a květy vypučely v chladné zimní noci. Tak teplo bylo na srdci zarmoucené matky.

é matky, (...)		é matky, (...)	né matky.	zimní noci.		
I položila se na zem, aby jezero vypila, a to bylo pro jednoho člověka nemožné, však zarmoucená matka myslila, že by se mohl zázrak státi.	(...); tu se položila, aby vypila jezero; jesti' to pro člověka nemožné; zarmoucená matka ale myslila, že se snad může udáti zázrak.	I položila se na zem, aby jezero vypila, a to bylo pro jednoho člověka nemožné, však zarmoucená matka myslila, že by se mohl zázrak státi.	I lehla si na zem, aby jezero vypila, ale to bylo jednomu člověku nemožno; ale matka myslila, že snad se stane zázrak.	Ubohá matka položila se tedy k jezeru a počala vypíjeti jeho vody; bylo to nemožno, ovšem - ona však doufala, že se stane zázrak.	V zoufalství lehla, aby vypila jezero, ale to přece jest člověku nemožností. Leč zarmoucená matka myslila, že se stane nějaký zázrak.	I lehla si na zem a chtěla jezero vypít, ale to ovšem není v moci lidské. Leč zarmoucená matka si myslila, že by se přec mohl státi div.
"Ne, nejde to!" pravilo jezero. "bude lépe, když se smluvíme. Rádo sbírám perly, a tvoje oči, jsou ty nejčistší, kteréž jsem dosud vidělo. Chceš-li mně je vyplakat, převezu tě k veliké rostlinárně, kde smrt bydlí a tam květiny i stromy ošetřuje; všechny tyto lidskými životy.	"Tot' nemožné," pravilo jezero; "zkusme raději oba, shodneme-li se. Rádo sbírám perle, a tvé oči jsou dvě z nejjasnějších, které jsem jak živo spatřilo, chceš-li je do mne vyslzet, donesu tě k velkému zahradnému domu, kde bydlí smrt', ošetřující květiny a stromy, každý z nich je lidský život!"	"Ne, nejde to!" pravilo jezero. "bude lépe, když se smluvíme. Rádo sbírám perly, a tvoje oči, jsou ty nejčistší, kteréž jsem dosud vidělo. Chceš-li mně je vyplakat, převezu tě k veliké rostlinárně, kde smrt bydlí a tam květiny i stromy ošetřuje; všechny tyto lidskými životy.	"No, nejde to!" ozvalo se jezero. "Bude lépe, když se domluvíme. Rádo sbírám perly a tvé oči jsou ty nejčistší, které jsem posud vidělo. Když mi je vypláčeš, převezu tě k velké zahradě, kde smrt bývá a tak kvítka a stromy ošetřuje; všechny ty jsou lidské životy.	"Ne, nikdy mne nevysušíš..." řeklo jezero. "Bude lépe, smluvíme-li se. Rádo shromáždí perly ve svých vodách a tvoje oči jsou nejkrásnější mi perlami, jaké jsem kdy spatřilo. Chceš mi je vyplakati? Pak tě přenesu až na druhý břeh k obrovským podzemním siním, kde Smrt bydlí a kde ošetřuje a přechovává stromy a květy, které, jak víš, představují lidské	"Ne, vypít mne nemůžeš," pravilo jezero, "spíš se smluvíme. Mám rádo perly, a obě oči tvé jsou nejjasnější perly, které jsem kdy vidělo. Chceš-li je vyplakati do mne, pak tě přenesu tam do velké skleníku, kde bydlí Smrt a pěstuje kvítí a stromy. Každé lidské živobytí vyrůstá tam jako rostlina.	"Nikoli, to se ti nezdaří nikdy!" řeklo jezero. "Raději se spolu smluvme! Já rádo sbírám perly a tvoje oči jsou dvě nejkrásnější perly, jež jsem kdy spatřilo. Chceš-li mně je vyplakati, přenesu tě do velké domy na druhé straně, kde Smrt bydlí a kde má svoje květy a stromy; každý z nich jest jeden lidský život!"

				životy.		
"A jak si sem mohla přijít? Kdo ti pomohl?"	"Jak jsi sem našla cestu, a kdo ti sem pomohl?"	"A jak jsi sem mohla přijít? Kdo ti pomohl?"	"A jak jsi sem přišla? Vždyť sem ani ptáček nedoletí. Kdo ti pomohl?"	"Ale jak jsi našla jen tato místa a kdo tě k nim přivedl?"	"Jakpak jsi sem našla cestu, kdo ti pomáhal přítom?"	"Jak's našla cestu sem a kdo ti pomohl?"
"Dobrý Bůh!" odpověděla tázaná. "On jest milosrdný a takovou budeš i ty. Kde naleznou své dítě?"	"Milý Bůh sám mi sem dopomohl!" "pravila, "jesti' milosrdný a ty to budeš také. Kde naleznou malé své dítě?"	"Dobrý Bůh!" odpověděla tázaná. "On jest milosrdný a takovou budeš i ty. Kde naleznou své dítě?"	"Dobrý Bůh!" odpověděl a matka. "On je milosrdný a milosrdnou budeš také ty. Kde najdu své dítě?"	"Náš Pán mně pomohl", řekla matka; "On jest milosrdným - a ty také budeš milosrdnou. Kde naleznou svoje dítě?"	"Mně pomohl Pánbůh," odpověděla, "byl milosrdný, buď milosrdna též. Jak mohu, pověz, naléztí své dítě?"	"Pánbůh mi pomohl!" řekla. "Je milosrdný a buď jí také! Jak najdu svoje děťátko?"
"Mnoho květin a stromů uschlo dnešní noci; smrt přijde brzy a přesadí je. Ty víš snad, že každý člověk má buď strom, buď květinu svého života, Tyto vyhlížejí jako jiné rostliny, jen že jim bijí srdce, a dětské srdce také bije! Buď toho pamětliva, snad poznáš tepot svého děčka."	"Mnoho květin a stromů uschlo přes noc, smrt' brzo přijde a přesadí je! Ty předce víš, že každý člověk má svůj životný strom nebo květinu, právě jak ten neb onen stvořen jest; jsou podobny jiným rostlinám, majíce ovšem tlukot srdce, vždyť srdce dítek též tluče! Drž	"(...) Mnoho květin a stromů uschlo dnešní noci; smrt přijde brzy a přesadí je. Ty víš snad, že každý člověk má buď strom, buď květinu svého života. Tyto vyhlížejí jako jiné rostliny, jen že jim bijí srdce, a dětské srdce také bije! Buď toho pamětliva, snad poznáš tepot svého děčka."	"Mnoho kvítků a stromů uschlo dnešní noci, smrt přijde brzo a přesadí je. A zdali pak víš, že každý člověk má strom nebo květinu života. Vyhlížejí jako jiné rostliny, jenom že jim bije srdce, a dětské srdéčko též bije. Pamatuj si to, snad poznáš bijící srdce svého."	"Mnoho stromů a mnoho květů povadlo této noci; Smrt ihned přijde a přesadí je. Dobře víš, že každý člověk má svůj stromek života. Hledej mezi všemi květy, jež jsou kolem tebe a snad dovedeš rozpoznati květ svého dítěte; (...)"	"Mnoho kvítí a stromů povadlo této noci, a brzy přijde Smrt a rozsadí je. Víš přece, že každý člověk podle vloh svých má zde strom nebo květinu svého života. Vypadají docela jako obyčejné rostliny, jenom že v nitru každé bije srdce. I srdce dětí mohou již bít. Řid' se podle toho a jdi ke	Mnoho květin a stromů zvadlo dnes v noci; Smrt přijde hned a přesadí je. Je ti snad známo, že každý člověk má strom neb květinu svého života, dle toho, jaký je. Vypadají jako jiné rostliny, ale mají srdce, které bije. Dětské srdce může také bít. Snad podle toho poznáš srdéčko svého děťátka.

	se toho, snad poznáš své dítě dle tlukotu srdce, (...)"				květinám, snad poznáš tluk srdce svého dítěte; (...)"	
"Ale co mně dáš, když to povím, jak ti dále ještě činiti?"	"(...) co mi ale dáš, pakli ti řeknu, co ještě ti dále činiti jest?"	"Ale co mně dáš, když ti povím, jak ti dále ještě činiti?"	"Ale co mi dáš, když ti povím, co máš dále činit?"	"(...); však co mi dáš, povím-li ti, jak se máš dále zachovat?"	"(...); ale co mi dáš, když ti řeknu, co mimo to ještě musíš podniknouti?"	"Ale co mi dáš, když ti řeknu, co potom máš dělati?"
"Nemám ničehož více", odvětila zarmoucená matka "ale chci jíti za tebe až na konec světa."	"Nemám ničeho, co bych ti dala," pravila zarmoucená matka, "půjdu ale místo tebe až na konec světa!"	"Nemám ničehož více," odvětila zarmoucená matka, "ale chci jíti za tebe až na konec světa."	"Nemám už ničeho", odpověděl a zarmoucená matka, ale půjdu za tebou až kraj světa. "	"Ó, běda, ničeho již nemám, co bych ti darovala," zaúpěla smutná matka. "Však půjdu pro tebe na konec světa, chceš-li... "	"Dáti ovšem nic již nemohu," pravila zarmoucená matka, "ale půjdu pro tebe až na konec světa. "	"Nemám ničeho, co bych ti dala," řekla zarmouceně žena. "Ale půjdu pro tebe až na konec světa. "
"Tam nemám co dělati," řekla žena, "ale můžeš mi dáti svoje dlouhé, černé vlasy, o kterýchž zajisté víš, že jsou krásné a mně se líbí. Dostaneš za to mé šedivé; to jes t přece aspoň něco."	"Nu, tam nemám nic co dělati," pravila žena, "ty mi ale můžeš dáti své dlouhé černé vlasy, vždyť víš sama, že jsou hezké a mně se líbí. Můžeš dostati za ně mé bílé vlasy, toť přece vždy náhrada."	"Tam nemám co dělati," řekla žena, "ale můžeš mi dáti svoje dlouhé, černé vlasy, o kterýchž zajisté víš, že jsou krásné a mně se líbí. Dostaneš za to mé šedivé; to jes t přece aspoň něco."	"Nemám tam co dělat", řekla žena, "ale víš co, dej mi své dlouhé černé vlasy. Dostaneš za ně moje šedivé, to je přec aspoň něco."	"Ne, toho nechci," odvětila stařena; "však můžeš mi asi dáti svoje dlouhé, černé vlasy? Jsou krásné! A dostaneš za ně moje bílé, šedivé vlasy... Chceš?"	"Tam nemám, co bys obstarala," odpověděla paní, "ale můžeš mi dáti své dlouhé, černé vlasy. Jsou pěkné a velmi se mi líbí. Dostaneš za ně moje bílé, to je také něco."	"Ale já tam nemám co dělat," pravila žena. "Můžeš mi však dáti svůj dlouhý, černý vlas. Víš sama zajisté, že je krásný, a mně se líbí! Dostaneš za to můj bílý, je to před aspoň něco!"

<p>"Ničehož více nežádáš?" tázala se matka. "S radostí ti je dám."</p>	<p>"Nežádáš-li ničeho více," pravila, "dím ti je s radostí!"</p>	<p>"Ničehož více nežádáš?" tázala se matka. "S radostí ti je dám."</p>	<p>"A nežádáš nic jiného?" ptala se matka. "Dám ti je s radostí."</p>	<p>"Víc ničeho nežádáš?" Vezmi si je, dám ti vše s radostí!"</p>	<p>"Je to všechno?" odpověděla matka. "To ti dám s radostí!"</p>	<p>"Nežádáš-li ničeho jiného," řekla matka "dám ti jej s radostí!"</p>
<p>I šly do velké rostlinárny smrti, kde květiny a stromy podivně mezi sebou rostly, některé čerstvé, jiné chorobné. Po mnohých lezli vodní hlemýžďové, a černí raci zavěšovali se pevně na pních.</p>	<p>A pak se odebraly do velkého zahradního domku smrti, kde květiny a stromy podivně do sebe rostly. TU stály jemné hyacinty pod skleníky, tam opět obrovské piony; zde kvetly vodné květiny, některé hezky zdravé, jiné churavěly, hlemýžďové léhali si na ně a černí raci se povесili na tyčinky jejich. Tu stály hezké palmy, duby a vodokleny, zde stála petržel tu kvetl tymián, ...</p>	<p>I šly do velké rostlinárny smrti, kde květiny a stromy podivně mezi sebou rostly, některé čerstvé, jiné chorobné. Po mnohých lezli vodní hlemýžďové, a černí raci zavěšovali se pevně na pních.</p>	<p>Potom šly do velké rostlinárny smrti, kde květiny a stromy podivně mezi sebou rostly, některé čerstvé, jiné chorobné. Na mnohých plazili se vodní slimáci, a černí raci zavěšovali se pevně na pních.</p>	<p>A teď vstoupily do obrovské podzemní síně Smrti, kde nejpodivněji spleteny bizzarně rostly podivné stromy a podivné květy. Tu byly nádherné hyacinty pod skleněnými zvonci zrovna vedle velikých vlčích máků a růžových květů, tam rostly různé vodní rostliny, některé zcela svěží, jiné polozvadlé, jichž stonky sevřeny byly černými klepety raků. A ještě dále bylo vidět nádherné palmy, duby a platany, rozpušky a rozkvetlé</p>	<p>Nato šla do velikých skleníků Smrti, kde rostly stromy i květiny v podivuhodné směsici. Tu stály pod skleněnými zvon útlé hyacinty a velké nádherné pivoňky, tu rostly vodní rostliny, z nichž některé byly docela svěží, jiné polouzvadlé, na těchto leželi vodní hadi, a černí raci objímali jejich stvoly. I palmy nádherné zde byly, a pak zase petržel a kvetoucí tymián.</p>	<p>Potom šly do velké květnice Smrti, kde rostly květiny a stromy podivně promíchány. Stály tu jemné hyacinty pod skleněnými báněmi, a byly tu velké, jako strom silné pivoňky. Rostly tu vodní rostliny, některé velmi čerstvé, jiné napolo zvadlé, vodní hadi se na ně kladli a velcí raci jim svírali stonky. Stály tu krásné palmy, duby a platány, byla tu petržel a květuící dymián.</p>

				thymiány voněly u jejich nohou.		
Každý strom a každá květina měla své jméno, neboť každá byla životem lidským, kterýž byl buď v Čechách , buď v Číně; zkrátka z celého světa tu byli.	Každý strom a každá květina měla své jméno, bylať každá životem lidským; člověk ještě žil jeden v Číně, druhý na severu , a tak kolem celého světa.	Každý strom a každá květina měla své jméno, neboť každá byla životem lidským, kterýž byl buď v Čechách , buď v Číně; zkrátka z celého světa tu byli.	Každý strom a každá květinka měla své jméno, neb každá byla životem lidským, který byl buď na Moravě , buď v Číně; jedním slovem, byly z celého světa.	A každý strom a každá květina značila lidský život; člověk žil, dokud květ jeho měl živoucí srdce, ať byl třeba v Číně či v Gronsku , či na zcela opačném konci světa.	Každý strom a každá květina měly své zvláštní jméno, neboť každý byl život lidský, a člověk, jenž rostlinu představoval, ještě žil, jeden v Číně, druhý v Grónsku , ba všude po širé zemi kolem; (...)	Každý strom a každá květina měly svoje jméno, každý z nich byl jedním životem lidským. Ti lidé ještě žil, jeden v Číně, jeden v Gronsku , kol dokola po světě.
(...), i mezi miliony poznala srdce svého dítěte.	(...) a mezi miliony našla opět srdce svého.	(...), i mezi miliony poznala srdce svého dítěte.	(...), a mezi tisíci poznala srdéčko svého dítěte.	---	(...) a z milionů všech poznala srdce svého dítěte.	(...) a mezi miliony poznala srdce svého děťátka.
"Tu jest!" zvolala vztáhnouc ruku nad malý, modrý krokus , kterýž chřadna na druhou stranu se klonil.	"Tu jest," zvolala, natahujíc ruce k malé modré pochodence , klonící se zcela nemocna k jedné straně.	"Tu jest!" zvolala vztáhnouc ruku nad malý, modrý krokus , který chřadna, na druhou stranu se klonil.	"Tu je," vykřikla a prostírala ruku na malý, modrý krokus (jarní šafrán) , který vadnul a na stranu se klonil.	"Je tady!" vykřikla pojednou a vztáhla ruce k drobounkém u modrému lotosu , který vyhlížel velice nemocně se svojí hlavičkou nachýlenou na stranu.	"To je ono!" vykřikla a natáhla ruku po malém modrém květu krajním, jehož lístky visely k zemi.	"To je ono!" zvolala a vztáhla ruku po malém, modrém květu šafránu , který se skláněl všecek zvadlý k jedné straně.
"Jsem matkou!"	"Jsem matka!"	"Jsem matkou!"	"Jsem matka!"	"Jsem matka!"	"Jsem matka,"	"Jsem matka!"

odvětila tázaná.	pravila.	odvětila tázaná.	odpověděl a tázaná.		zněla odpověď její.	odvětila.
"Beřu odtud' vřecky jeho květiny a stromy, jeř přesařuji pak do velké zahrady rajské, do neznámé země; ale jak tam rostou a jak tam vřbec jest, to ti řici nesmím. "	"Odnímám vřeckny jeho květiny a stromy, přesařujíc je do velké rajské zahrady, do neznámé oné země; jak ale tam rostou a jak to tam je, nesmím ti řici."	"Beřu odtud vřecky jeho květiny a stromy, jeř přesařuji pak do velké zahrady rajské, do neznámé země; ale jak tam rostou a jak tam vřbec jest, to ti řici nesmím. "	"Beřu odtud vřecky jeho květiny a stromy a přesařuju je do velké rajské zahrady, do neznámé země; ale jak tam rostou a jak tam je, nemohu ti povědět. "	"Trhám veřkery květy a veřkery stromy, jeř mi naznačil a přesařují je do velké zahrady rajské, která se rozkládá v tajemném území; vřak řici ti, jak tam ony rostliny řijí a jaká jest ona zahrada, neodvřším se. "	"Já beřu jen jeho stromy a květiny a rozsahují je ve velkých zahradách ráje, do "neznámé země", ale jak tam rostou a jak to tam vypadá, nesmím ti řici. "	"Beřu vřeckny jeho květiny a stromy a přesařuji je do velké zahrady rajské, do neznámé země, kde vřak vzrostou. Jaké to tam je, nesmím ti řici! "
"Dej mně mé dítě nazpět!" prosila matka s pláčem.	"Vrať mi mé dítě!" pravila matka, plačky prosíc;	"Dej mně mé dítě nazpět!" prosila matka s pláčem.	"Dej mi nazpět mé dítě!" prosila s pláčem matka.	"Vrať mi moje dítě!" A matka zaplakala, snařně prosíc.	"Ó, vrať mi moje dítě!" lkala matka v pláči (...)	"Vrať mi moje dítě!" řekla matka plačíc a prosíc.
"Nedotýkej se jich!" napomínala smrt. "Pravíš, že jsi neřšťastna a nyní chceř jinou matku podobně tak neřšťastnou učiniti!"	"Nedotýkej se jich!" pravila smrt', "pravíš, že jsi tak neřšťastna a nyní chceř sama jinou matku taktěř neřšťastnou učiniti."	"Nedotýkej se jich!" napomínala smrt. "Pravíš, že jsi neřšťastna a nyní chceř jinou matku podobně tak neřšťastnou učiniti!"	"Nedotýkej se jich!" napomínal a smrt. "Povídáš, že jsi neřšťastná a nyní chceř jinou matku neřšťastnou učiniti!"	"Nedotýkej se jich!" vřkřikla Smrt. "Pravíš, že jsi zoufalou - a chceř učiniti jinou matku zrovna tak neřšťastnou jako jsi sama?"	"Nedotýkej se jich!" vřkřikla Smrt. "Pravíš, že jsi neřšťastna, a nyní chceř jinou matku stejně neřšťastnou učiniti!"	"Nedotýkej se jich!" řekla Smrt. "Pravíš, že jsi neřšťastna, a nyní chceř učiniti jinou matku právě tak neřšťastnou!"
"Jinou matku!?" zvolala ubohá a pustila hned obě květiny.	"Jinou matku!" pravila chudá paní, pouřtějíc hned obě květiny.	"Jinou matku!?" zvolala ubohá a pustila hned obě květiny.	"Jinou matku!" zvolala ubohá a pustila hned obě květiny.	"Jinou matku!" opětovala ubohá řena a ihned pustila oba květy.	"Jinou matku?" zastenalala ubohá řena a pustila ihned květiny.	"Jinou matku!" řekla ubohá řena a pustila hned obě květiny.

<p>"(...) Já pojmenuji obě květiny, kteréž jsi vytrhnouti chtěla, a ty uzříš v studni celou jejich budoucnost, celý jejich lidský život. Vidíš, cos chtěla zničit!"</p>	<p>"(...) hled' pak vedlé do té hluboké studně, řeknu ti jména obou květin, které jsi chtěla utrhnouti, a uvidíš celou jejich budoucnost, celý jejich život, hled', cos chtěla zničit a zahubit."</p>	<p>"(...) Já pojmenuji obě květiny, kteréž jsi vytrhnouti chtěla, a ty uzříš v studni celou jejich budoucnost, celý jejich lidský život. Vidíš, cos chtěla zničit!"</p>	<p>"Pojmenuji ti dva kvítky, které jsi utrhnouti chtěla, a uzříš ve studni celou jejich budoucnost, celý jejich lidský život. Vidíš, co jsi chtěla zničit?"</p>	<p>"A nyní pohled' do této hluboké studny, povím ti jména obou květů, jež jsi chtěla zničit, a uvidíš současně jejich osud a vše to, co mělo být tebou zkaleno a obráceno v niveč."</p>	<p>Povím ti jména obou květin, které jsi chtěla vytrhnouti, uvidíš pak celou jejich budoucnost, celý jejich lidský život a poznáš, co jsi chtěla zbořit a zničit."</p>	<p>"Potom se podívej do hluboké studně tady vedle. Řeknu ti jména obou květin, které jsi chtěla vytrhnouti, a ty spatříš jejich budoucnost, jejich celý lidský život, spatříš, co jsi chtěla zhubit a zničit."</p>
<p>I bylo zřítí blaženost, jak jedna požehnaním pro svět byla, jak šťastně a slastně žila. I viděla též život druhé, a byla to bída smutná a bédování.</p>	<p>I hleděla do studně a byla to radost vidět, jak jeden zrůstal světu k blahu, jak se vůkol vše rozvíjelo v štěstí a radost. A uzřela život druhé, a byly zde smutek a nouze, bol a bída.</p>	<p>I bylo zřítí blaženost, jak jedna požehnaním pro svět byla, jak šťastně a slastně žila. I viděla též život druhé, a byla to bída smutná a bédování.</p>	<p>I bylo vidět blaženost, jak byla jedna květinka pro svět požehnaním, jak šťastně a radostně žila. I viděla též život druhé, a to byla smutná bída a bēdačení.</p>	<p>A tu spatřila ve hluboké studni, že jedno z oněch obou kvítek stane se požehnaním světa, že bude všude rozsévati blaho a štěstí; a viděla, že druhý z květů přinese lidstvu jen bídu a smutek, námahu a nespokojenost.</p>	<p>Matka nahlédla do studny a viděla budoucnost obou těch lidských životů, které chtěla utrhnouti. Jaký pocit radosti ji naplnil, když viděla, jakým je jedna z nich světu požehnaním, co radostí a štěstí se šíří kolem! Ale život druhého, jaká to bolest! Život jeho přináší jen bídu a nouzi, nářek a utrpení!</p>	<p>I dívala se do studně. A bylo radost se podívat, jak jeden z obou květů se stal požehnaním pro svět, jak mnoho štěstí a radosti šířil kol dokola. A spatřila také druhý život, a to byla starost a bída, žal a psota.</p>
<p>"Obé jest boží vůle!" řekla smrt.</p>	<p>"Obé jest vůle Boží!" pravila</p>	<p>"Obé jest boží vůle!" řekla smrt.</p>	<p>"Obé je boží vůle!" řekla smrt.</p>	<p>"Tento dvojí osud je vůlí boží," řekla</p>	<p>"Obé jest boží vůle," pravila</p>	<p>"Obé jest vůle Boží!" řekla Smrt.</p>

	smrt.			Smrt.	Smrt.	
"To ti nepovím," odpověděla smrt, "ale to máš zvědět, že jedna z těch květin byla tvého dítěte; byl to jeho osud, kterýž jsi spatřila i jeho budoucnost."	"To ti nepovím," pravila smrt, "to ti ale řeknu, že jedna květina byla květinou dítěte tvého, byl to osud dítěte tvého, který jsi viděla, budoucnost vlastního dítěte!"	"To ti nepovím," odpověděla smrt, "ale to máš zvědět, že jedna z těch květin byla tvého dítěte; byl to jeho osud, kterýž jsi spatřila i jeho budoucnost."	"To ti nepovím", odpověděl a smrt, "ale to můžeš zvědět, že jedna z těch květin byla tvého dítěte; byl to jeho osud, který jsi viděla i jeho budoucnost."	"Toho ti odhaliti nemohu," odpověděla Smrt, "však věz, že jeden z nich je kvítkem života tvého dítěte; nuže, jeden z těchto dvou protivných osudů má provázeti tvého syna."	"To ti říci nesmím," pravila Smrt, "ale tolik můžeš zvědět, že jedna z těch květin byl život tvého vlastního dítěte; byl to osud vlastního tvého dítěte, jež si viděla, ano, byla to budoucnost tvého vlastního miláčka."	"To ti neřeknu," odpověděla Smrt. "Ale věz, že jeden z obou byl květ tvého vlastního dítěte, že jsi spatřila osud svého dítěte, budoucnost svého dítěte!"
"(...) Osvobod' dítě mé ode vši té bídy, odnes je raděj. Nes je do říše boží! Zapomeň na mé slzy, zapomeň na mé prosby i na všechno, což jsem mluvila a činila."	"(...) vysvobod' nevíňátko! Vysvobod' mé dítě ze vši bídy; raději je odnes! Nes je do říše Boží! Zapomeň a mé slze, zapomeň na prosby mé a vše, co jsem ti řekla a tobě učinila!"	"(...) Osvobod' dítě ode vši té bídy; odnes je raděj. Nes je do říše boží! Zapomeň na mé slzy, zapomeň na mé prosby i na všechno, což jsem mluvila a činila."	"(...) osvobod' dítě od té bídy, raděj si ho vezmi. Nes ho do země boží. Zapomeň na mé slzy, zapomeň na mé prosby a na všechno, co jsem řekla a činila."	"(...) Zachraň mého andílka od této bídy, zachovej nevinnost! Zanes jej daleko, zanes jej do země boží! Zapomeň mých slz, zapomeň mých prosb a všeho, co jsem řekla a učinila proti tobě!"	"(...) Ó, spas mé nevinné dítě! Vezmi je raději odtud a dones je do zahrady boží! Zapomeň na mé slzy, na mé lkání na všechno, co jsem řekla a učinila!"	"Zachraň nevinné! Zachraň moje dítě před veškerou bídou! Raději je odnes! Odnos je do říše Boží! Zapomeň mých slz, zapomeň mých modliteb a všeho, co jsem řekla a učinila!"
Tu sepjala matka ruce, padla na kolena a modlila se k pánu Bohu: "Nevyslyš mne, Pane, když proti tvé vůli, kteráž nejlepší jest,	Tu lomíc matka rukama, sklesla na kolena, modlila se k Bohu: "Nevyslyš mne, prosím-li proti vůli tvé, třebas	Tu sepjala matka ruce, padla na kolena a modlila se k pánu Bohu: "Nevyslyš mne, Pane, když proti tvé vůli, kteráž nejlepší je,	I sepjala matka ruce, padla na kolena a modlila se k pánu Bohu: "Nevyslyš mne, pane, když prosím proti tvé	Matka zalomila rukama, klesla na kolena a modlila se: "Ó nechtěj vyslyšeti mé prosby, Pane! Chtěla jsem něco proti Tvé	Tu zalomila matka rukama, padla na kolena a vysílal horoucí modlitbu k Bohu: "Nemá, ale tvá vůle se staň, ó Bože,	Tu zalomila matka rukama, padla na kolena a prosila Pánaboha: "Neposlouchej mne, budu-li se modliti proti tvé vůli,

prosím. Nevyslyš mne! Nevyslyš!"	byla tato i nejlepší, prosím! Nevyslyš mne! Nevyslyš mne!"	prosím. Nevyslyš mne! Nevyslyš!"	vůli, která je nejlepší. Nevyslyš mne, nevyslyš!"	vůli, která je nejsvětější! Ó nevyslyš, nevyslyš mne!"	nevyslyš mne, nevyslyš mne, prosím-li proti Tvé vůli, ta jest pouze nejlepší!"	kteřá je nejlepší! Neposlouche j!"
A smrt šla s děckem do neznámé říše.	A smrt' odešla s dítětem do neznámé země.	A smrt šla s děckem do neznámé říše.	A smrt šla s dítětem do neznámé země.	Smrt meztím odcházela s dítětem do tajemných krajů.	Smrt však odcházela s jejím dítětem do "neznámé země".	A Smrt odešla s jejím dítětem do neznámé země.

Příloha č. 44

Extrahované důležité části z překladů z pohádky Malenka (*Tommelise*, 1835) pro porovnání.²⁸³

Maličká	O Malence	Malenka	Malenka	Malenka	Malenka
1872	1874	1890	1902	1914	1927
K. B. Kober	B. Peška + J. M. Boleslavský	Jan Dolenský	Jaroslav Vrchlický	Gustav Pallas	Gustav Pallas
žena	jistá paní	hlubokým žalem sklíčená selka	žena	paní	paní
stará čarodějnice	stará čarodějka	shrbená staruška	stará čarodějnice	stará čarodějnice	stará čarodějnice
semeno ječmenové	seménko ječmene	zrníčko	ječné zrno	ječné zrnko	ječné zrnko
hrnek květinový	kruhule	květináč	květináč	květináč	květináč
dvanácte grošův	dvanácte bílých grošův	"Zaplať Bůh, babičko!"	osm grošů stříbrných	zlaťák	zlaťák
podobající se tulipánu	skutečné lilium	podobná tulipánu	úplně se tulipánu podobající	vypadala docela jako tulipán	vypadala jako tulipán
červené a žluté listy	modré a žluté lístečky	překrásné červené a žluté lístky	rudězlaté listy	krásné červené a žluté lístky	krásné červené a žluté lístky
jemné roztomilé malinké děvčátko	malounké pramalounké děvčátko, sličné a utěšené	bledovlasá děvůška. Byla tak milá, tak něžná!	malinké, jemňounké a roztomilé děvčátko	malounké děvčátko, velmi něžné a roztomilé	malounké děvčátko, velmi něžné a roztomilé
jež proto nazvali maličkou	nejsouc větší než je maliček, a paní dala jemu jméno Malenka	nebyla však větší než maliček, proto nazvána byla Malenkou	nebylo větší palce	nebylo delší nežli maliček	nebylo delší nežli maliček
ošklivá žába	ohyzdná žába	ohyzdná ropucha	veliká ropucha	ohyzdná ropucha	ohyzdná ropucha
hezká paní pro mého syna	švarná nevěstička	bude ti sestřičkou	pěkná ženuška pro mého synka	To by byla hezká žena pro mého syna!	hezká žena pro mého syna
ošklivý jako matka jeho	byl tak ohyzdný jako jeho matka	byl právě tak ohyzdný jako jeho matka	zrovna tak ohyzdný jako jeho matka	Hu! Ten byl právě tak ohyzdný a škaredý jako jeho matka.	právě tak ohyzdný a škaredý jako jeho matka
Kuňk Kuňk	kvak kvak kuňk	koax, koax - brekeké, brekeké!	krax, krax, brekekex	Kvak, kvak, brekekekeks!	kvak, kvak! Brekekekekeks!

²⁸³ vlastní výzkum

maličká	ubohá Malenka	Malenka	ubohé děvčátko	ubohá maličká	ubohá maličká
zalkala	dala se do velikého pláče	počala plakati a naříkati	začalo trpce plakati	dala se do velmi žalostného pláče	dala se do velmi žalostného pláče
stará žába se hluboce před maličkou uklonila	připlovouc učinila jí poklonu	vypnula se nad vodu jak jen mohla	stará žába se hluboce poklonila před ní	Stará ropucha se před ní sklonila hluboko do vody	stará ropucha se před ní sklonila hluboko do vody
nechtěla u ošklivé žáby bydleti a ohyzdného syna míti za manžela	neboť nežádala sobě bydleti v bažině u staré ohyzdné žáby, niž chtěla se státi manželkou ohyzdného mladého žabáka	nechtěla bydleti u ohyzdné ropuchy, nechtěla míti za bratra ohyzdného syna jejího	neboť nechtěla bydleti u ošklivé ropuchy, ani míti za muže jejího ošklivého syna	nechtěla bydleti u ošklivé ropuchy a míti jejího syna chotěm	nechtěla bydleti u ošklivé ropuchy a míti jejího syna chotěm.
Nikoliv, to nedopustíme.	Chtěly ji vysvoboditi...	Uminuly si ji vysvoboditi.	Ne, to se nesmělo státi!	Ne, to se nesmí nikdy státi.	Ne, to se nesmí nikdy státi!
vodná růže	list leknínový	list	zelený stoněk	zelený stoněk	zelený stoněk
mnoho a mnoho měst	mnohá města	dědiny, křoviny a háje	mnohá města	mnohá města a vesnice	mnohá města a vesnice
malý hezký bílý motýlek	bílý hezký motýlek	překrásný motýl pestrobarevný	malý, krásný, bílý motýl	krásný bílý motýlek	krásný bílý motýlek
neb slunce svítilo na vodu a tato se třpytila jako zlato.	slunce svítilo na vodu a voda byla jasná jako nejčistší zlato.	Slunéčko zářilo na vodu, která leskla se a třpytila jako roztavené zlato.	Slunce se lesklo na vodě, že zářila jako tekuté zlato.	Slunce ozařovalo vodu, že vypadala jako zářící zlato.	Slunce ozařovalo vodu, že vypadala jako tekuté zlato.
Bože, jak se ulekla maličká, když chroust s ní odletěl na strom, zvláště byla polekána a starostliva o hezkého bílého motýla, jehož byla uvázala k růži, neb nemohl-li odletěti,	Malenka, pozorujíc kam chroust ji odnáší, ulekla se velice a litovala motýlka, že jej k lístku leknínovému přivázala. "Ubohý!" vzdychla, "pojde hladem, jestliže z vazby vysvobozen nebude!"	Božinku, jak ulekla se ubohá Malenka, když chroust s ní na strom vyletěl! Nad jiné rmoutila se nad osudem motýla, který byl k listu přivázán. Nemohl se osvoboditi;	Ó, jak se zalekla ubohá Malenka, když chroust s ní vyletěl na strom. Nejvíce trápilo děvčátko pomyšlení na krásného, bílého motýla, jež byla k	Panebože, jak se polekala ubohá Malenka, když s ní chroust letěl na strom! Ještě více však litovala krásného běláška, kterého přivázala k lupenu,	Panebože, jak se polekala ubohá Malenka, když s ní chroust letěl na strom! Ještě více však litovala krásného běláška, kterého přivázala k lupenu, neboť když se nyní nemůže

musel hladem umřít		snad dokonce zahyne	lupenu přivázala! Nevyproští-li se nějak, musí hlady zahynouti!	neboť když se nyní nemůže vyprostiti, bude mu nutně zahynout hladem.	vyprostiti, bude mu nutně zahynout hladem.
pravil, že jest velmi hezká, ač není chroustu ani trochu podobna.	lichotil jí, že jest velmi hezká, ačkoliv ani nejmenší podobnosti s chroustem nemá.	jí řekl, že jest velmi krásná, ač jest chroustům zcela nepodobna.	pravil jí, že jest čarokrásná, třeba nebyla v ničem jako chroust.	řekl, že je velmi hezká, třeba se naprosto nepodobala chroustu	řekl, že je velmi hezká, třeba se naprosto nepodobala chroustu.
Nemát' předce více dvě nohou, toť vyhlíží ošklivě!, Nemát' tykadel!, Jest tak štíhlá, fuj, podobát' se člověku! Jak oškliva jest!	Jaká to bídná postava! Má jen dvě nožky, a růžkův nemá! Má tílko jako člověk! Fuj, jak je škaredá!	Jak je ošklivá!	Má jen dvě nohy, a to vypadá přec trochu chudě!, Nemá tykadel, Ó jak je štíhlá v pase!, Fí, vždyť vypadá skoro jako člověk!	Vždyť ona má jenom dvě nohy, chudáček. A vždyť také nemá tykadel. Je tak útlá v pasu, fuj! A vypadá jako nějaký člověk! Jak je ohyzdná!	Vždyť ona má jenom dvě nohy, je to chudáček., A vždyť také nemá tykadel!, Je tak útlá v pasu, fuj! A vypadá jako nějaký člověk! Jak je ohyzdná!
Ubohá malička postavila se ku dveřím, právě jako každá jiná žebračka a prosila o malý kousek seménka ječmenového , neboť po dva dni ničeho nejedla.	Ubohá Malenka postavila se jako žebřavé děvčátko u dvířek a prosila, aby jí daly almužničku seménko ječmene , neboť po dva dny ani soustečka v ústech neměla.	Malenka postavila se přede dveře jako žebračka a počala úpěnlivě prositi aspoň o kousek zrnka , neboť již po dva dny nejedla.	Ubohá Malenka se postavila jako žebračka přede dveře a prosila o zrníčko ječmene , neboť po dva dni již neměla sousta v ústech.	Ubohá Malenka se postavila přede dveře, právě jako jiné chudé žebřavé děvčátko, a prosila o drobátko obilí , poněvadž již dva dny neměla ani nejmenšího sousta.	Ubohá Malenka se postavila přede dveře, právě jako jiné chudé žebřavé děvčátko, a prosila o drobátko obilí , poněvadž již dva dny neměla ani nejmenšího sousta.
Můžeš u mě zůstatí po celou zimu, ale musíš moji jizbu v čistotě a pořádku chovati a mně vypravovati rozličné	Můžeš u mne zůstatí přes zimu, ale buď čistotnou a vypravuj mi pohádky ; ráda je poslouchám.	"Můžeš přes zimu u mě zůstatí," pravila, "budeš mi ale čistiti světničku a pohádky vypravovati. Ty jsou moje	Můžeš pro mne zde zůstatí přes zimu. Ale hleď, abys udržela jizbu hezky v čistotě, a pak mi musíš vyprávěti	Chceš-li, jen si u mne zůstaň celou zimu, ale musíš udržovati moji světničku hezky v čistotě a	Chceš-li, jen si u mne zůstaň celou zimu, ale musíš udržovati moji světničku hezky v čistotě a vypravovati mi pohádky , neboť ty poslouchám

<p>povídky, neb to mám ráda, a maličká dělajíc vše po vůli myščině, měla se zde dobře.</p>		potěšení!"	pohádky ; to jest mou největší radostí!	vypravovati mi pohádky , neboť ty poslouchám velmi ráda.	velmi ráda.
<p>Ale on nic nevidí. Musíš mu nejkrásnější povídky povídati, má to rád.</p>	<p>Ale má chybný zrak. Vypravuj mu jen nejpěknější pohádky, které znáš.</p>	---	<p>Ale jest slepý, musela bys mu vyprávěti nejhezčí povídky, jež umíš!</p>	<p>Ale on nevidí. Musíš mu vypravovati nejkrásnější pohádky, které znáš!</p>	<p>Ale on nevidí. Musíš mu vypravovati nejkrásnější pohádky, které znáš!</p>
<p>Vše miloval, jen slunce a hezké kytičky nenáviděl, neb je nikdy ještě neviděl.</p>	<p>Ale nemohl vystát slunce a kvítí, a haníval je, poněvadž jich nikdy neviděl.</p>	<p>Jen světla nemiluje. Také květin nemá rád.</p>	<p>Ale slunce a krásné květiny docela nemiloval. Jen zle o nich mluvil, neboť jich nikdy neviděl.</p>	<p>ale slunce a krásných květů že nemůže ani viděti, o nich hovořil samé špatné věci, poněvadž jich ještě nikdy nespatřil.</p>	<p>ale slunce a krásných květů nemohl ani viděti, o nich hovořil samé špatné věci, poněvadž jich ještě nikdy nespatřil.</p>
<p>Maličká musila zpívati a zpívala roztomilé písně, proto se také krtek pro její hlásek do ní zamiloval, ale neřekl to, jsa velmi obezřelým.</p>	<p>Malenka musela také zazpívati a zazpívala dvě písně, nejprve: "Chovejte mne má matičko" a potom "Kde domov můj?" Pro krásný její zpěv zamiloval se krtek do Malenky, ale jakožto muž opatrný ani slovem se neprozradil.</p>	---	<p>Teď měla Malenka zpívat a též zpívala "Chrouste leť!" a též "Mnich si vyšel na louku". Měla tak krásný hlas, že se do ní krtek hned zamiloval, ale neprozradil se ani slůvkem, neboť byl velice opatrný muž.</p>	<p>Malenka musila zpívati a zpívala také: "Chrouste, chrouste, lítej krásně!" a "Šel pan páter po lučině". Krtek se do ní zamiloval pro její krásný hlas, ale neřekl ničeho, byl to velmi rozšafný muž.</p>	<p>Malenka musila zpívati a zpívala také: "Chrouste, chrouste, lítej krásně!" a "Šel pan páter po lučině". Krtek se do ní zamiloval pro krásný hlas, ale neřekl nic, neboť byl velmi rozšafný.</p>

Nyní nezpívá více, jest předce trudno, narozenu býti co malý pták! Bohu chvála, že žádné z mých mláďat nebude malým, takový pták nemá mimo svůj zpěv nic a v zimě pojde hladem!	ale soused krtek kopl do vlaštovky řka: "Teď již nešvitoří. Jsou k politování takoví ptáci! Bohudíky, že moje děti nejsou ptáky; takový ubohý opeřenec nezná, než trochu kvíkati a v zimě pojde hladem!	Krátkou nohou do něho nedbale vrazil prohodil: "Již mi nepipne! Jest přece jen neštěstím býti ptákem. Mimo své Quivit nemá ničeho a musí v zimě hladem zahynouti!	Ale krtek jej odkopl svýma krátkýma nohama a pravil: "Nyní již nehvzdá! Je to bídný osud, naroditi se takovým ptáčkem! Bohudíky, že žádné z mých dětí nemůže býti ptákem! Mimo své čimčara nemá nic a musí v zimě bídně zahynouti.	Ale krtek strčil do vlaštovky jednou svojí krátkou nohou a pravil: "Nyní již nebude pípati! Je to asi smutný osud naroditi se malým ptáčkem! Bohudík, že žádnému z mých dětí se to nestalo. Vždyť takový pták nemá kromě toho svého cvrlikání docela ničeho a jest mu v zimě hladem zahynouti!"	Ale krtek strčil do vlaštovky jednou svojí krátkou nohou a pravil: "Nyní již nebude pípati! Je asi smutný osud naroditi se malým ptáčkem! Bohudík, že žádnému z mých dětí se to nestalo. Vždyť takový pták nemá kromě toho svého cvrlikání docela nic a jest mu v zimě hladem zahynouti!
Ano, dobře, dítě, mluvíš jako učenec. Co má pták takový v zimě za své pip, pip? Musí hlad trpěti a mrznouti a to jest též příjemné?	Máte pravdu, sousede! Vždyť jste rozumný pán. CO má takový ptáček ze svého zpívání, když zima přikvačí? Trpí hlad a zimu a to má býti život blažený, život panský!	Ba právě! CO má takový ptáček za své Quivit v zimě? Hladem a zimou bídně zahyne.	Ovšem, to můžete jako rozumný muž dobře říci. CO má jen takový pták za všecko svoje čimčara, když přijde zima? Musí trpěti hlad a pojíti mrazem. Ale prý je to panské!	Ano, promluvil jste jako rozumný muž. Copak má pták za veškero svoje cvrlikání, když přijde zima? Jest mu hladověti a mrznouti, a to, prosím, něco znamená!	Ano, promluvil jste jako rozumný muž. Copak má pták za veškero svoje cvrlikání, když přijde zima? Jest mu hladověti a mrznouti, a to, prosím, něco znamená!
S Bohem, hezký ptáčku!	S Bohem, milý ptáčku! S Bohem!	Spi sladce, milý ptáčku!	Sbohem, ty milý, krásný ptáčku!	S Bohem, krásný ptáčku!	Sbohem, krásný ptáčku!
Tak položila hlavu svou na prsa ptáčkova, ale jak se ulekla, cítíc, že srdéčko ptákovo tluče. Pták tedy	A pak sklonila hlavu až k prsoum ubohého ptáčka; - než ejhle! Jak se ulekla naslouchajíc že se tam něco	Po slovech těch položila si hlavičku na jeho prsa, aby se s ním rozloučila. Jak se však ulekla, když	Nato položila hlavu svou na prsa ptáčkova, vyskočila však hbitě, polekána,	Potom položila hlavinku ptáčkovi na hrud', ale v tom se velmi polekala, neboť jí	Potom položila svoji hlavinku ptáčkovi na hrud', ale v tom se velmi polekala, neboť jí připadalo, jakoby byl

nebyl mrtev, ležel zde pouze omráčen, a poněvadž ho maličká rozehrála, obživil.	ozývá. Ozývalo se srdce ptáče. Vlaštovka nebyla mrtva, byla jen zimou prokřehla a teplotou rozehrála obživla.	zaslechla slabounký tepot v nádrech ptáčka! Tepalo to srdéčko jeho. Nebyl tedy ptáček mrtev, byl toliko ve mdlobách. Na teplém lůžku vracel se mu nyní život.	neboť se jí zdálo, jako by něco v nich zaklepal. To bylo srdce ptáčkovo. Nebyl mrtev, byl jen zimou ztuhlá, a teď, když se zahřál, vrátil se mu opětně život.	připadalo, jakoby byl někdo uvnitř zaklepal. Bylo to ptáčkovo srdce. Ptáček nebyl mrtev, byl jenom ztuhlý a nyní, když se zahřál, opět ožil.	někdo uvnitř zaklepal. Bylo to ptáčkovo srdce. Ptáček nebyl mrtev, byl jenom ztuhlý a nyní, když se zahřál, opět ožil.
Děkuji ti, hezké milé děvčátko!	Díky tobě, rozmilé děvčátko!	Děkuji ti, zlaté robě!	Vroucí díky, útlé, milé dítě!	Děkuji ti, spanilé děťátko!	Děkuji ti, spanilé děťátko!
Nikoliv, neučiním tak!	Toho nesmím učiniti, toho neučiním!	Nikoliv, nemohu.	Ne, nemohu.	Ne, já nemohu!	Ne, já nemohu!
"Nyní v letě!" pravila jednoho dne myška k maličké, "budeš pracovati o svém věně, budeš míti prádlo, a proto musíš si hleděti pilně práce!" To pravila proto, poněvadž krtek byl u myšky, žádaje o ruku maličké.	"Nyní v letě," pravila stará myška, "můžeš šíti na své výpravě, již tobě dám; neboť soused krtek v černém aksamitovém kožiše ucházel se opravdově o ruku sličného děvčátka. " Dostaneš hojně sukeň a pláten nejpěknějších, jestliže si vezmeš souseda krtka."	Jednou povídá myška: "Poslyš Malenko, ráda bych ti již dávno něco řekla. Hled', jsem již stará , a kdo ví, vydržím-li do zimy. A tebe bych ráda přec jen viděla již zaopatřenou. A tu naskytla se mi vítaná příležitost. Onehdy jsem si v příčině té posteskla krtkovi. Myslíla jsem: je moudrý pán, snad poradí. A víš co řekl? Že prý by tě přijal za schovanku.	"Přes léto můžeš si šíti výbavu," pravila polní myš Malence, nebo tu již jejich soused, nudný krtek, požádal o ruku děvčátka. "Dostaneš vlněné i plátěné věci, dám ti všeho hojnost, když se máš státi paní krtkovou.	"V létě si budeš šíti výbavu!" řekla jí polní myš, neboť soused, nudný krtek v černém sametovém kožichu, požádal o její ruku. "Musíš míti prádlo i šaty. Musíš míti vše, čeho je třeba pro jídelnu i ložnici, když se staneš ženou krtkovou!	"V létě si budeš šíti výbavu!" řekla jí polní myš, neboť soused, nudný krtek v černém sametovém kožichu, požádal o její ruku. "Musíš míti prádlo i šaty. Musíš míti vše, čeho je třeba pro jídelnu i ložnici, když se staneš ženou krtkovou!

		Je prý také již stár a nemá, kdo by mu posloužil. (...) Tedy jsem se rozhodla. Po žních se k němu přestěhuješ.			
každého večera přicházel krtek, toho ale nechtěla malička, ač příslibovala (...) vědouc, že jest krtek (...) přece velmi zdlouhavý a nudný .	Malenka však sobě nepřála, aby již bylo po letě, proto že jí byl krtek protivný .	Nechtělo se jí ke krtkovi. Bála se ho.	nemělat' ráda nudného krtka	neměla ráda nudného krtka	neměla ráda nudného krtka
Ale malička plakala řkouc, že nechce nudného krtka	Malenka dala se do pláče a prosila, aby si krtka vzítí nemusila.	"Jak bych vás, drahá, mohla opustiti?" řekla polo plačky Malenka. Avšak myšky nemohla přesvědčiti.	pravila, že nudného krtka nechce	plakala a řekla, že toho nudného krtka nechce.	plakala a řekla, že toho nudného krtka nechce.
"Láry fáry!" odpověděla myška, "neprotivuj se mi, sice tě svými bílými zoubky pokousám,"	"Tintiry váry!" namítla stará myška, "jen nebud' bláhová! Nezpečuj se, sice poznáš, jak ostrý jest bílý myší zoubek.	"Jsi bláhová," řekla, "nerozumíš tomu. Já zahynu a co bude z tebe?"	"Láry fáry!" pravila polní myš, "nebud' jen vzdorovitá, jinak bych tě musila svými bílými zuby pokousati!"	"Láryfáry!" řekla polní myš, "jenom nedělej drahoty, sice tě kousnu svými bílými zuby!"	"Láryfáry!" řekla polní myš, "jenom nedělej drahoty, sice tě kousnu svými bílými zuby!"
Krtek se již dostavil a chtěl vzítí nevěstu k sobě; mělat' u něho bydletí, hluboko pod zemí, nikdy neměla více spatřiti slunce, neb to nemohl krtek vystátí.	Krtek přišel pro Malenku, aby ji do své domácnosti co hospodyně odvedl. Hluboko v zemi měla s ním bydletí a nespátřiti již nikdy bílého sne a slunce nebeského,	Nastala doba žní a blížil se den, kdy měla se Malenka dle úmluvy odstěhovati. V předvečer vyšla ještě na procházku.	Krtek se již dostavil, aby si Malenku odvedl. Měla od této chvíle bydletí s ním hluboko pod zemí a nebyla by se dostala nikdy na teplé slunce,	Krtek si již přišel pro Malenku; měla bydletí s ním hluboko pod zemí a neměla nikdy vycházeti ven na teplé sluníčko, neboť ho krtek neměl rád.	Krtek již přišel pro Malenku; měla bydletí s ním hluboko pod zemí a neměla nikdy vycházeti ven na teplé sluníčko, neboť ho krtek neměl rád.

	kteréž jemu svou jasností protivné bylo.		protože krtek toho nemiloval.		
"Bud' s Bohem! Jasně sluníčko!" (...)"Bud' s Bohem!" pravila, objímajíc červenou jednu květinu, a pozdravuj ode mne vlašťovku, uvidíš-li ji!"	"S Bohem tobě dávám, sluníčko jasné! S Bohem!" (...)"S Bohem! S Bohem bud'!" volalo objímajíc slabýma ručinkama pozdní kvítek před ní stojící. "Pozdrav ode mne vlaštovičku, až ji uvidíš!"	"Bud' s Bohem, zlaté sluníčko!" (...)"Snad tě již nikdy nespatriím! Budu bydlet v podzemí, kam nikdy nevnikneš. O já ubohá! (...)"Až uvidíte, zlatí paprskové sluneční, vlašťovičku, pozdravujte ji ode mne!"	"Bud' sbohem, zářné slunce!" (...)"Sbohem, sbohem!" volalo opět a ovinulo ručky kol malé červené květiny. "Pozdravuj milou vlaštovku, uvidíš-li ji někdy!"	"S Bohem, jasné sluníčko!" (...)"S Bohem, s Bohem!" řekla a ovinula dvoje malounké ručky okolo červené květiny, která tu rostla. "Pozdravuj ode mne drahou vlaštovku, uvidíš-li ji!"	"Sbohem, jasné sluníčko!" (...)"Sbohem, Sbohem!" řekla a ovinula svoje malounké ručky okolo červené květiny, která tu rostla. "Pozdravuj ode mne drahou vlaštovku, uvidíš-li ji!"
"Pip, pip!"	"Švit', švit'!"	"Quivit, quivit!"	"Cvrk, cvrk!"	"Kvívít, kvívít!"	"Kvívít, kvívít!"
"Ano, půjdu s tebou!"	"Ano, ano, poletím s tebou!"	"Ano, půjdu s tebou!"	"Ano, půjdu s tebou,"	"Poletím s tebou!"	"Poletím s tebou!"
posadivši se na záda vlaštovčina, upevnila se pásem k ní - a nyní letěly vysoko do povětří přes lesy, jezera, domy, města, vysoké hory, na kterých ležel věčný sníh, ale tu se schovala maličká pod křídlo a nemrzla, a měla jen hlavinku venku, obdivujíc přírodu.	posadila se na záda vlaštovčina, upevnila se páskem svým k pernatému tílku vlaštovičky, a již letěly povětří vysoko nad lesinami a vodami, nad vysokými horami, sněhy a ledy věčně pokrytými. Vysoko v povětří bylo chladno, až děvčátko zimou se třásl; i vlezlo pod křídlo vlaštovčino a jen hlavičkou vykukovalo, aby	I sedla si na záda vlaštovčina. Aby nespadla, přivázala stužku, již byla opásána, k nejsilnějšímu pérú v křídle. Vlaštovka vznesla se s ní vysoko pod oblaky, letěla přes lesy, jezera i přes hory věčným sněhem pokryté.	Hned si sedla vlaštovce na záda, opřela si nožky na její roztažená křídla, uvázala svůj pás na jedno z nejsilnějších per, a již se zvedla vlaštovka vysoko do vzduchu a letěla přes lesy a vody a vysoko nad velkými horami, na nichž leží věčný sníh. Malenka ovšem křehla ve studeném vzduchu, ale	posadila se ptákovi na záda, nožky mu položila na rozevřená křídla, přivázala se páskem na jedno z nejsilnějších peříček, a potom vzlétla vlaštovka vysoko do vzduchu a letěla přes lesy a moře, vysoko přes vysoké hory, na nichž leží neustále sníh, a Malence bylo zima v chladném vzduchu, i	posadila se ptákovi na záda, nožky mu položila na rozevřená křídla, přivázala se páskem na jedno z nejsilnějších peříček, a potom vzlétla vlaštovka vysoko do vzduchu a letěla přes lesy a moře, vysoko přes vysoké hory, na nichž leží neustále sníh, a Malence bylo zima v chladném vzduchu, i zahrabala se do teplého peří

	vidělo velebnost všehomíra.		ukryla se pod teplým peřím ptáka a jen vystrkovala hlavičku, aby mohla pozorovati všecku okolní nádheru...	zahrabala se do teplého peří ptákova a jen hlavičku vystrkovala, aby viděla všechnu tu krásu pod sebou.	ptákova a jen hlavičku vystrkovala, aby viděla všechnu tu krásu.
---	blankyt nebeský byl dvakrát výše než u nás	obloha zdála se býti dvakrát výše	nebe se zdálo býti dvakrát tak vysoké	nebe bylo dvakrát tak vysoko	nebe bylo dvakrát tak vysoko
víno, datle, pomeranče, fíky, citrony, krásní motýlové s barevnými křídélky	nejkrásnější hrozny zelené a modravé, v hájích citronových, pomorančových, datlových, v palmových a myrtových, pestří motýli	překrásné víno, pomerančův a citronů, myrty a máty	nejkrásnější modré a zelené hrozny, citrony a kdoule, všady vonělo myrtou a mátou, pestří motýli	překrásné zelené a modré hrozny vína, citrony a pomeranče, vonělo zde myrtou a mátou, pestří motýli	zelené a modré hrozny vína, citrony a pomeranče, vonělo zde myrtou a mátou, pestří motýli
Ale vlaštovka letěla ještě dále, a vždy bylo krásněji. Pojednou přišly do nejkrásnější krajiny a pod stromy bylo hezké jezero, a zde stá, bílý mramorový zámek.	Ale vlaštovka letěla ještě dále a tam bylo ještě krásněji. Pod zeleným stromovím na břehu modrého jezera stál hrad z nejbělejšího mramoru od pradávných dob.	Avšak vlaštovka letěla ještě dále a dále, kde bylo mnohem krásněji a krásněji. Přiletěly k blankytnému jezeru, na jehož břehu ve stínu překrásných stromů byl mramorový palác.	Ale vlaštovka letěla ustavičně dál a dál, a krajina byla krásnější a krásnější. Pod nádhernými zelenými stromy na břehu modrého jezera stál starý zámek z bílého oslňujícího mramoru.	Ale vlaštovka letěla ještě dále a bylo tu čím dál krásněji. Pod nádhernými zelenými stromy u modrého jezera stál jasný bílý mramorový zámek; stál tady již od dávných časů a révoví ovíjelo jeho vysoké sloupy.	Ale vlaštovka letěla ještě dále a bylo tu čím dál krásněji. Pod nádhernými zelenými stromy u modrého jezera stál jasný bílý mramorový zámek; stál tady již od dávných časů a révoví ovíjelo jeho vysoké sloupy.
Zde ležel velký bílý mramorový sloup, puklý ale, z něho rostly tři bílé lilije, velké a voněly překrásně.	Dole ležel veliký sloup z bílého mramoru ve třech kusech, protože se svalil a rozbil. V rozpuklinách tohoto sloupu rostly nejkrásnější bílé květiny - lilie.	V popředí mramorového sloupořadí rostly nejkrásnější bílé květiny.	Tu ležel veliký, bílý sloup mramorový; skácel se a na tři kusy se rozbil, a mezi těmi rostlo množství divukrásných	I ležel tam velký, bílý mramorový sloup, který se svalil k zemi a rozlomil se ve tři kusy, ale mezi těmito rostly nejhezčí	I ležel tam velký, bílý, mramorový sloup, který se svalil k zemi a rozlomil se ve tři kusy, ale mezi těmito rostly nejhezčí velké bílé květiny.

			velikých bílých květů.	velké bílé květiny.	
... ale jak se divila, spatřivši vedlé sebe v kytici malého mužička bílého a průsvitného, jako ze skla; Sám nebyl větší maličké.	Ale jak se děvčátko podivilo, vidouc mužička sedícího v květině, mužička bílého a průsvitného jako perlička.	Kdo však vypoví, kterak se ulekla, když z květiny vyšel jí v ústrety mužiček, který nebyl o nic větší než Malenka. Byl celý jako ze skla, čist'ounký, průhledný.	Ale kdo popíše Malenčin úžas, v kalichu květiny seděl mužiček, a ten byl tak bílý a průhledný, jako by ze skla byl.	A jak se podividla! Uvnitř květu seděl malý mužiček, tak bílý a průhledný, jakoby byl skleněný.	A jak se podividla! Uvnitř květu seděl malý mužiček, tak bílý a průhledný, jakoby byl skleněný.
V každé kytici bydlel párek, muž a žena, a onen král pánem všech.	Každá květina měla takového mužička aneb maličkou ženušku; ale onen mužiček byl nad všemi králem a pánem.	Byl to anděl květin. V každé květině bydlel podobný anděl. Tenhle byl však nad všemi králem.	V každém květu bydlel takový mužiček aneb ženuška, ale mužiček v oné bílé květině byl králem všech.	Byl to anděl květů. V každém květu byl takový mužiček nebo ženuška, ale tenhle byl králem všech.	Byl to anděl květů. V každém květu byl takový mužiček nebo ženuška, ale tenhle byl králem všech.
Neboť maličká byla nejhezčí děvče, které kdy viděl.	takového podivukrásného děvčátka nikdy ještě neviděl.	---	Bylat' nejhezčí z dívek, které kdy viděl.	byla to nejhezčí dívka, kterou kdy spatřil.	byla to nejhezčí dívka, kterou kdy spatřil.
Tu ssundav se své hlavy korunu, dal jí na hlavinku maličké, ptal se, jak se jmenuje, a chce-li býti jeho chotí.	I vzal korunku s hlavy a posadiv jí Malence na hlavičku tázal se jí, jak se jmenuje, a chce- li býti jeho paní a královnou všech květin.	Sňal s hlavy zlatou korunku a vložit jí na hedvábné vlasy děvušky. Táزال se jí, kterak se jmenuje a zdali by chtěla býti královnou andělů květin.	Proto sňal zlatou korunu s hlavy, nasadil jí děvčátku a ptal se jí, jak se jmenuje a chtěla-li by se státi jeho chotí. Bude pak královnou všech květin.	Potom si sňal svoji zlatou korunku a posadil jí ji na hlavu a táزال se jí, jak se jmenuje a chce-li se státi jeho manželkou, že by se stala královnou všech květin!	Potom sňal svoji zlatou korunku a posadil jí ji na hlavu táزال se jí, jak se jmenuje a chce- li se státi jeho manželkou, že by se stala královnou všech květin.
Ba byl to jiný ženich než syn staré žáby a - krtek. Proto odpověděla	To byl mužiček, to byl ženich docela jiný než synek staré žáby a než pan krtek v hedvábním	---	Ovšem, to byl věru jiný muž než synek ropuchy neb krtek s	Ano, tohle byl přec muž, docela jiný nežli syn ropuchy a krtek s	Ano, tohle byl přec muž, docela jiný nežli syn ropuchy a krtek s černým

maličká: "Ano,"	kožiše. Malenka mu nedala košem...		černým sametovým kožichem. Malenka proto dala krásnému princi slovo, a nato vystoupili ze všech květů buď pán nebo dáma.	černým sametovým kožichem. Řekla tedy spanilému princi: ano...	sametovým kožichem. Řekla tedy spanilému princi: ano...
---	"Malenko, nebudeš se již tak jmenovati," pravil k ní král květin. "to jmeno není hezké. My tebe pojmenujeme "Maja."	Také i nové jméno dali Malence. Nazvali ji Májenkou.	"Nebudeš ode dneška zvána Malenkou!" pravil anděl květin dívce, "to je ošklivé jméno, a tys tak sličná! Budeme ti říkat Maja."	"Nebudeš se již nazývati Malenkou," řekl anděl květů, "to je ošklivé jméno a ty přec jsi tak krásná. Budeme tě nazývat Maja!"	"Nebudeš se již nazývati Malenkou," řekl anděl květů, "to je ošklivé jméno a ty přeci jsi tak krásná. Budeme tě nazývat Maja!"
Nyní zde zůstala maličká, a každý rok přilétávala vlaštovka a vyprávěla jí hezké povídky, tak hezké jako tato jest.	Navrátivši se do své vlasti, stěhovala se do svého hnízdečka nad oknem nepatrného domku, a vypravovala domácím lidem tuto celou pohádku, aby v zapomenutí nepřišla.	Až v máji ozdobí se luhy kvítím, zeptejte se kteréhokoli kvítka po ní. Každé vám o ní poví...	Zde měla malé hnízdo nad oknem, kde bydlí muž, jež umí pohádky vypravovat. Tomu štěbetala nyní, a odtud víme celou tu pohádku.	Zde měla hnízdečko nad oknem, kde bydlí muž, který umí vyprávěti pohádky, a jemu zpívala "kvivít, kvivít!" Od ní máme celou tuto povídku.	Zde měla hnízdečko nad oknem, kde bydlí muž, který umí vyprávěti pohádky, a jemu zpívala "kvivít, kvivít!" Od ní máme celou tuto pohádku.

Příloha č. 45

Plakát k letošní akci Noc s Andersenem.²⁸⁴

²⁸⁴ zdroj: www.nkp.cz